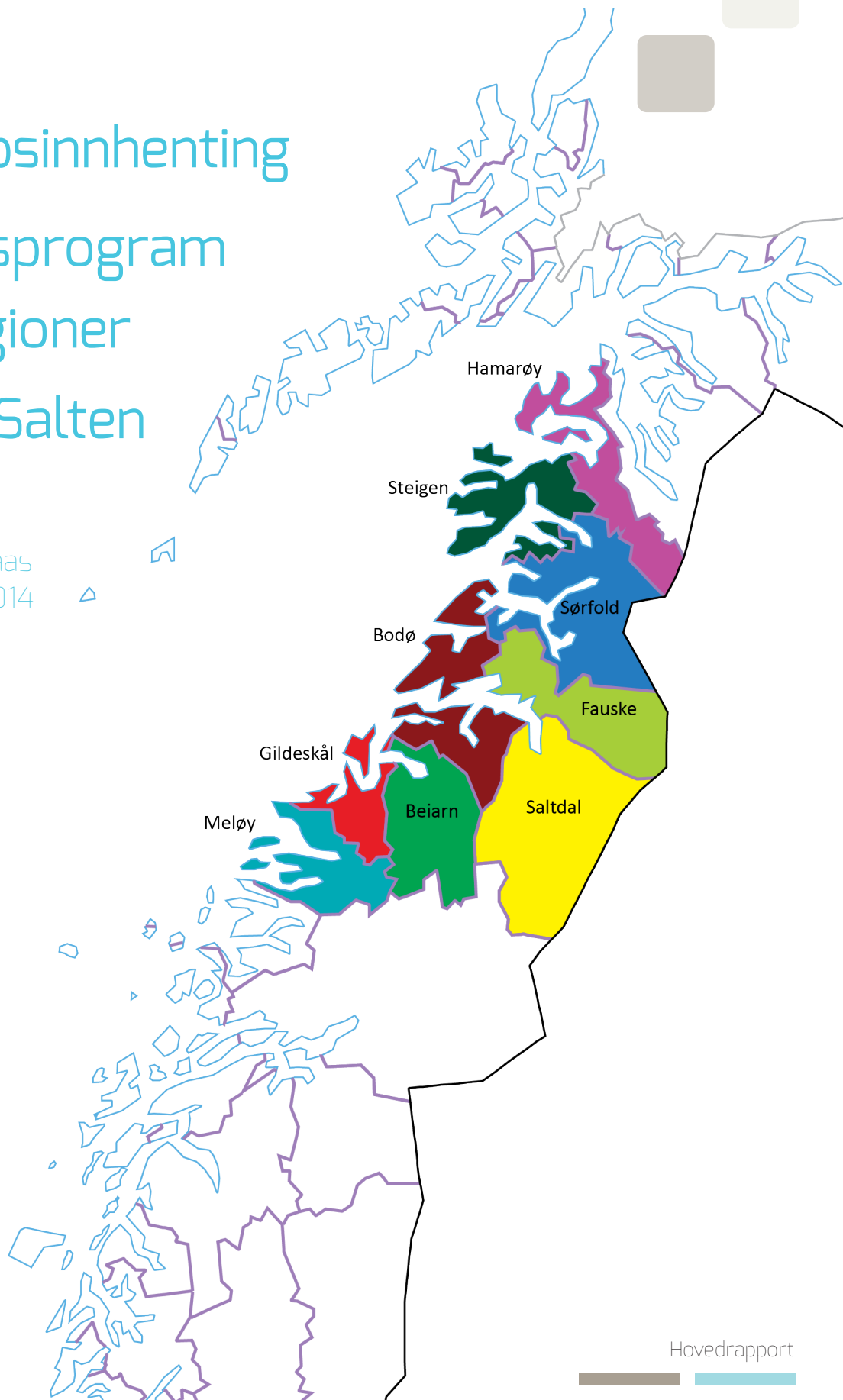

Kunnskapsinnhenting utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten

Sjurelv & Kufaas
september 2014

Innhold

Forord	3
Bakgrunn	4
Utviklingsprogram salten	5
Funn	6
Sammendrag	11
Regioner	13
Saltenregionen	15
Planer som involverer Saltenregionen	17
Offentlige tilskudd	25
Demografi i Salten	28
Bærekraft	46
Samarbeid	48
Kommunikasjon /infrastruktur	50
Analyse av intervjuene	53
Sammenfatning om de deltagende kommunene	56
Ikke-deltakende kommuner	85
Konklusjon	93

Forord

Denne rapporten er basert på de funn som er gjort i forbindelse med studien knyttet til prosjektet «Kunnskapsinnhenting i forbindelse med utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten» 2015. Dette er en del av et nasjonalt initiert program «Utviklingsprogram for byregioner», som skal øke kunnskapen om samspillet mellom by og omland for å styrke disse områdenes regionale vekstkraft.

Deltakende kommuner er Beiarn, Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Saltdal og Steigen. I tillegg er Salten regionråd deltaker i arbeidsgruppen. Bodø kommune er initiativtaker til prosjektet. De har engasjert Sjurelv & Kufaas AS til å bistå i kunnskapsinnhenting gjennom datainnsamling, analyse og rapportering.

Arbeidet ble framlagt for Salten regionråd september 2014 gjennom to kortrapporter og denne hovedrapporten.

Arbeidsgruppen består av:

- Asgeir Jordbru, Bodø kommune
- Geir Mikkelsen, Gildeskål kommune
- Ågot Eide, Beiarn kommune
- Ivar Skogset, Saltdal kommune
- Fred Eliassen, Steigen kommune
- Odvar Nordnes, Hamarøy kommune
- Kjersti Bye Pedersen, Salten regionråd

Bakgrunn

Meld. St. 13 (2012–2013) «Ta heile Noreg i bruk» peker på at små og mellomstore byer er viktige for utviklingen av sine respektive omland. Departementet ønsker derfor å legge til rette for positiv utvikling i små og mellomstore byregioner. Ingen byer og byregioner er like, og hver region må analyseres for seg. En måte å bedre rekrutteringen av arbeidskraft til virksomhetene på, og samtidig spre veksten i et større omland, er å koble sammen byene og områdene omkring.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har initiert «Utviklingsprogrammet for byregioner» som regional vekstkraft. Programmet skal øke kunnskap om byenes funksjon for omlandet og regionens næringsmessige potensial. Programmet er en tilskuddsordning som skal bidra til kunnskap om byenes rolle for regional utvikling, og om betydningen av samspillet mellom byene og omlandet.

Målet for tilskuddsordningen er at tilskuddsmottakerne skal komme fram til lokalt forankrete strategier og tiltak med utgangspunkt i samhandling mellom byen og omlandet. En helhetlig samfunnsanalyse skal ligge til grunn for strategier og tiltak. Programmet skal bidra til økt kunnskap om samspill mellom by og omland og styrke disse områdenes regiona-

le vekstkraft, med sikte på utvikling i regionen som helhet.

Fase 1 skal gjennomføres i 2014, mens fase 2 skal realiseres i perioden 2015 – 2017.

- Kunnskapsinnhenting – en helhetlig samfunnsanalyse av regionen
- Strategier og tiltak som skal implementeres over en treårsperiode

Formålet med fase 1 er, i følge KMD, etablering og konsolidering av samarbeidet internt i søkerregionen, og til valg av tema / saksområde den enkelte region ønsker å jobbe videre med. Involvering av for eksempel næringsliv, utdanningsinstitusjoner, andre offentlige institusjoner, fylkeskommune og frivillige organisasjoner må konkretiseres og gjennomføres.

Valg av tema skal gjøres på grunnlag av en helhetlig analyse av samhandling i regionen. Denne kan gjøres langs parameter som for eksempel arbeidsmarked, boligmarked, arealdisponering, infrastruktur, næringsliv og kompetanse. Formålet med analysen er å finne flaskehalser i samspillet mellom byen og omlandet som kan hindre regional utvikling. Arbeidet skal foregå i tilknytning til et nettverk med andre deltakende regioner.

Identifisere flaskehalser i samspillet mellom Bodø som regionhovedstad og resten av Salten, som er hemmende for vekst i hele Saltenregionen.

1. Identifisere minst 3 interne faktorer i hver kommune som er hemmende for vekst i den enkelte kommune.
2. Identifisere de 3 viktigste fortrinnene hver enkelt kommune har i forhold til resten av Salten.
3. Identifisere minst 3 faktorer for hver enkelt kommune som hindrer samspill med Bodø som regionsssenter. For Bodø kommune skal det identifiseres minst 3 faktorer som hindrer samspill med hver enkelt nabokommune.
4. Identifisere hvilke funksjoner Fauske utfyller som regionsssenter for sitt omland.
5. Identifisere faktorer i samspillet mellom regionsentrene Bodø og Fauske som er hemmende for vekst i Salten.

Nærmere spesifisering av delmål 1 til 4 er som følger:

1. Salten består av ni kommuner hvorav tre stykker (Fauske, Sørfold og Meløy) har valgt å ikke delta aktivt i fase 1 av prosjektet.
2. I arbeidet med å identifisere de viktigste fortrinnene for hver kommune må de lokale stedskvaliteter kartlegges gjennom studiene. (Lokalhistorie, næringsliv, kulturliv, utdanningstilbud, opplevelser med mer.)
3. Det økonomiske samspillet innad i regionen må kartlegges for å identifisere hindrende faktorer. Hvordan foregår de økonomiske bevegelsene i regionen i dag?
4. Fauske kommune har takket nei til å være en aktiv del av prosjektet. Det er likevel viktig for regionen Salten å identifisere hvilke funksjoner Fauske har som regionsenter for sine omlandskommuner.

Funn

De funn vi har gjort i materialet knytter seg til nasjonale, regionale og kommunale planer, bearbeidet statistisk material fra ulike kilder samt intervju med respondenter i samtlige kommuner.

I det følgende skal vi oppsummere de funn vi har gjort med utgangspunkt i prosjektets mål og delmål:

Identifisere minst **3 interne faktorer i hver kommune som er hemmende for vekst i den enkelte kommune**

Til tross for at de ni kommunene som inngår i Saltenregionen er svært ulike, har de mange fellestrekk knyttet til hva som kan identifiseres som hemmende for vekst. Vi har utarbeidet en matrise som viser en oversikt over fellesnevnerne for kommunene:

	Beiarn	Bodø	Fauske	Gildeskål	Hamarøy	Meløy	Saltødal	Steigen	Sørfold	Kommentar
Fraflytting										1)
Mangel på arbeidsplasser										2)
Mangler risikovillig kapital										3)
Mangel på boliger										4)
Mangler kvalifisert personell										5)
Samferdselsutfordringer										6)
Tilgang på areal										7)
"Vi er for lite aktive til å dra de andre kommunene med oss"										

Tabell 1 Faktorer som er hemmende for vekst i kommunene

Kommentarer til tabellen

1. Alle kommuner med unntak av Bodø og Hamarøy opplever nedgang i folketallet
2. Må tolkes dithen at mangel på arbeidsplasser er noe som truer veksten, dersom det oppstår, i alle fall for Bodøs del.
3. Kan tolkes som at det mangler gode prosjekter, henger sammen med at mange kommuner oppgir mangel på arbeidsplasser som hemmende faktor. Sørfold oppgir at de "Mangler konsesjon for utvinning av mineraler"
4. De er i distriktene det er mangel på utleieboliger.
5. Noen respondenter oppgir at dette gjelder konkret kompetanse, eksempelvis planleggere, ingeniører.
6. Gjelder sannsynligvis flere enn de har oppgitt dette som hemmende. De som oppgir dette som problem har ulike samferdselsutfordringer. Noen ønsker enklere adkomst til Bodø, andre internt i egen kommune
7. Det er ikke et entydig svar på om Bodø har arealutfordringer eller ikke. Dette kan henge sammen med at det vil bli friggitt areal i forbindelse med nedleggelse av militær aktivitet ved og på flyplassen.

Identifisere de **3 viktigste fortrinnene hver enkelt kommune har i forhold til resten av Salten**

Når det gjelder rammevilkår for vekst i den enkelte

kommune, er det større ulikheter. Det er flere ulike faktorer som gir vekstmuligheter, og i en matrise framkommer disse som følger:

	Beiarn	Bodø	Fauske	Gildeskål	Hamarøy	Meløy	Saltødal	Steigen	Sørfold	Kommentar
Samarbeid og mer regional samhörighet										1)
Trekke fram og dyrke naturgitte fortrinn / geografi										2)
Infrastruktur / samferdsel										3)
Innvandring										4)
Universitetet i Nordland										
Mange kreative mennesker										
Diversitet i arbeidslivet										5)
Sterkt næringsliv - industritradisjon										6)

Tabell 2 Faktorer som fremmer vekst i kommunene

1. I intervjuene kommer det fram at samarbeid er en meget viktig faktor som kan bidra til vekst. Nedadgående trend påvirker mange. Viktig å framheve andre kommuner som får ting til og begynne å snakke om muligheter. Å skape en felles regional følelse har betydning og gir stolthet.

2. Vekst kan drives av at man benytter egne fortrinn, særlig de naturgitte. Bodø har UiN, Hamarøy har Hamsun. Flere kommuner har nasjonalparker som kan utnyttes til turisme. Kystkommuner kan utnytte mulighet for oppdrettsnæringen. Mineraler og kraft går igjen som viktig næring i mange kommuner.

3. Noen kommuner sier de har god infrastruktur/ samferdsel i dag og at dette er en styrke for vekst.

Andre svarer at de trenger tiltak for å bedre dagens infrastruktur/samferdselsløsning og at disse vil kunne bidra til vekst. Infrastruktur kan brukes som virkemiddel for regionforstørring og en felles bolig-, arbeids- og serviceregion.

4. Hamarøy og Bodø har hatt vekst i befolkningen på grunn av innvandring.

5. Et næringsliv som står på flere bein og som er noe mer robust mot konjunkturer.

6. I regionen har det vært sterke industritradisjoner over lengre tid. Dette har skapt kompetanse på produksjon og bidratt til å utvikle sterke miljøer med gründertradisjoner.

Identifisere minst 3 faktorer for hver enkelt kommune som hindrer samspill med Bodø som regionssenter. For Bodø kommune skal det identifiseres minst

3 faktorer som hindrer samspill med hver enkelt nabokommune.

	Beiarn	Fauske	Gildeskål	Hamarøy	Meløy	Saltødal	Steigen	Sørfold
Avstand								
Frykt								
Informasjonsmangel								
Passivitet								
Kampen om de kloke hodene								
Sentralisering								

Tabell 3 Kort sammenfatning av faktorer som hindrer samspill med Bodø som regionssenter

1. Avstanden til Bodø i kilometer og i reisetid
2. Frykt for at Bodø skal utøve sin makt i form av størrelse og manglende prioriteringer for og på vegne av omlandskommunene Mangel på initiativ fra Bodø om samarbeid. Det er en forventning om at Bodø skal hjelpe de andre kommunene. Samtidig så er det en viss frykt for at Bodø som den sterke part skal utnytte styrken sin. Det er en manglende definisjon av hva man skal samarbeide om på strategisk nivå
3. Det tas ikke initiativ til samarbeid. Bodø må være initiativtaker og pådriver. Hvis ikke Bodø tar ansvar, gjør ingen andre det – Bodø blir følgelig premissgiver og finansierer samarbeidet mellom kommunene
4. Mange opplever at Bodø har helt andre utfordringer og annet fokus. Nabokommunenes opplevelse er at de hverken blir sett eller hørt
5. Kommunesammenslåing handler i stor grad om identitet ikke rasjonalitet. Arbeidet med kommunestruktur påvirker samhandling i regionen
6. Bodø er betydelig større enn de andre kommunene, men har mange av de samme utfordringene med særlig fokus på å beholde og rekruttere de under 40 år. Kampen om å beholde ungdom og rekruttering av bedrifter og medarbeidere.
7. Stor diversitet i næringsstruktur vanskeliggjør samarbeid og klyngeutvikling. Regionen mangler de store motorene innenfor næringslivet. Næringslivet består i all hovedsak av bedrifter med under 10 ansatte
8. Det går igjen i mange samtaler at Bodø oppleves som raus og velvillig innstilt, mengden interkommunale samarbeid underbygger dette

3. Identifisere hvilke funksjoner Fauske utfyller som regionssenter for sitt omland.

- Flere av de respondentene har blitt overrasket over spørsmålet der regionssenter knyttes til Fauske. Ingen har plassert senterfunksjoner på Fauske
- I hovedsak opplever ikke respondentene at Fauske er et regionssenter
- Saltdal og Sørfold benytter Fauske som et handelssted
- Fauske har en viss størrelse og vil naturlig nok være et alternativ til Bodø for lokalisering
- Kommunen er et viktig knutepunkt for logistikk, og den nærmeste samarbeidspartner og forstad til Bodø
- Mange mente at det viktigste Fauske kunne gjøre var å samarbeide tettere med Bodø

4. Identifisere faktorer i samspillet mellom regionssentrene Bodø og Fauske som er hemmende for vekst i Salten

Vi har ikke kunnet identifisere faktorer i samspillet mellom Bodø og Fauske som bidrar til å være veksthemmende. I stor grad utfyller Fauske og Bodø hverandre, som felles bolig- arbeids- og serviceregion, gjennom interkommunalt samarbeid, innenfor varehandel, transport / logistikk og samferdsel.

5. Identifisere minst 5 hovedfaktorer som hindrer vekst i Salten som region.

Salten er en region i vekst og regionen vil fortsette å vokse. Det er en hovedutfordring at kommunene utenfor Bodø ikke vokser. En stadig eldre befolkning i regionen, vil gi manglende rekruttering av

ungdom fra omlandet til utdanningsinstitusjoner og i sysselsetting. Dette vil medføre at veksten må komme utenfor Bodø også. Salten må satse på tilflytting, innvandring og tilbakeflytting for å skape en sunn vekst.

Bostedskvalitet i regionen varierer sterkt. Tidsånd med sentralisering innebærer at store steder er magneter. Dette bør Bodø profitere på for å skape vekst i egen kommune og bidra til vekst i omlandskommunene. Manglende arbeidsplasser, knoppskyting og nyetablering av virksomheter i omlandskommunene bidrar til en ytterligere svekking.

Hver femte arbeidstaker i regionen er over 55 år. På lang sikt er det følgelig behov for betydelig rekruttering for å sikre sysselsetting og derigjennom opprettholde eksisterende og framtidige arbeidsplasser.

Saltenregionen mangler en felles identitet og samhörighet. Det er en svært stor region som ikke kan ha felles bolig-, arbeids- og servicetjenester. Den favner et stykke Norge i miniatyr. Regionen er så langt ikke differensiert i forhold til andre regioner i landet. Samarbeidet internt er på overordnet strategisk nivå. Det mangler en felles vilje til å satse i fellesskap gjennom eksempelvis nærings- og arealplan, bolig og industriutvikling. I noen grad konkurrerer regionen med seg selv i forhold til å få til større satsinger og etableringer.

Salten har ikke utdanningsløp som er tilpasset næringslivets behov i omlandskommunene. Andel og antall studenter som tar høyere utdanning fra Salten utenom Bodø har gått jevnt nedover i perioden 2004-2014. Andelen av befolkningen under 40 år reduseres som en følge av dette.

ulike ordninger. Vi har identifisert betydelig mindre samarbeid over kommunegrensene innenfor det private næringsliv.

I denne rapporten har vi fokusert på flaskehalser i samspillet mellom Bodø og resten av Salten, og hva som kan hemme eller fremme veksten i hele Saltenregionen. Statistikk viser at kommunene er ulike, og de er svært ulikt sammensatt befolknings- og næringsmessig. Dette innebærer at kommunene også har ulike behov. I intervjuene blir det av mange framholdt at det er ønskelig med mer samarbeid, og at mer samarbeid kan snu den negative trenden i Salten. Samtidig er det flere som argumenterer med at Bodø skal innta en snill omsorgsrolle overfor de andre kommunene. Skal en tolke dette som førende for et samarbeid, så innebærer et samarbeid ikke en likeverdighet, men en favorisering av den svake part.

Bodø har utfordringer i form av netto utflytting, aldrende befolkning og en stadig eldre befolkning. Hvor "snill" kan Bodø tillate seg å være? Politikere er demokratisk valgt og må styre for å tilfredsstille majoriteten. Kanskje må kommunene i Salten bli mer ærlige på hva et eventuelt samarbeid skal innebære? Salten som region er i stor grad avhengig av utviklingen i Bodø og det er også flere av de intervjuede som konkluderer med at Salten

trenger et sterkt Bodø. Det er med andre ord mye politisk sprengstoff i samarbeid, og det er enkelt og uforpliktende å snakke om samarbeid før det blir konkret. Vi tror at et konstruktivt samarbeid kan etableres dersom partene fokuserer på gevinster som den andre part kan oppnå ved et samarbeid. Dette må kommuniseres ut og de folkevalgte må være politisk kloke. Dersom den politiske debatten handler om intern kniving om knappe ressurser kan det være svært ødeleggende for regionen.

I Salten sin situasjon mener vi det er viktig at Salten står samlet om et budskap utad. Dette kan tiltrekke offentlige og private etableringer, noe som er viktig for å skape nye arbeidsplasser. Kommunene i Salten bør spesielt fokusere på hvilke arbeidsplasser som kan tiltrekke de unge mellom 20 og 40 år.

Av enkelte blir det hevdet at utdanningstilbudet i regionen ikke er tilpasset regionens behov for fagkompetanse. Muligheten for Salten er da å gjøre regionen så attraktiv at yngre med riktig kompetanse flytter til Salten, og at Universitetet i Nordland (UiN) tilrettelegger studier tilpasset lokale behov i større grad.

Page 10 of 10

I faglitteraturen er det vanlig å operere med tre regiontyper: Administrative, funksjonelle og identitetsregioner. I vårt tilfelle, vil vi til en viss grad inkludere alle tre typene. Dette har sammenheng med at det er pågående samarbeid på tvers i regionen – så vel administrativt som politisk. Regionen er til dels en sammenhengende ABS-region og har på enkeltområder en felles identitet.

I flere Stortingsmeldinger vektlegges samling og styrking av utviklingsoppgaver, -ansvar og -muligheter på et regionalt nivå. I meldingsarbeidet legges det vekt på å utforme regionalisering slik at den kan fungere som en strategi for regional utvikling. Begrepet regional konkurransekraft og

Regionforstørring og sentralisering etter 1980 har endret arbeidsmarkedets og tjenestetilbudets geografi. Regionforstørringen, som hovedsakelig skyldes veitbyggingen, gjør at folk kan velge arbeidsplass over et større geografisk område. Regionforstørringen kan også ha bidratt til styrking av bosettingen i enkelte områder. God tilgjengelighet og et mer utbygd tjenestetilbud i regionsentrene gjør at det totale tjenestetilbudet har blitt bedre

Flytting mot sentrale strøk forklares først og fremst av et større utdanningstilbud, variert arbeidsmarked og høyere inntektsnivå. Flyttemotivundersøkelsen fra 2008 viste tjenestetilgjengelighet og bomiljø også er viktig for folks bostedsvalg.

I dette årtusenet har sysselsettingen økt i alle deler av landet, med unntak av de mest spredtbygde områdene. Sysselsettingsveksten har vært sterkest i storbyregionene, hvor Sørlandet og Vestlandet har hatt sterkest vekst, og sterkere enn i storbyregionene. Mindre arbeidsmarked i Nord-Norge har hatt størst befolkningsnedgang.

Lønnsinntekt etter arbeidssted og bosted er høyere jo større arbeidsmarkedet er. Samtidig er arbeidsledighet høyere og interne inntektsforskjeller større i en del storbyregioner enn i mindre folkerike regioner. Vi finner avanserte og livskraftige næringsmiljøer i alle deler av landet. Flere mindre regioner har høy samlet bruttoinntekt. Disse regionene har i hovedsak et næringsliv knyttet til fiskeri, maritime næringer, petroleum eller industri.

Den geografiske og sosiale avstanden mellom arbeids- og utdannelsessted og bosted øker. Regionsentrene dras frem som lokomotiver for god utvikling i regionene, som må utvikles for å demme opp mot fraflytting og sentralisering. Spesielt dras Bodø frem, og det påpekes at for at byen skal kunne ta på seg landsdelsdekkende nasjonale og internasjonale oppgaver, må byen styrke sin rolle som fylkessenter, universitetsby og motor

i nordområdesatsingen. Sterke regionsentre skal tilby gode offentlige og private tjenester til både næringsliv og innbyggere. Noe som igjen stiller store krav til en godt tilpasset infrastruktur, fremtidsrettet byutvikling og gode samferdselsløsninger.

Mange kommuner i Nordland trenger flere folk, og en mer balansert befolkningssammensetning. Det er behov kompetanse og arbeidskraft både i privat og offentlig sektor. Det ønskes oppnådd gjennom rasjonell arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåer, utvikling av nye samarbeidsformer og god samhandling. Samarbeidet må finne sted internt i kommuner og regioner, på tvers av regioner og fylkesgrenser og med både nasjonale og internasjonale aktører.

Nasjonal transportplan påpeker at forbedringer av transportsystemet kan bidra til å utløse vekst i folketall og økt verdiskaping.

Så lenge kommunene mister innbyggere kan det ikke påregnes en bedret økonomisk handlefrihet. Samtidig har flere kommuner store avstandsulempes og høye enhetskostnader på noen av tjenestekområdene.

Saltenregionen

Salten består av de ni kommuner Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold. Regionen er på 10 387,77 km² og derved like stor som Østfold, Vestfold, Akershus og Oslo til sammen. Salten er plassert midt i Norge, hvor avstanden Fauske – Oslo er den samme som Fauske – Nordkapp.

Den ville og vakre naturen gir grunnlag for trivsel, rekreasjon og turisme. Et mangfold av nasjonalparker, verdens vakreste kyst, isbre, en fantastisk skjærgård og et magisk øyrike, toppturer på ski, alpinanlegg, grotter, utrolige fjell, festivaler og kultur, er noe av det Salten kan by på. I Salten kan man oppleve pulserende byliv og total ensomhet.

Naturmangfoldet har skapt en meget ressursrik region med fiskeri og oppdrett, landbruk, mineraler og kraftressurser. Næringsstrukturen bærer preg av dette med sterke industrielle tradisjoner, kraftkrevende industri, en betydelig marin og maritim aktivitet og en voksende petroleumsnæring. Universitetsmiljøet tilbyr utdanning og forskning innen akvakultur, økonomi, samfunnsvitenskap og ulike profesjonsstudier. Salten utgjør sammen med regionsenteret Bodø et knutepunkt både for Nordland og Nord-Norge. Viktige senterfunksjoner er lokalisert til Salten, som høyere utdanningstilbud, Nordområdesenteret, sykehus, hovedredningssentral, forsvar, Luftfartstilsynet, fylkeskommunale og statlige tjenester og tjenesteytende virksomhet.

Bodø er Nordlands viktigste kommunikasjonssenter, og er sammen med Fauske et knutepunkt for nasjonale transportlinjer både når det gjelder båt-, bane-, vei- og lufttrafikk.

Regionen har ulike administrative inndelinger og samarbeid:

- Distriktet inngikk i det tidligere Salten fogderi sammen med Ofoten
- Kommunene samarbeider i Salten regionråd som også inkluderer Salten Friluftsråd, Felles Ansvar i Salten og Salten Kultursamarbeid og Salten Invest
- Distriktet inngår i domsmyndighetsområdet til Salten tingrett, unntatt Hamarøy som tilhører Ofoten tingrett, begge under Hålogaland lagdømme
- Bodø og Gildeskål omfattes av Bodø domprosti. Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen omfattes av Salten prosti, og Hamarøy omfattes av Ofoten prosti, alle under Sør-Hålogaland bispedømme i Den norske kirke
- Destinasjonsselskapet Visit Bodø har markedssamarbeid med kommunene Fauske, Bodø, Gildeskål, Beiarn, Saltdal og Meløy
- «Hamsuns Rike» markedsfører Hamarøy, Sørfold og Tysfjord
- Bodø Næringsforum er en medlems- og interesseorganisasjon for næringslivet i Bodø og omegn
- Bodøregionens utviklingsselskap (BRUS) skal gjennom aktivt og oppsøkende utviklingsarbeid bidra til økt verdiskaping, nyskaping og konkurransekraft i Bodøregionen. Selskapet er eid av 29 private selskap i regionen

En rekke interkommunale selskaper er etablert med sikte på å øke tjenestetilbudet til befolkningen i regionen: Regionrådet i Salten har gjennomgått

samarbeidet mellom kommunene. Tabellen under viser antallet formaliserte samarbeidsordninger mellom kommunene:

Kommune	Høyere nivå	Regionråds-nivå	Lavere nivå	Sum ordninger 2014	Endring 2010 - 2014
Fauske	9	13	22	44	2
Sørfold	9	13	14	36	-5
Bodø	9	12	14	35	-3
Hamarøy	9	14	11	34	-3
Saltdal	9	13	12	34	-4
Steigen	9	11	11	31	-4
Beiarn	9	13	8	30	-2
Meløy	9	13	3	25	-2
Gildeskål	9	13	3	25	-1

Tabell 4 Interkommunale samarbeid

Vi skal i det følgende skissere hvilke av disse planene som vil få betydning for utviklingen i Salten – gjennom visjoner eller mer konkrete tiltak og handling.

Salten Regionråd har vedtatt Saltenstrategier, hvor hovedmålet er:

Delmålene knytter seg til at:

- Salten skal være en sentral aktør i utviklingen av nordområdene
- Salten skal ha ei positiv befolkningsutvikling

1) Livskvalitet og attraktivitet:
 Dette skal oppnås gjennom å fokusere på livskvalitet, stimulere til effektive samarbeidsformer mellom kommunene og andre relevante samarbeidspartnere, samt stimulere til felles profiler og rekruttering gjennom en egen handlingsplan.

Gjennom regionalt samarbeid i Salten ønsker man å styrke regionens posisjon i nordområdepolitikken. Det er også ønskelig å videreutvikle samarbeidet mellom FoU-institusjoner og næringslivet, tilpasse utdanningstilbud i regionen til behovene i næringslivet. Gjennom økt innovasjon og næringsutvikling skal det skapes nye arbeidsplasser, samt utvikles en omforent felles strategiplan for nærings- og kompetansenettverket i regionen.

Salten skal fremstå som en samlet kulturregion, bygd på norske og samiske tradisjoner. Barn og unge skal ha et særlig fokus. Strategiene for dette er å utvikle samarbeid innenfor helse og kultur i samarbeid med Salten Friluftsråd og underbygge initiativ innenfor folkehelse og kultur.

Fylkesplanen i Nordland

- Et aktivt og inkluderende samfunn

- Et attraktivt Nordland
- Et nyskapende Nordland

Tre målområder er identifisert:

- Livskvalitet
- Livskraftige lokalsamfunn og regioner
- Verdiskaping og kompetanse

Planen peker på utfordringer som at den geografiske og sosiale avstanden mellom arbeids- og utdannelsessted og bosted øker. Økt attraktivitet og bolyst kan oppnås gjennom å utvikle mer robuste bo- og arbeidsregioner, og derigjennom skape et større arbeidsmarked for mange innbyggere i fylket.

Regionsentrene dras frem som lokomotiver for god utvikling i regionene, som må utvikles for å demme opp mot fraflytting og sentralisering. Spesielt dras Bodø frem, og det påpekes at for at byen skal kunne ta på seg landsdelsdekkende nasjonale og internasjonale oppgaver, må byen styrke sin rolle som fylkessenter, universitetsby og motor i nordområdesatsingen.

Mange kommuner i Nordland trenger flere folk, og en mer balansert befolkningssammensetning. Det er behov kompetanse og arbeidskraft både i privat og offentlig sektor.

Verdiskaping og næringsutvikling i Nordland skal baseres på et bredt verdiskapingsperspektiv med sterke næringsklynger, fokus på bærekraftig utnytting av fylkets mangfoldige naturgitte og kulturelle ressurser samt satsing på nye sektorer.

Regional transportplan for Nordland

Nordland har i perioden 1995 til 2012 hatt den nest svakeste befolkningsutviklingen i landet. Norge har i denne perioden hatt en befolkningsvekst på 14,7 %, mens Nordland har hatt en nedgang på 1,3 %. Med en vekst tilsvarende landsgjennomsnittet ville Nordland ha hatt 35 000 flere enn dagens 238 320 innbyggerne.

Det argumenteres ofte med at perifere regioners negative befolkningsutvikling skyldes den globale sentraliseringstrenden. I land med næringssvake regioner kan dette være riktig, men i nærings- og ressursrike regioner som Nordland og Nord-Norge, burde denne effekten være langt mindre. Etter en periode med negativ befolkningsutvikling, har Nordland de siste fire årene hatt befolkningsvekst. Dette skyldes i hovedsak to forhold; økt innvandring og mindre netto utflytting enn tidligere år.

Utviklingen innad i Nordland viser store forskjeller. Kun Salten har i perioden 1995-2012 hatt vekst i folketallet med 5,8 %. Dette er likevel lavt i forhold til landsgjennomsnittet på 14,7 %.

Antall eldre i Nordland er relativt høy. Dette gjelder spesielt i små kommuner. I kommende tiår forventes en relativt sterk økning i andelen av eldre personer – spesielt i regionsentrene i Nordland.

Følgende demografiske prosesser er relevante i forhold til transportutviklingen i Nordland:

- Det pågår en regional sentralisering der en

stadig økende andel av befolkningen vil bo i byer og tettsteder

- Pendling vil alt vesentlig være til/fra byer, regionsentra og steder med større institusjoner og industri
- Det kan forventes en økning i folketallet etter MMMM-alternativet
- Andelen eldre vil øke – dette aktualiserer behovet for universell utforming av transporttilbudet

Eksporten av tradisjonelle varer fra Nordland var 19,3 milliarder i 2011, og fylket står for 71,1% av eksporten fra Nord-Norge. Nordland er det fylket etter Møre og Romsdal som lander mest fisk, og marin sektor er en vekstnæring. Det tradisjonelle fisket har vært og er en viktig næring. Prosessindustrien stod i 2010 for 75 % av all eksport fra Nordland og er fylkets viktigste eksportindustri.

Petroleumssektoren vil kunne ses på som en kraftig vekstimpuls, som bortsett fra å generere verdiskaping og bosetting også utgjør en ressursinnsprøyting som gir krefter for regionene til å skape ny vekst og omstilling. Mange distrikter har behov for å snu en langvarig negativ utvikling preget av utflytting og nedskjæring av tjenestetilbudet i offentlig sektor.

Landbruket deles inn i jordbruk og skogbruk. Med vel 16 000 bebygde landbrukseiendommer og 10,7 % av befolkningen bosatt på landbrukseiendommer, er landbruket en viktig sektor i fylket.

Indeks Nordland 2014

Indeks Nordland 2014 peker på følgende forutsetninger for ny vekst:

1. Konsekvensutredning av det nördøstlige Norskehavet
2. Tilrettelegge infrastruktur for etablering av ny industri
3. Etablering av ingeniørutdanning i Bodø
4. Intensivering av samarbeidet i kommune-Nordland
5. Bedring av tilgang til naturressurser for havbruk, mineralnæringen og industriarealer for prosessindustrien

Veksten er på vei å flate ut, en viktig årsak til det er at den konkurranseutsatte industrien i stadig økende grad merker konkurransen fra utlandet.

Det stilles spørsmål ved om man har tatt ut hele effektiviseringspotensialet i Nordland. I så tilfelle vil det bli viktig å tenke nye produkter og tjenester, i tillegg til nye markeder. Forskning viser at innovasjon i forretningsmodellen noe av det mest lønnsomme en bedrift kan gjøre. Det er særlig innen metall- og trevareindustri, reiseliv og hvitfisk at det har vært økt konkurranse det siste året.

Profesjonalisering av reiselivsbedrifter, og samarbeid mellom aktørene i bransjen, blir viktige faktorer fremover. Det virkelig store potensialet for vekst i Nordland har man ved bærekraftig utnyttelse av naturressurser som olje, gass, mineraler, fisk vann og vind.

Det er utfordrende å motivere dagens industriereiere til å investere i eksisterende anlegg, selv om behovet er raskt økende. Omfattende investeringer i industrien er helt nødvendig skal Nordland sikre verdiskaping og sysselsetting i årene fremover.

Nordland må jobbe målrettet for å få ta større del i petroleumsprosjekter. Et viktig tiltak er å øke kompetansen og at utdanningsinstitusjonene satser på fagretninger som gir næringslivet tilgang til nødvendig kompetanse.

Salten scorer midt på treet i forhold til vekst i sysselsetting og bedriftenes omsetningsvekst. Salten har både den høyeste lønnsomheten, lønnsveksten og befolkningsveksten, og scorer totalt sett best i Nordland. Veksten i Nordland er langsom med 0,5 % det siste året. Nasjonalt er veksten 1,2 % per år.

I forhold til befolkningsutvikling befinner Nordland seg på plass nummer 15 blant landets 19 fylker. Over tid kan lokal økonomi og samfunnsutvikling hemmes av denne svake befolkningsutviklingen, spesielt hvis den er vedvarende. Nordland utgjør 4,7 % av Norges befolkning. Det er et godt fødselsoverskudd og en generell høy innvandring i Nordland, men befolkningsvekstendempes dessverre av en betydelig netto utflytting fra fylket. Befolkningsnedgangen rammer omlandskommunene mest, mens alle by- og sentrumskommuner har vekst.

I et 10-års perspektiv har 30 av 44 kommuner i Nordland fått færre innbyggere. De store endringene i folketallet aktualiserer debatten om kommunestrukturen og modernisering av Nordland. Det er en stor utfordring at mange unge flytter ut

av fylket. En av de viktigste oppgavene i 2014 blir å endre trenden med at ungdom fra Nordland ikke vender hjem etter studier utenfor fylket.

Salten hadde en befolkningsvekst på 0,83 % i 2013, baklandsgjennomsnittet på 1,2 %. I et 5-års perspektiv har Salten den sterkeste befolkningsveksten i Nordland med 4,1 %, landsgjennomsnittet er 6,6 %.

Netto utflytting fra Nordland mer enn halverer befolkningsveksten i forhold til potensialet. Årsakene er mange, men det faktum at mange må flytte ut av fylket for å finne relevant arbeid, er en av flere viktige forklaringsfaktorer.

Attraktive byer er svært viktig for utviklingen i Nordland. Det er derfor skuffende at veksten i Bodø har stagnert i 2013.

Sammenlignes utviklingen i Nordland med andre fylker som har umiddelbar nærhet til olje- og gassvirksomhet, er utviklingen i Nordland bemerkelsesverdig svak.

Den viktigste endringen fra tidligere år er at offentlig sektors evne til å skape sysselsetting er snudd fra sterk vekst til svak nedgang.

I 2013 er det kun innenfor produksjon av tjenester rettet mot bedrifter at det er vekst i sysselsetting.

Næringslivet i Nordland leter etter kompetent arbeidskraft, og mange av de personene som står helt eller delvis utenfor arbeidslivet har den real- og formalkompetansen det letes etter.

I likhet med trendene i det nasjonale arbeidsmarke-

det, går det i retning av færre arbeidstakere innenfor primærnæringene og tradisjonell industri, og flere arbeidstakere innenfor kultur, opplevelsesproduksjon, tjenesteproduksjon mot bedrifter og offentlig tjenesteproduksjon.

Netto tilgang på nye jobber er negativt i alle sektorer med unntak av tjenesteproduksjon rettet mot bedrifter. Sterkere effektivisering av fiskeri, landbruk og havbruk gir en betydelig sysselsettingsnedgang i denne sektoren.

Nasjonal transportplan

Nasjonal Transportplan (NTP) for 2014 – 2023 ble vedtatt i Stortinget i juni 2013. I høringsuttalelsene fra region nord bes det om en økt investeringstakt i regionen, og det pekes på at Nordområdestrategien må følges opp ved konkret satsing.

I rapporten «Ny infrastruktur i nord - delrapport 1», som ble utarbeidet i forbindelse med NTP 2014–2023, beskrives tre ulike framtidsscenarioer mot 2023. For at regioner skal klare å utvikle varierte bo- og arbeidsmarkeder, må de tiltrekke seg arbeidskraft, og regioner som klarer å utvikle komplementære arbeidsmarkeder har et fortrinn.

I Nordland er vekstregionene:

- Helgeland
- Bodø – Salten
- Midtre Hålogaland

Bodø / Salten har et entydig sentrum i Bodø, som er handels- og administrasjonssenter for Salten med

universitet og sykehus. Innbyggertallet stiger raskt og byen har også en betydelig industri. Nærheten mellom jernbane, nasjonal lufthavn og ferjer til Lofoten gjør Bodø til et viktig knutepunkt for transporter til/fra regionen og mellom Sør-Norge og videre nordover.

En stor del av godset som kommer med Nordlandsbanen til Bodø omlastes til båt for transport videre nordover. Det er viktig å legge til rette for at denne intermodale transporten kan videreutvikles. Rv 80, som knytter Bodø til E6 og Fauske, er under utbedring, og vil redusere reisetiden mellom Bodø og Fauske/Rognan når den er ferdigstilt.

Terminalen på Fauske (bane / bil) spiller en viktig rolle for omlasting av post, stykkgoods og ferskfisk. Salten har i dag transportinfrastruktur og et kollektivt transporttilbud som gir grunnlag for et felles bo- og arbeidsmarked langs aksene Bodø-Fauske-Rognan, hvor spesielt jernbanen med mellom Rognan og Bodø utgjør et viktig pendlertilbud. Gildeskål har i dag felles bo- og arbeidsmarked med Bodø. Framover blir utfordringen å knytte resten av Salten sammen, men med dagens bosettingsmønster blir dette en krevende oppgave. Glomfjord, 138 km sør for Bodø er en viktig industriklunge. Bodø, og Ytre Salten er avhengig av hurtigbåtruter og flere fylkesvegsamband. Både riksvegsambandene Bodø-Lofoten og noen fylkesvegferjesamband får kapasitetsproblemer i turistsesongen.

Globalisering innebærer økende økonomisk integrasjon mellom land. Bak dette ligger det faktorer som teknologisk utvikling med kraftig fallende

transport- og kommunikasjonskostnader samt en mer åpen økonomi. Reduksjoner i toll og andre hindre mot handel, økt kapitalflyt over landegrensene og utvikling innen IKT, er viktige elementer i globaliseringen. En voksende verdensøkonomi med inntektsvekst globalt er en sterk drivkraft for økt handel og økt gods- og persontransport.

Veksten i det innenlandske transportarbeidet har vært særlig stort for flytransport, og særlig i Nord-Norge.

Bakgrunnen for den langsiktige strategien er at: Flytransport er en sikker og effektiv transportform for både lange og mellomlange reiser. Et godt flyrutetilbud har stor betydning for bosetning, sysselsetting og næringsutvikling både i distriktene og i sentrale strøk.

Hovedprioriteringer på lang sikt: Det vil bli satt i gang en formell planleggingsprosess ved at Jernbaneverket får i oppdrag å utrede konsekvensene av elektrifisering av gjenværende dieselstrekninger (Nordlandsbanen).

En framtidsrettet utvikling av de nasjonale, regionale og lokale lufthavnene.

Bodø: Luftforsvarets kampflybase vil i planperioden flyttes fra Bodø til Ørland. For Bodø lufthavn skal det i planperioden startes opp en prosess for å få på plass en langsiktig løsning for sivil luftfart i Bodø.

Regjeringen vil bidra til regional utvikling gjennom:

- Kobling av bo- og arbeidsmarkedsregioner gjennom veginvesteringer.
- En kraftig satsing på jernbaneutbygging for å spre veksten rundt de store byene.
- En kraftig opprusting av E39 med ambisjon om en ferjefri forbindelse som binder Vestlandet sammen.
- Å utvikle transportsystemet i Midt-Norge og Nord-Norge.
- Å sikre et godt regionalt flyrutetilbud.
- Å utvikle fiskerihavnene og forbedre maritim infrastruktur.
- Å bistå fylkeskommunene med å videreutvikle den regionale kollektivtransporten for å få et sømløst og universelt utformet tilbud.

Regjeringens hovedgrep er å prioritere tiltak for å bedre kapasitet og robusthet på vegnettet i distriktene, mens det i byområdene i hovedsak vil bli satset på gode kollektivløsninger og effektiv jernbanetransport.

Funn i Transportøkonomisk Institutt (TØI) sin rapport «Regionforstørring: lokale virkninger av transportinvesteringer» tyder på at infrastrukturinvesteringer kan gi regionforstørring, men det er ingen direkte sammenheng som

garanterer at man oppnår dette.

I TØI-rapport 1208/2012, utarbeidet for Kommunal og regionaldepartementet, slås det fast at det er et potensial for å koble sammen arbeidsmarkeder i flere deler av landet. Dersom man har to sentre i en region som kan utfylle hverandre med hensyn til arbeidskraft, arbeidsplasser, typer næringsliv og service- og butikktilbud, viser studiene at man har gode forutsetninger for å oppnå regionforstørring ved å korte reisetiden mellom stedene gjennom investeringer i infrastruktur.

Forbedringer av transportsystemet kan bidra til å utløse vekst i folketall og økt verdiskaping.

I stortingsmelding 13 (2012-13) «Ta heile Noreg i bruk» understrekes det at regionforstørring oppnås ved det forbedret transporttilbud, ofte innkorting av veger og forbedret kollektivtransport, som forkorter avstander og reduserer reisetider. For arbeidstakere åpnes et større område for dagpendling innenfor akseptable reisetider og tilfanget av arbeidsplasser øker. For næringslivet bidrar regionforstørring til å øke tilgangen på arbeidskraft. En kopling og utviding av arbeidsmarkeder øker potensialet for å skape flere kompetansearbeidsplasser i distriktene.

Nordområdemeldinger: Utviklingstrekk og transportbehov

Det er forventet en betydelig vekst innen mineral- og bergverksindustrien. Det vil i første rekke få konsekvenser for jernbane- og sjøtransport i Norge. Det er også forventet en aktivitetsøkning innen fiskeri- og havbruksnæringen, en næring som er svært avhengig av et forutsigbart og godt transportsystem. Det er også forventet vekst innen petroleumsbransjen. Innenfor reiselivsnæringen, som i hovedsak baserer seg på persontransport, er det også ventet en vekst. Dette vil primært dreie seg om direkte flyruter og trafikk med cruiseskip.

I utviklingen av transportsystemet i nordområdene er regjeringen særlig opptatt av forbindelsene nord-sør og de grensekryssende forbindelsene øst-vest. For landverts transport betyr dette en prioritering av E6, Nordlandsbanen og Ofotbanen i tillegg til de viktigste grensekryssende riksvegene E10, E12, E8 og E105. Tiltakene i NTP 2014 – 2023 vil korte ned reisetiden mellom Bodø og Tromsø med 41 minutter. I tillegg skal et desentralisert lufthavnnett opprettholdes og videreutvikles og støtten til regionale flyruter videreføres. Nordlandsbanen vil i planperioden få økt kapasitet, i hovedsak gjennom utbygging av kryssingsspor og ved at togframføringen blir mer effektiv gjennom full fjernstyring på hele strekningen fra Trondheim til Bodø. Tiltakene vil også forbedre punktligheten på denne banen.

Gjennom utredningsarbeidet til transportetatene og Avinor er det identifisert seks regioner av ulike størrelse og sammensetning hvor det anbefales å

utvikle transportsystemet. Bodø-Salten, utdannings- og administrasjonssenter, industri.

Når forbedringene av rv 80 er ferdige, kortes avstanden mellom Fauske og Bodø ned. Utvikling av en intermodal godsterminal og utbedring av innseilingen til Bodø vil styrke sjø- og jernbanetransporten.

Videreutvikling av Nordlandsbanen med kapasitetsøkende tiltak, samt togtilbudet Bodø – Fauske – Rognan, vil bidra til regionforstørrelse. E6 nord for Fauske skal utbedres, herunder Kråkmofjellet, noe som vil gi bedre framkommelighet, forutsigbarhet og trafiksikkerhet.

For Bodø lufthavn skal det i planperioden startes opp en prosess for å få på plass en langsiktig løsning for sivil luftfart i Bodø.

Da EU endret sitt regelverk for regionalstøtte, måtte også ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift endres med effekt fra 1.juli. Regjeringen følger opp arbeidet med infrastrukturtiltak som vil bedre framkommeligheten i Nord-Norge. For Salten innebærer dette bl.a.: Rv 77 Tjernfjellet i Saltdal kommune i Nordland omfatter bygging av om lag 4 km lang tunnel. Dagens veg er smal (hovedsakelig vegbredde mellom 5,5 og 7,5 m) og svingete. Horisontal og vertikalkurvaturen er dårlig. Veggen mangler gul midtstripe. Det er en sterk stigning opp Tjernfjellet fra E6. Strekningen er vanskelig å forsere for vogntog, spesielt på vinterføre. Strekningen mangler fullverdig rekkverk på flere partier, der det i stedet er murt opp et betongrekkverk. Det foreslås bevilget 50 millioner kroner i 2015. Midlene går til planlegging og så anleggsstart på slutten av 2015.

Offentlige tilskudd

Tildelinger fra Sametinget til regionen utgjorde i 2013 ca. 2,5 millioner over 2 reinbeitedistrikter.

Innovasjon Norge har en rekke støtteordninger og tjenestetilbud. Deres satsningsområder er reiseliv, sjømat, landbruk, maritim sektor, olje og gass, helse

og energi og miljø. Som vi ser av tabellen under er det stor variasjon i hvordan tilsagnene er fordelt i de ulike kommunene. Noen kommuner har et næringsliv i utvikling og virksomheter som er aktive søkere om offentlig finansiering.

	Antall 2005-2013	Beløp 2005-2013	Antall 2013	Beløp 2013
Bodø	657	313 854 762	59	27 808 125
Gildeskål	39	12 212 061	9	2 985 000
Beiarne	24	6 550 100	4	1 955 000
Saltedal	92	33 225 213	1	92 000
Hamarøy	33	12 477 285	2	2 653 500
Steigen	59	26 926 267	2	3 300 000
Fauske	70	26 267 095	2	330 000
Sørfold	20	3 534 546	2	554 000
Meløy	89	60 370 582	16	5 835 518
SALTEN	1083	495 417 911	97	45 513 143
Nordland	3497	1 601 526 269	308	156 969 027

Tabell 5 Tildelinger fra Innovasjon Norge (2005-2013)

DA-midlene

DA Bodø (DA Utviklingsprogram Bodø) er en ordning der Nordland fylkeskommune får overført midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å gjennomføre utviklingstiltak for Bodø og Nordland. Strategiske målsettinger for framtidig bruk av DA-midlene:

- Økt kunnskap og kompetanse
- Økt satsing på kultur, opplevelser og attraksjoner
- Nasjonal og internasjonal posisjonering av Bodø og landsdelen

DA Bodø vil, innfor gjeldende økonomiske og

juridiske rammer, prioritere søknader som oppfyller handlingsplanens strategiske mål. Dette gjøres dels gjennom utviklingsprosjekter, og dels gjennom satsing på fire pilarer:

- Universitetet i Nordland
- Nytt kulturhus i Bodø
- Utviklingsprogrammet Byen og havna
- Tunnel gjennom Tjernfjell

DA Bodø skal normalt ikke finansiere prosjekt som kommunene, Nordland fylkeskommune, eller Stortinget ville finansiert over de ordinære budsjettene. En oversikt over tildelinger viser følgende tall:

Søker	Prosjekt	Innvilget
Universitetet i Nordland	Maritim beredskap i nordområdene	3 000 000
Universitetet i Nordland	Arctic Dialogue-konferansen	3 000 000
Universitetet i Nordland	Styrke FSVs nordområdekomp.	1 700 000
Maritimt Forum Nord	SARINOR	2 000 000
Nordlandsmuseet	Jektemuseum Anna Karoline	550 000
Saltdal kommune	Sykkelprosjekt	1 000 000
Bodø kommune	Stormen åpningsår	2 000 000
Bodø kommune	Sikkerhets- og beredskapshovedstad	3 500 000
Saltdal kommune	Etablering av Nordland båtbyggermuseum	600 000
Bodø kommune	Europaprojektet 2013 for Bodø kommune	250 000
Bodø havn KF	Infrastruktur Petroberedskap	4 000 000
NHO Nordland	Horisont 2020	2 500 000
Nordland fylkeskommune	Strategisk arbeid med leverandørindustrien innen petroleum	3 000 000
Nordland fylkeskommune	INTMAR	2 000 000
Sum		29 100 000

Tabell 6 Tildelinger DA-midlene 2013

Tilsagn DA-midlene 2014

Søker	Prosjekt	Tilsagn
Bodin maritime fagskole	Maritim kompetanseheving for Bodø og Nordland	1 887 500
Nordlandsforskning	Senter for forskningsdrevet innvoasjon SFI Kunnskapskonseptene	2 500 000
FIRST Scandinavia	FIRST LEGO League og JR. FLL	500 000
FIRST Scandinavia	NEWTON videre konseptutvikling 2014-2015	1 000 000
FIRST Scandinavia	Arctic Camp International 2014-2016	1 000 000
Norsk luftfartsmuseum	Forprosjekt - Ishall og vitenskapssenter	1 000 000
Fylkesmannen i Nordland	Økt bruk av tre i Nordland	1 663 000
Øksnes kommune	Norskopplæring for arbeidsinnvandrere i fiskeindustrien	600 000
NAROM	Nanosensorer flytter klasserommet til space	600 000
Meløy Utvikling KF	Ingeniørutdanning Y-veien i Meløy 2014-2016	465 000
VocalART	VcoalART Academi	230 000
Visit Bodø	Organisering og fellesorganisering i Salten	300 000
Arran lulesamisk senter	Samisk reiseliv i lulesamisk område	1 395 000
Langferd as	SALT	1 000 000
Salten regionråd	Sykkel Polarsirkelen - Kjerringøy	600 000
Salten regionråd	Sykkelveg Rognan - Skjerstad	750 000
Foreningen Kystriksvei	Backpacker Kystriksvei	623 000
Torgar Næringshage	Matrute landgs nasjonal turistvei 2013-2015	450 000
Bodø kulturhus KF	Åpningsforestilling Stormen	600 000
Bodø kommune	200-års markering, Byjubileet 2016	3 000 000
Bodø kommune	Bodøregionen i vinden	1 000 000
Bodø kommune	Utredning av framtidig flyplassområde	500 000
Bodø kommune	Lufthavnutvikling i Bodø - samfunnsanalyse og kostnadsestimat	550 000
Mosjøen og Omegn Næringssselskap KF	Knutepunkt Helgeland - Markedsplan og gjennomføring	300 000
Nordområdesenteret	High North News	1 200 000
Maritimt Forum Nord SA	Ocean Talent Camp - Bodø	775 000
Maritimt Forum Nord SA	Utvikling av Maritimt Forum Nord 2013-2015	1 800 000
Maritimt Forum Nord SA	Arctic Business Secretariat Bodø	3 600 000
Nordland fylkeskommune	Arena Nordland på Nord-Fishing	650 000

Tabell 7 Tilsagn DA-midlene 2014

Demografi i Salten

Nordland har i perioden 1995 til 2012 hatt den nest svakeste befolkningsutviklingen i landet. Norge har i samme periode hatt en befolkningsvekst på 14,7 %, mens Nordland har hatt en nedgang på 1,3 %. Med en vekst tilsvarende landsgjennomsnittet ville Nordland ha hatt 35 000 flere enn dagens 238 320 innbyggerne.

Det argumenteres ofte med at perifere regioners negative befolkningsutvikling skyldes den globale sentraliseringstrenden. I land med næringssvake regioner kan dette være riktig, men i nærings- og ressursrike regioner som Nordland og Nord-Norge, burde denne effekten være langt mindre. Etter en periode med negativ befolkningsutvikling, har Nordland de siste fire årene hatt befolkningsvekst. Dette skyldes i hovedsak to forhold; økt innvandring og mindre netto utflytting enn tidligere år. På 10 år har innvandring økt fra 2 280 til 5 560 – en økning på i underkant av 3 400 innvandrere. 54 % av innvandrerne kommer fra Europa, der nest følger Asia med 23 % mens innvandringen fra Afrika utgjorde 23 % eller i overkant av 1 000 personer. Nærmere 7 % av befolkningen i regionen er innvandrere. Kjønnsbalansen er jevn tilknyttet innvandring.

Utviklingen innad i Nordland viser store forskjeller. Kun Salten har i perioden 1995-2012 hatt vekst i folketallet med 5,8 %.

Antall eldre i Nordland er relativt høy. Følgende demografiske prosesser vil påvirke bosettingen i regionen:

- Det pågår en regional sentralisering der en stadig økende andel av befolkningen vil bo i byer og tettsteder
- Pendling vil alt vesentlig være til byer, regionsentra og steder med større institusjoner og industri
- Det kan forventes en økning i folketallet etter MMMM-alternativet (midlere scenario)
- Andelen eldre vil øke – dette aktualiserer behovet for universell utforming

Salten har 79 965 innbyggere og vil i løpet av året få over 80 000. Dette er 10 000 flere innbyggere enn i 1986. Det er befolkningsmessig vekst i Bodø kommune samtidig som det er tilbakegang i alle de andre kommunene:

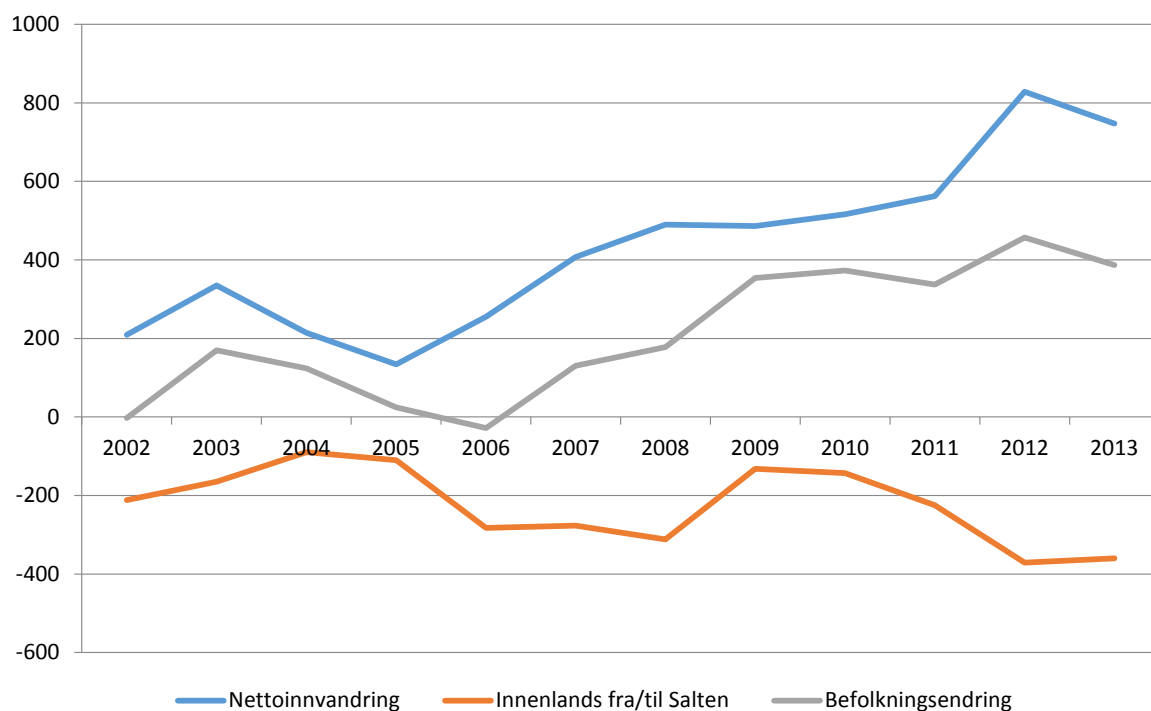
Flytting

Hvis vi ser på flytting så viser statistikken at befolkningsveksten i Salten sikres gjennom innvandring.

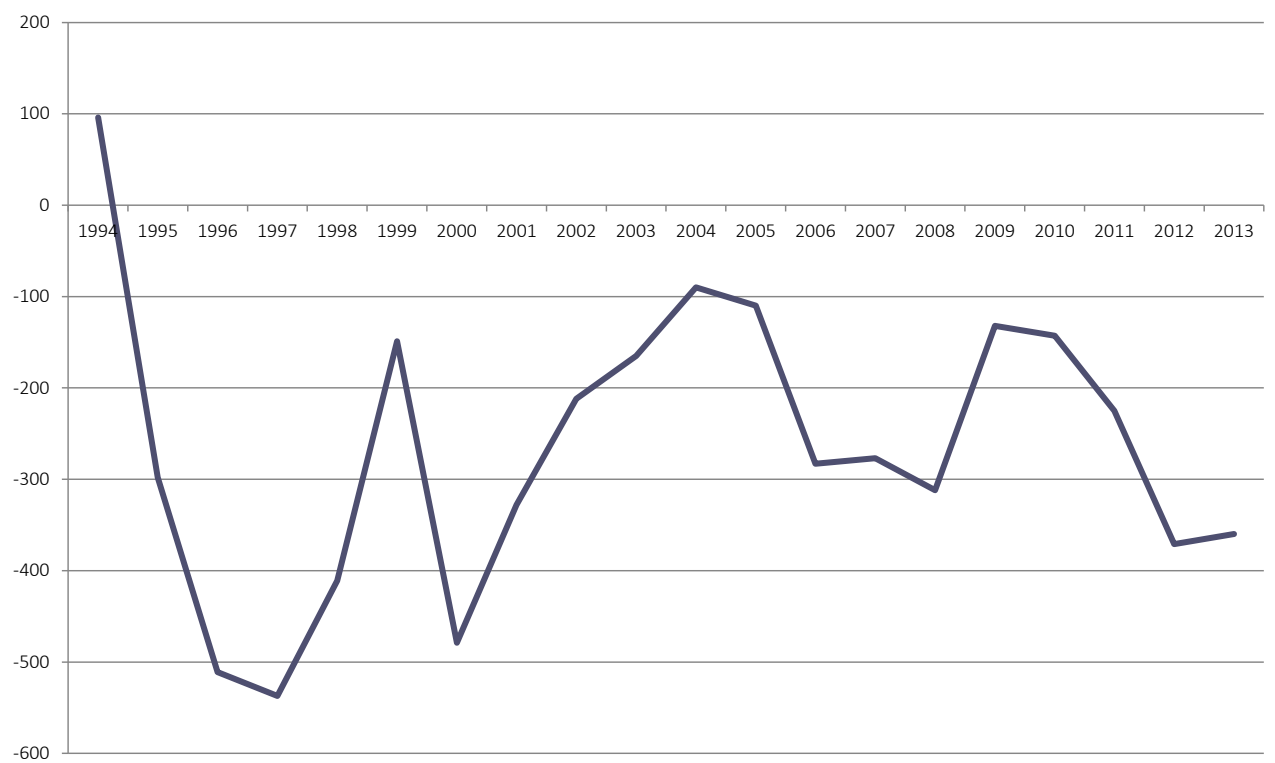
Saltenregionen har ifølge flyttestatistikk fra 1994 til 2013 en innenlands nettoutflytting på 5 297 innbyggere. Befolkningsveksten i perioden er derfor kompensert av innvandring. SSB har publisert statistikk fra 2002 til 2013 som viser at det var 5

183 innvandrere i perioden og nettoutflyttingen var på 2 680. Derfor økte folketallet med 2 503. Det er Bodø kommune og Hamarøy som har positiv nettoinnflytting.

Alle kommuner i Salten har negativ innenlands flyttestatistikk dersom man ser hele perioden 1994 - 2003 under ett. Det er imidlertid store variasjoner fra år til år, så det er vanskelig å se noe klart mønster, bortsett fra at det er netto utflytting av regionen.

Figur 2 Netto innflytting totalt og fordelt på innvandring og innenlands flytting

Figur 3 Netto flyttestrøm i Salten

Bodø har hatt 49 flere ut- enn innflyttere i perioden 1986-2014. I 2003 til 2006 hadde Bodø stor netto tilflytting, mens kommunen senere har hatt stor netto utflytting. Politiske vedtak om nedleggelse av forsvarsaktivitet vil underbygge en antagelse om fortsatt netto utflytting i årene som kommer.

Saltdal, Meløy og Fauske har hatt mer enn 1 000 netto utflyttede. Ser man på netto utflyttede relativt til folkemengden i 1994 så ligger nettoutflyttingen på 13 til 16 %. Saltdal har en netto utflytting på 24 %, og Sørfold ligger på om lag 20 %.

Det kan være interessant å se på tallene for 1994 og 2013. Da er det Bodø, Saltdal og Meløy som har stor nedgang og flere av de mindre kommunene har en liten, men positiv netto innflytting. En må imidlertid ta i betraktning at flyttestatistikken har fluktuert mye i perioden, og man kan ikke konkludere noe basert på et enkelt år.

Befolkningen blir eldre. I 1986 hadde befolkningen i Saltenregionen en gjennomsnittsalder på litt under 36 år, denne er økt til 40,1 år i 2014. Fordelt på kommunene ser tallene slik ut:

	Snittalder 1986	Snittalder 2014	Endring
Beiarn	40,7	47,2	6,5
Bodø	33,9	38,4	4,5
Fauske	36,8	42,3	5,5
Gildeskål	42,7	44,7	2
Hamarøy	41,1	44	2,9
Meløy	36,2	41,6	5,4
Saltdal	37,6	43	5,4
Steigen	39,3	44,6	5,3
Sørfold	37,6	44,3	6,7

Tabell 8 Endring i gjennomsnittsalder 1986 - 2014

På landsbasis har gjennomsnittlig alder økt fra 37,4 til 39,4 år. I Saltenregionen har gjennomsnittlig alder økt mer enn landsgjennomsnittet (4,9 %).

En oppsummering over befolkningsutviklingen i den enkelte kommune er vist i tabellen under:

Kommune	Endringer i kommune-rangeringen fra 2008-2012 (NHO)	Utvikling 1986 - 2014			
		Befolkningsutvikling	Befolknings- endring totalt	Endring 40-70	Andel med videregående utdanning
Beiarn	-16	Nedgang men vekst i nyfødte	-31 %	3 %	13 %
Bodø	7	Vekst, spesielt for de yngste årsklassene, ikke så sterk for de mellom 20 og 40	44 %	89 %	32 %
Fauske	39	Liten nedgang totalt, men stor nedgang blant de yngre	-5 %	32 %	21 %
Gildeskål	-16	Nedgang i folketall, spesielt blant unge	-25 %	-4 %	20 %
Hamarøy	9	Nedgang, spesielt blant de under 18	-22 %	2 %	23 %
Meløy	-110	Sterk nedgang for de under 40	-7 %	22 %	17 %
Saltdal	20	Nedgang under 40 og oppgang 40-70	-11 %	27 %	20 %
Steigen	1	Nedgang, spesielt de under 40	-27 %	2 %	17 %
Sørfold	3	Nedgang spesielt de under 40	-34 %	-4 %	15 %

Tabell 9 Oppsummering demografi på kommunenivå

Når det kommer til befolkningsutvikling og da spesielt aldersfordeling, så ser vi at Bodø har fått hele 44 % økning i befolkningen i perioden 1986 - 2014. På den negative siden av dette finner vi at den største andelen av økningen kommer i aldersgruppen 40 - 70, som ikke lover godt for økning i fødselsoverskudd for årene som kommer.

For flere av de andre kommunene ser vi at de har en betydelig nedgang i folketall, men ikke i gruppen 40 - 70 år, og at andelen over 70 er forholdsvis liten. Det er de yngste som flytter. Det blir færre i alderen som vanligvis forbindes med positiv samfunnsutvikling.

	15-19 år	20-24 år	25-39 år	40-54 år	55-66 år	67-74 år	75 år og eldre	Totalt	Andel yrkesaktive
Beiarn	75	60	132	211	229	118	136	961	1 %
Bodø	3 309	3 540	9 801	10 321	6 601	2 759	2 784	39 115	61 %
Fauske	653	588	1 516	1 993	1 605	715	800	7 870	12 %
Gildeskål	124	110	312	374	371	161	241	1 693	3 %
Hamarøy	146	117	245	342	338	155	192	1 535	2 %
Meløy	476	466	1 030	1 378	984	431	647	5 412	8 %
Saltdal	308	306	723	1 004	849	376	403	3 969	6 %
Steigen	193	160	360	506	487	226	272	2 204	3 %
Sørfold	124	110	275	383	387	181	193	1 653	3 %
SUM	5 408	5 457	14 394	16 512	11 851	5 122	5 668	64 412	100 %

Tabell 10 Arbeidsforeling blant den yrkesaktive delen av befolkning

Næringsliv fordelt på bransjer er forskjellig i kommunene i Salten. Primærnæringene står sterkt i Steigen, Beiarn og Gildeskål. I Steigen er hver fjerde arbeidstaker sysselsatt i disse næringene. Bodø, Saltdal og Fauske har svært liten andel sysselsatt i primærnæringene. Sørfold, Meløy og Saltdal har mange sysselsatt i industrien. I Beiarn er 15 % ansatt i bygge- og anleggsvirksomhet, mens denne næringen sysselsetter 11 % av Fauskeværingene. I Fauske og Bodø er det mange sysselsatte i varehandelen, noe som er naturlig da disse kommunene er handelssentre for sine respektive områder. Det samme gjelder for Hamarøy med 12,5 % - nesten like stor andel som i Bodø. Overnatting og servering er

en marginal næringsvirksomhet i regionen, hvor sysselsettingen varierer mellom 1,3 og 4,3 %.

Offentlig administrasjon sysselsetter hver tidende Bodøværing. De samme tallene gjelder for Hamarøy. Bare 4,4 % av sysselsettingen i Meløy knyttes til offentlig administrasjon. Alle kommuner har en høy andel ansatte innen helse og sosial. Beiarn, Gildeskål og Saltdal ligger høyest, fra 20 - 34 %. Bodø har 23,5 % sysselsetting innenfor denne sektoren. Tjenesteytende offentlig og privat sektor representerer en stor sysselsetter, med Bodø på topp på 26 % og Sørfold lavest med 11,9 %.

Fordelt på ulike bransjer, er sysselsettingen på kommunenivå som følger:

Bransjer - sysselsatte	Beiarn	Bodø	Fauske	Gildeskål	Hamarøy	Meløy	Saltødal	Steigen	Sørfold
Jordbruk, skogbruk og fiske	13,6 %	0,9 %	2,5 %	14,0 %	6,8 %	8,6 %	3,1 %	24,6 %	8,0 %
Industri og olje	4,2 %	3,5 %	3,4 %	5,6 %	1,7 %	15,7 %	16,0 %	5,3 %	32,7 %
Byggevirksomhet	15,1 %	8,8 %	11,0 %	5,8 %	7,3 %	7,7 %	7,8 %	7,2 %	4,2 %
Varehandel	6,7 %	12,9 %	15,1 %	8,1 %	12,5 %	8,8 %	8,7 %	9,1 %	2,0 %
Overnatting og servering	1,3 %	3,7 %	3,1 %	1,9 %	3,6 %	2,1 %	4,3 %	1,3 %	1,9 %
Offentlig administrasjon	8,2 %	11,8 %	9,0 %	6,8 %	10,6 %	4,4 %	5,2 %	5,7 %	6,7 %
Undervisning	6,0 %	8,8 %	10,6 %	9,6 %	12,0 %	11,1 %	8,8 %	8,3 %	9,9 %
Helse og sosial	30,4 %	23,5 %	23,0 %	27,6 %	23,3 %	24,3 %	33,7 %	20,2 %	22,6 %
Tjenester	14,4 %	26,0 %	22,5 %	20,6 %	22,3 %	17,5 %	12,4 %	18,2 %	11,9 %

Tabell 11 Fordelt på ulike bransjer, sysselsettingen på kommunenivå 2013

Tallene viser at kommuner med færre innbyggere opprettholder et tjenestespekter innenfor offentlig sektor. Følgelig blir disse sektorene betydningsfulle som kilde til sysselsetting. Fordelingen av sysselsetting på

ulike arbeidsgrupper viser følgende tall:

Sysselsatte etter yrke	Bodø	% Bodø	Salten uten Bodø	% Omlandskommuner	Salten samlet	% Salten samlet
Akademikere	12 488	23 %	4 410	15 %	16 898	20 %
Bønder, fiskere mv.	554	1 %	1 672	6 %	2 226	3 %
Høyskole og militære	10 170	19 %	3 636	12 %	13 806	17 %
Håndverkere	4 312	8 %	3 120	11 %	7 432	9 %
Kontoryrker	4 040	8 %	1 692	6 %	5 732	7 %
Ledere	4 542	8 %	2 068	7 %	6 610	8 %
Prosess, maskin, transport.	2 432	5 %	2 994	10 %	5 426	7 %
Renholdere, hjelpearb.	2 720	5 %	1 940	7 %	4 660	6 %
Salg og service	12 304	23 %	7 628	26 %	19 932	24 %
Totalt	53 562	100 %	29 160	100 %	82 722	100 %

Tabell 12 Fordelingen av sysselsetting på ulike arbeidsgrupper

Grunnen til at antallet sysselsatte her viser høyere tall, er at flere er registrert innenfor flere kategorier.

Bodø er en så vidt stor sysselsetter, at regionvis gir dette store utslag. Tallene utenom Bodø viser et mer nyansert bilde av sysselsettingen. Vi ser da en betydelig reduksjon i andel akademikere, høyskole og militære. Regionen utenom Bodø viser en økning innen salg og service samt primærnæringene. Tallene viser at industri har en betydning for sysselsetting i omlandskommunene. Denne betydningen justeres ned når hele regionen analyseres som en enhet. Av de 20 % akademikere som er sysselsatt i regionen, er Bodøs andel av disse 74 %. Tallene viser at ca. 20 % av de sysselsatte definerer seg innenfor salg-

og serviceyrkene, i Fauske, Saltdal og Meløy er dette tallet rundt 25 %.

Tabellen viser at Bodø har 58 % av de sysselsatte i privat sektor og i offentlige foretak. Bodø har universitet, en del statlig forvaltning og fylkeskommunen. Til sammenlikning har omlandskommunene nesten ikke statlige arbeidsplasser. Samme resonnement gjelder også for fylkeskommunale arbeidsplasser. Når man studerer statistikken for andel i privat sektor og offentlige foretak har Bodø lavest andel, dette til tross for at kommunen har Nordlandssykehuset med mange ansatte. Korrigerer man for dette vil Bodø få en enda lavere andel i privat sektor.

Det kan være knyttet stordriftsfordeler til kommunens størrelse og andel ansatt i kommunal forvaltning. Både Bodø og Fauske skårer markant lavere på andel sysselsatte i kommunal forvaltning. Omlandskommunene har en betydelig andel i privat sektor, selv om næringsstrukturen mellom kommunene kan variere mye. Eksempler på dette er landbrukskommunen Steigen og industrikommunene Sørfold.

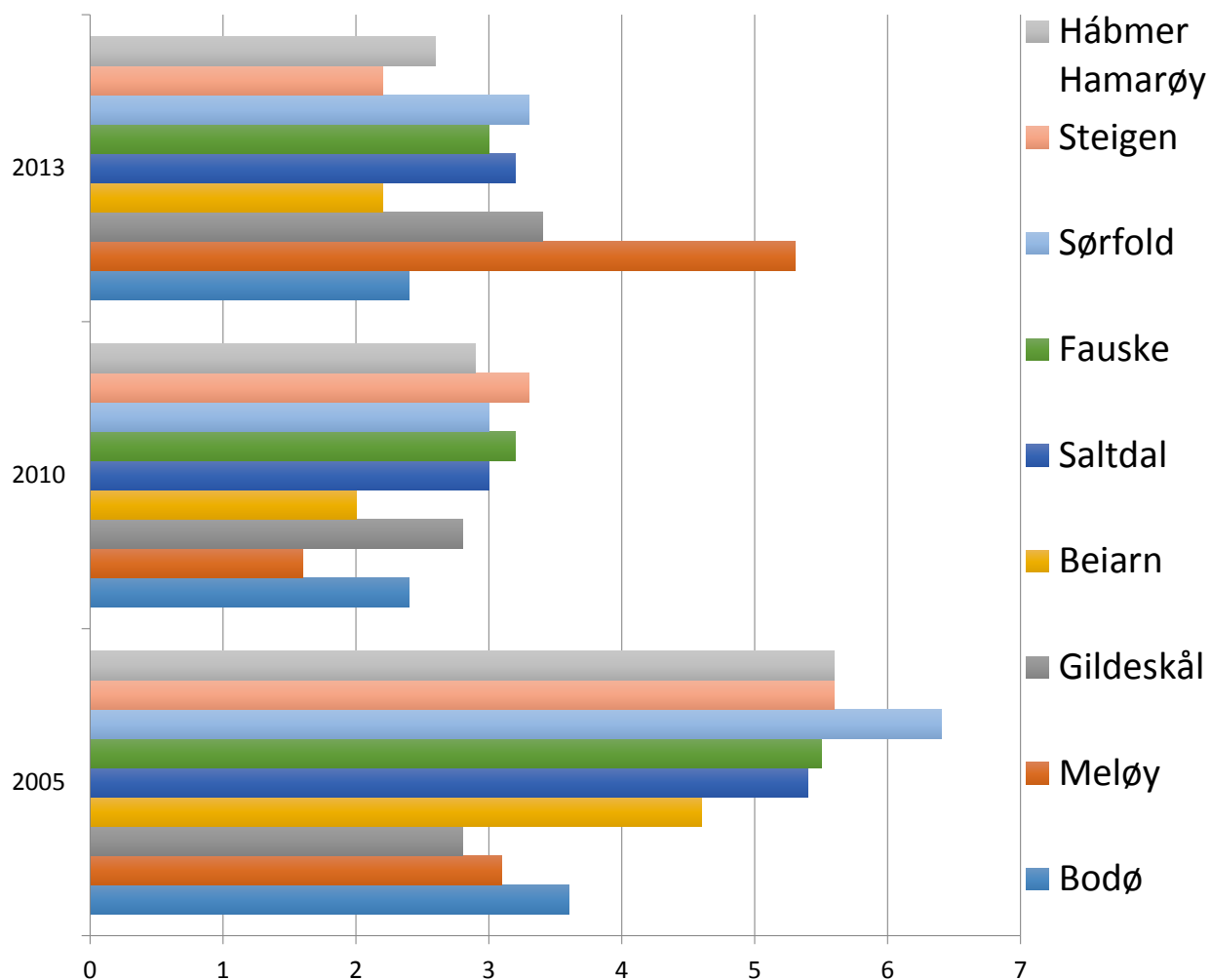
10. september 2014 ble rapporten Levert 2013 lagt fram. Denne viser hvordan utvikling i petroleumsnæringen har utviklet seg i Nord-Norge. Bodø-regionen er den nest største regionen målt i omsetning, drevet av store eksportleveranser. I regionen ble det omsatt for 792, MNOK (øking på 13 % fra 2012,) fordelt på 369 årsverk. I sammenligning var den totale omsetningen i Nord-Norge på 4,7 MRD fordelt på 2858 årsverk. 19 bedrifter i regionen leverte varer og tjenester for 0,5 mill kr eller mer til petroleumsindustrien i 2013.

Det som skiller leveransene i regionen fra mange andre regioner, er at over 60 % av leveransene er

eksportrettet. De største leverandørbedriftene i regionen er fortsatt Nexans Norway på Rognan og Rapp Bomek i Bodø.

De siste års vekst er ventet å tilta ytterligere i 2014, hvor det forventes leveranser for 932,7 mill kr. På spørsmål om hvilke utfordringer bedriftene opplever for å få ny eller økt aktivitet mot petroleumssektoren, er hovedinntrykket fra alle tre fylkene at man er avhengig av økt aktivitet utenfor kysten. Både i form av åpning av nye områder for leting, samt igangsettelse og drift av nye felt.

Landsgjennomsnittet viser en arbeidsledighet på 3,3 % i 2014. Med unntak av Meløy har alle Saltenkommunene en lavere ledighet enn landsgjennomsnittet. I Meløy ligger arbeidsledigheten på 5,3 % i 2013. Spesielt bekymringsfullt for kommunen er det, at ledigheten blant de unge (15 til 29 år) er på 8 %. Den var på 9,4 % i 2012. Statistikken viser stabil befolkningsmengde for disse 2 årene, så det skapes flere arbeidsplasser i Meløy.

Figur 5 Arbeidsledige i % i alderen 15 til 74 år (Prosent)

Over en 10 års periode har arbeidsmarkedet i regionen gjennomgått en betydelig forbedring. Dette er i tråd med utviklingen ellers i landet.

Summering av andel nyregistrerte foretak i 2013 gir følgende tall:

	Ingen ansatte	1-4 ansatte	5-9 ansatte	10-19 ansatte	Sum	%-vis andel
Beiarn	3	1	0	0	4	1 %
Bodø	338	28	5	0	371	70 %
Fauske	44	7	1	0	52	10 %
Gildeskål	9	2	0	0	11	2 %
Hamarøy	7	1	1	0	9	2 %
Meløy	29	1	1	1	32	6 %
Saltdal	18	0	0	0	18	4 %
Steigen	14	4	0	0	18	3 %
Sørfold	8	1	0	0	9	2 %
Salten	470	45	8	1	524	

Tabell 13 Nyregistrerte foretak i 2013

Det var 76 bedrifter i Salten som gikk konkurs i 2013. På landsbasis ble det 2013 etablert 474 flere foretak enn i 2012, en økning på 1 prosent. Totalt ble det etablert 51 622 nye foretak i 2013. I Saltenregionen var det en nedgang i antall nyetableringer med 555 i 2012 til 524 i 2013, en nedgang på 6 %.

Det er fem private selskap med en omsetning over 1 milliard i regionen: Widerøe, Coop Nordland, Nordlandia Care Group AS, Cermaq, Rappgruppen og Nexans.

I hele regionen er det registrert nærmere 7 000 private foretak:

	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltødal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy	Salten	%
Ingen ansatte	2 022	397	159	101	227	392	84	261	110	3 753	54,1 %
1-4 ansatte	932	131	61	45	95	171	43	74	50	1 602	23,1 %
5-9 ansatte	403	43	17	9	38	98	11	26	23	668	9,6 %
10-19 ansatte	294	41	11	6	27	61	9	25	11	485	7,0 %
20-49 ansatte	204	24	7	1	16	32	10	5	8	307	4,4 %
50-99 ansatte	56	6	1	2	5	9	-	1	2	82	1,2 %
100 - 249 ansatte	32	1	-	-	3	1	1	1	-	39	0,6 %
250 >	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5	0,1 %
Sum	3 948	643	256	164	411	764	158	393	204	6 941	

Tabell 14 Antall foretak registrert i 2013 fordelt på antall ansatte og kommuner

Av disse utgjør foretak uten ansatte 54,1%. Nærmere 90 % av foretakene har færre enn 10 ansatte og bare 5 selskap har mer enn 250 ansatte. De største foretakene er lokalisert til Bodø og Fauske. Denne strukturen er typisk for Nord-Norge hvor vi mangler de store foretakene som fungerer som motor for de mindre næringsaktørene. Det er registrert 683 offentlige foretak i regionen, hvorav 3 sysselsetter mer enn 250 ansatte – samtlige lokalisert i Bodø.

Eksporten av tradisjonelle varer fra Nordland var 19,3 milliarder i 2011, og fylket står for 71,1 % av eksporten fra Nord-Norge. Nordland er

det fylket etter Møre og Romsdal som lander mest fisk, og marin sektor er en vekstnæring. Det tradisjonelle fisket har vært og er en viktig næring. Prosessindustrien stod i 2010 for 75 % av all eksport fra Nordland og er fylkets viktigste eksportindustri. Petroleumssektoren kan bli en kraftig vekstimpuls, som genererer verdiskaping og bosetting samt utgjør en ressursinnsprøying som gir krefter for regionene til å skape ny vekst og omstilling.

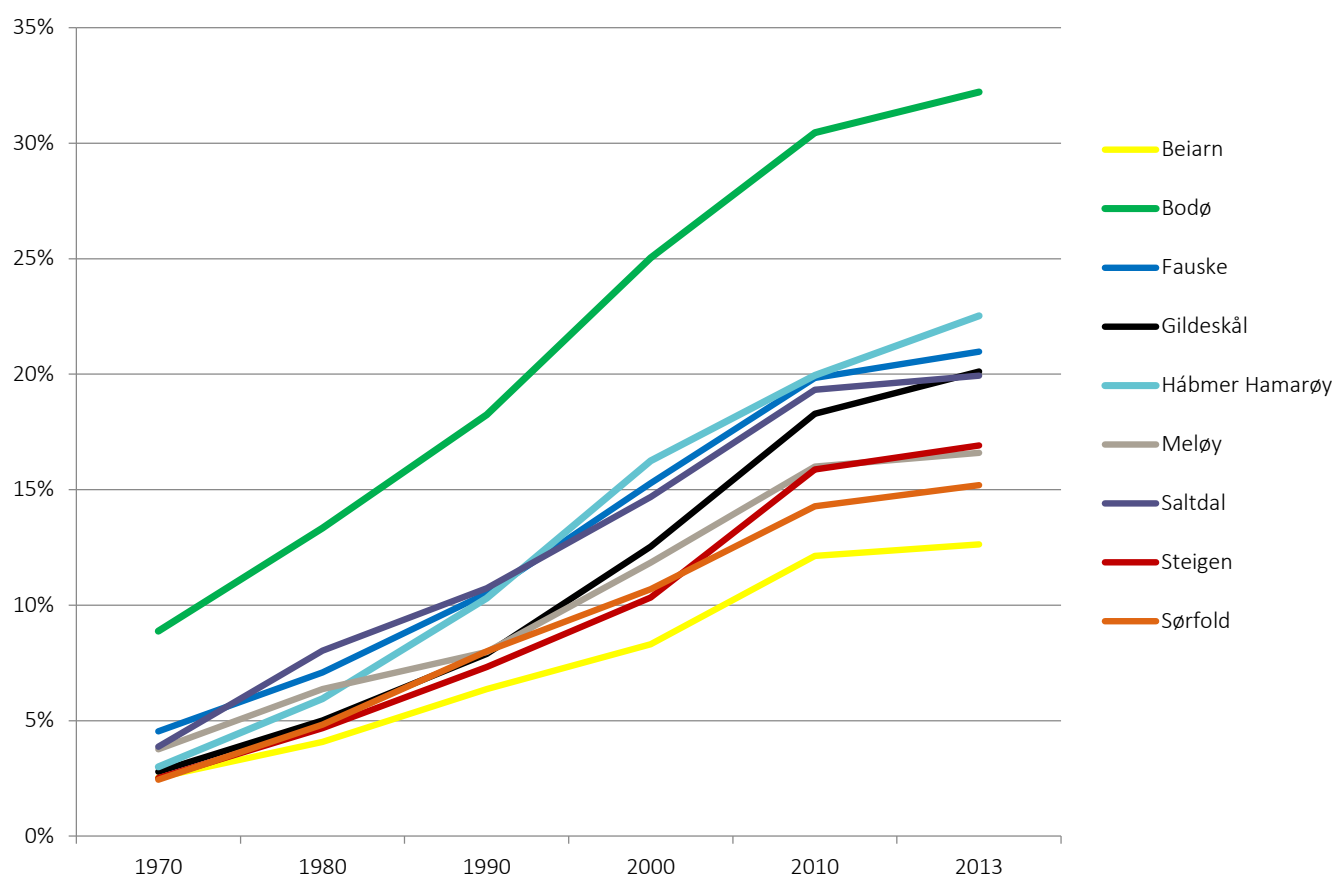

Når det gjelder høyere utdanning er det imidlertid motsatt utvikling. På dette området har en stadig større andel av Bodø sine arbeidstakere lang høyskoleutdanning og den relative utviklingen går i Bodø sin favør på bekostning av de andre Salten kommunene. Bodø utvikler seg med flere kompetansearbeidsplasser. 32 % av de sysselsatte i Bodø har nå høyere utdanning, på motsatt hold finner vi Beiarn med 13 % med høyere utdanning

Andelen med utdanning ut over grunnskole har som resten av landet økt betraktelig fra 1970 og fram til i dag. Som ventet er det Bodø som har den høyeste andelen med videregående skole eller mer. De siste årene har imidlertid gapet mellom Bodø og de andre kommunene blitt redusert. Bodø har i 2013 71 % med utdanning ut over grunnskole, Beiarn har lavest andel med 51 %. De andre kommunene har en andel mellom 58 og 66%.

I regionen sett samlet var det 40 % som hadde utdanning etter grunnskole i 1970, i 2013 er det 68 % som har videregående utdanning. Andelen av befolkningen i regionen med høyere utdanning har økt i perioden.

Figur 7 Andel med høyere utdanning.

Gapet mellom Bodø og de andre kommunene i Salten har økt når det gjelder høyere utdanning. Med bakgrunn i dette kan vi konkludere med at det er flere kompetansearbeidsplasser i Bodø enn i resten av Salten. Byen har flere utdanningsinstitusjoner så dette er en naturlig konsekvens av tilgang

til utdanningsmiljøer. Korrigerer man for befolkningsendring så viser det seg at en større andel av befolkningen i Bodø og Hamarøy tar høyere utdanning. For de andre Salten kommunene går denne andelen ned etter 2004.

I Norge har antallet studenter økt med 20,1 % i perioden 2004 til 2013. Antallet studenter med bostedsadresse i Salten har i samme periode økt med 17,3 %. Regionen sakker dermed akterut i forhold til landsgjennomsnittet, ved av færre innbygger i Salten velger utdanning på høyskole/universitet. Bodø, med nærhet til Universitetet i Nordland, har på den andre siden en sterk vekst i antallet studenter

på 36,5 % i perioden. Noe av denne veksten skyldes nok generell befolkningsvekst, men dette er ikke hele forklaringen. I samme periode har andelen innbyggere som studerer økt med mer enn 1 %, det er altså flere av Bodøværingene som velger å studere enn i resten av landet. Det motsatte er tilfelle for omlandskommunene.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Endring 04-13
Samlet antall studenter med bosted i Salten	3 792	4 043	3 809	3 597	3 852	4 092	4 121	4 382	4 382	4 447	17,3 %
Bodø	2 440	2 730	2 604	2 496	2 811	2 993	3 054	3 290	3 262	3 330	36,5 %
Meløy	263	268	228	206	202	215	192	199	231	206	-21,7 %
Gildeskål	108	108	83	89	101	95	83	74	66	71	-34,3 %
Beiarn	34	35	34	26	25	29	23	18	22	21	-38,2 %
Saltdal	217	227	240	187	160	189	194	175	173	181	-16,6 %
Fauske	433	411	378	360	332	357	327	361	377	376	-13,2 %
Sørfold	78	72	69	60	63	53	62	64	68	64	-17,9 %
Steigen	131	110	103	104	85	82	98	103	87	102	-22,1 %
Hamarøy	88	82	70	69	73	79	88	98	96	96	9,1 %

Tabell 15 Samlet antall studenter med bosted i Salten

Bærekraft

Kommuneinntekter og – utgifter

I Saltenregionen er det for tiden bare Hamarøy kommune som står på ROBES lista. Ser en på nøkkeltall som beskriver økonomien så har Meløy og Bodø den sunneste økonomien dersom man måler brutto driftsresultat i prosent av driftsinntekter. Meløy har da et driftsresultat på 6,2 % mens Bodø har et driftsresultat på 4,2 % i 2013. Fauske og Hamarøy har negativt driftsresultat i 2013.

Tallene for netto driftsutgifter per innbygger har i perioden økt fra 37 000 i gjennomsnitt til over 66 000 (2012). Bodø er den rimeligste kommunen med 47 507 i driftsutgift per innbygger. De andre kommunene varierer mellom 55 000 og 85 000.

Saltenregionen er en stor kraftprodusent og flere av kommunene har betydelige kraftinntekter.

Gjeldsbelastning

Kommunene i Salten har økt gjelden sin betraktelig de siste 10 årene. I gjennomsnitt er denne nesten doblet til 57 000 pr innbygger i 2011. Saltdal, Meløy og Bodø har en gjeld per innbygger mellom 45 000 og 56 000. Dette er mer enn prisstigningen i perioden. Gildeskål og Steigen hadde høyest gjeld per innbygger i 2013 med 89 000 og 85 000 i gjeld per innbygger. I SSBs statistikker er det ikke oppgitt gjeld per innbygger for kommunene Beiarn, Fauske og Hamarøy i 2013, seneste tall for disse er Beiarn 78 000 (2012), Fauske 44 309 (2012) og Hamarøy 71 850 (2011).

NHOs kommunerangering

I NHOs rangering av kommunen viser tallene for 2013 følgende:

	2013	2012	2011		Nærings NM
Gilleskål	390	398	408		361
Beirnar	416	423	412		424
Saltdal	364	355	349		267
Hamarøy	367	346	350		318
Steigen	380	399	398		123
Bodø	65	64	57		88
Fauske	272	275	271		398
Meløy	349	357	297		299
Sørfold	366	369	372		259

Tabell 16 Resultater fra kommune-NM 2011-2013 og nærings-NM 2013

I kommune-NM rangeres Salten som en av «middels regioner». Saltenregionen har beveget seg fra 43. plass til 36. plass. I Salten er rangert som en av de nest beste regioner. Saltenregionen har den høyeste driftsmarginen i bedriftene i 2013 fulgt av Vesterålen og Helgeland. Snitt på 7,7 % mot 6,5 % på landsbasis og 7,0 % i Nordland.

I rangeringen av regioner konkluderer NHO med at: «I Saltenregionen er det store avstander, og Bodø utgjør nesten hele arbeidsmarkedet med nesten 28 000 arbeidsplasser. Fauske har nær 4 000 arbeidsplasser og er med lokaliseringen ved E6 et trafikalt knutepunkt. Bodø er motoren i regionen, og ligger på landssnitt for de fleste enkeltindikatorer.»

Indeks Nordland 2014 påpeker at veksten i Nordland er på vei å flate ut, og at en viktig årsak til det er at den konkurranseutsatte industrien i stadig økende grad

merker konkurransen fra utlandet. Videre spør de om man har tatt ut hele effektiviseringspotensialet i Nordland. Hvis det er tilfelle vil det bli viktig å tenke nye produkter og tjenester, i tillegg til nye markeder.

Ifølge Indeks Nordland er det virkelig store potensialet for vekst i Nordland ved bærekraftig utnyttelse av våre naturressurser som olje, gass, mineraler, fisk, vann og vind. Sammenlignes utviklingen i Nordland med andre fylker som har umiddelbar nærhet til olje- og gassvirksomhet, er utviklingen i Nordland bemerkelsesverdig svak.

Sammenlignet med resten av Nordland scorer Salten midt på treet når det gjelder vekst i sysselsetting og bedriftenes omsetningsvekst. Regionen har både høyest lønnsomhet, lønnsvekst og befolkningsvekst og scorer totalt sett best i Nordland.

Samarbeid

Vi har tidligere vist at det i Salten er en rekke ulike interkommunale samarbeidsordninger. En oversikt over de ulike samarbeidene viser at det samarbeides innen svært ulike områder:

Kommune	Høyere nivå	Regionråds-nivå	Lavere nivå	Sum ordninger 2014	Sum ordninger 2010	Endring 2010 - 2014
Fauske	9	13	22	44	42	2
Sørfold	9	13	14	36	41	-5
Bodø	9	12	14	35	38	-3
Hamarøy	9	14	11	34	37	-3
Saltdal	9	13	12	34	38	-4
Steigen	9	11	11	31	35	-4
Beiarn	9	13	8	30	32	-2
Meløy	9	13	3	25	27	-2
Gildeskål	9	13	3	25	26	-1

Tabell 17 Samarbeidsordninger i kommunene i Salten

Det eksisterer samarbeid på følgende ulike områder:

Administrasjon

- Salten Kommunerevisjon
- Salten Kontrollutvalgsservice
- Nord-Salten Skatteoppkreverkontor
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Røst
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold
- Samordna innkjøp i Salten
- Saltenavtalen Va

- Formaliserte samarbeidsordninger innenfor administrasjon og støttetjenester i Nordland
- Salten kommunerevisjon IKS

Undervisning og barnehage

- PPT Indre Salten
- RKK Indre Salten
- Grunnskole og barnehage Rødøy-Meløy
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske
- Kulturskoletjenester Fauske-Saltdal
- Voksenopplæring Fauske-Sørfold
- 4k-samarbeid muntlig eksamen, indre Salten
- Felles skoleskyss indre Salten

Samarbeid om helse- og omsorgstjenester

- Fauske/Sørfold Legevakt
- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiar
- Kreftkoordinator Hamarøy, Tysfjord, Steigen, Sørfold
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold

Interkommunale barneverntjenester

- Beiar og Saltdal barneverntjeneste
- Krisesenteret i Salten
- Felles ansvar Salten

Samarbeid om planlegging og byggesak

- Salten Kartdata AS
- Geodatasamarbeid Salten

Samarbeid om næringsutvikling

- Regionalt næringsfond Salten
- Salten Invest AS

Samarbeid om kulturtjenester

- Salten kultursamarbeid
- Sceneinstruktør Ytre Salten
- Sceneinstruktør Indre og Nordre Salten

Samarbeid om landbruk og naturforvaltning

- Felles landbruksforvaltning Bodø-Røst
- Felles landbruksforvaltning Bodø-Værøy
- Felles landbruksforvaltning i Nord-Salten
- Felles skogbruksforvaltning Fauske-Saltdal
- Salten friluftsråd
- Bodø veterinærvaktdistrikt
- Fauske veterinærvaktdistrikt
- Hamarøy og Steigen veterinærvaktdistrikt

Samarbeid om tekniske tjenester

- IRIS Salten IKS
- Salten Kraftsamband AS
- Fauske Lysverk AS
- Labora Analyaselaboratorium og Fiskehelsetjeneste AS

Samarbeid om brannvern og beredskap

- 110-sentralen i Salten
- Salten Brann IKS

Kommunikasjon / infrastruktur

Veiutbygging vil mange steder gi økt tilgang på arbeidsplasser. Dette gir potensial for regionforstørring, befolkningsvekst og utvidelse av de funksjonelle omlandene rundt regionsentrene. Regionforstørring anses som ønskelig for å styrke den regionale utviklingen. Men selv med omfattende veiutbygging vil det i mange deler av landet være begrensede muligheter for å skape slike endringer.

Innenfor fjordbotnene går E 6 gjennom Salten. Fra denne fører Rv. 80 Fauske–Bodø og Rv. 812 Saltdal–Saltstraumen. Kystriksveien (Rv. 17) fører fergefritt fra Bodø sørover til Meløy. Nordover fra Bodø fører Rv. 834 til Kjerringøy. Øverst i Saltdalen fører Rv. 77 østover gjennom Junkerdalen til Sverige (Graddisveien). Hurtigbåter står for en del av kysttransporten, og i tillegg knytter lokalbåter kystområdene sammen. Hurtigruten anløper Bodø. Nordlandsbanen har endepunkt i Bodø; Fauske er et knutepunkt for busstrafikken videre nordover.

Salten har de viktigste transportknutepunktene i Nord-Norge, med stamruteflyplass, nasjonalhavn, Nordlandsbanen, E6 og mellomriksvei til Sverige. En rekke virksomheter er lokalisert til regionen som følge av dette, med hovedkontoret for Widerøe Flyveselskap som den største.

For å utvikle en mer funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion er den største utfordringen å korte ned reisetidene internt i regionen. Dette krever både vegutbedringer og gode kollektivløsninger. Etableringen av Agendatoget mellom Rognan og Bodø er et viktig bidrag i denne sammenheng, hvor reisetiden Bodø–Fauske er redusert til 39 minutter.

Når forbedringene av rv 80 er ferdige, kortes avstanden mellom Fauske og Bodø ned. Utvikling av en intermodal godsterminal og utbedring av innseilingen til Bodø vil styrke sjø- og jernbanetransporten. Videreutvikling av Nordlandsbanen med kapasitetsøkende tiltak, samt togtilbudet Bodø – Fauske – Rognan, vil bidra til regionforstørring. E6 nord for Fauske skal utbedres, herunder Kråkmofjellet, noe som vil gi bedre framkommelighet, forutsigbarhet og trafikkssikkerhet.

I utviklingen av transportsystemet i nordområdene er regjeringen særlig opptatt av forbindelsene nord-sør og de grensekryssende forbindelsene øst-vest. For landverts transport betyr dette en prioritering av E6, Nordlandsbanen og Ofotbanen i tillegg til de viktigste grensekryssende riksvegene E10, E12, E8 og E105.

Tiltakene i NTP 2014 – 2023 vil korte ned reisetiden mellom Bodø og Tromsø med 41 minutter. I tillegg skal et desentralisert lufthavnnett opprettholdes og videreutvikles og støtten til regionale flyruter videreføres. Nordlandsbanen vil i planperioden få økt kapasitet, i hovedsak gjennom utbygging av kryssingsspor og ved at togframføringen blir mer effektiv gjennom full fjernstyring på hele strekningen fra Trondheim til Bodø. Tiltakene vil også forbedre punktligheten på denne banen.

Det jobbes med flere store regionale samferdselsprosjekter i regionen:

- Fast vegforbindelse mellom Steigen og Bodø, noe som vil utgjøre stor endring for reisemulighetene i regionen.

- Det er også ønsket bygging av Fjordvegen i Belarn som vil gi en mer stabil forbindelse med omverden vinterstid og en kortere reisetid til Bodø hele året. Den senere tid har man sett på alternative ruter til fjordveien, med muligheter for tunell.
- Bygging av stasjon ved Tverlandet startet, og stasjonene på Bodin og Oteråga mellom Fauske og Bodø er planlagt. Nye kryssningsspor på strekningen planlagt. Dette tvinger seg frem pga økt trafikk, lav kapasitet og få avganger. Jernbaneverket har økt bevilgningene fra 12 millioner til 27 millioner slik at de reisende fra og til Tverlandet får et langt bedre togstopp enn de til nå har vært forespeilet. Om få år til togpendlere i Salten kunne bruke følgende stopp på Saltenpendelen: Bodø, Mørkved, Tverlandet, Oteråga (Reitan), Valnesfjord, Fauske og Rognan. Oppgradering av Saltenpendelen har en totalkostnad 130 millioner kroner.
- Utbygning av flyplassen i Bodø vil innebære store investeringer med store konsekvenser. Prislappen er anslått til 3 mrd, og vil ved realisering bety svært mye for regionen som attraktivt lokaliseringssted for næringslivet. En utbygging og en nedbygging av den militære delen av flyplassområdet vil samtidig gi store frigitte arealer midt i byen for næringslivet. Samtidig vil en mer moderne flyplass ha mye å si for den regionale flytrafikken som har Bodø som knutepunkt.
- Nye nærings- og havnearealer er under utvik-

ling i flere deler av regionen.

I Bodøs sentrum bygges det nye kulturkvartalet «Stormen», den største utbygging i kommunens historie. Her blir det bibliotek, konserthus og store uterom. I tillegg kommer det kafeer og utstillingslokaler. Åpningen er 15. november 2014. For det profesjonelle kulturelle miljøet i landsdelen vil «Stormen» spille en stor og viktig rolle. Det skal fungere som en kulturell kraftstasjon som skal styrke og videreutvikle eksisterende og nye kulturtilbud. «Stormen» skal være base for det nye nordnorske opera- og symfoniorkesteret NOSO. Dette er et gigantløft for kommunen og det er store forventninger til at satsingen vil gi store ringvirkninger.

Da EU endret sitt regelverk for regionalstøtte, måtte også ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift endres med effekt fra 1.juli. Regjeringen følger opp arbeidet med infrastrukturtiltak som vil bedre fremkommeligheten i Nord-Norge. For Salten innebærer dette følgende bevilgninger:

- Rv 77 Tjernfjellet i Saltdal kommune i Nordland omfatter bygging av om lag 4 km lang tunnel. Dagens veg er smal (hovedsakelig vegbredde mellom 5,5 og 7,5 m) og svingete. Horisontal- og vertikalkurvaturen er dårlig. Vegen mangler gul midtstripe. Det er en sterk stigning opp Tjernfjellet fra E6. Strekningen er vanskelig å forsere for vogntog, spesielt på vinterføre. Strekningen mangler fullverdig rekkverk på flere partier, der det i stedet er murt opp et betongrekkverk. Det foreslås bevilget 50 millioner kroner i 2015. Midlene går til planlegging og så anleggsstart på slutten av 2015.

- Det er behov for mer godstransport på jernbane. For 2014 er det bevilget 24 millioner kroner til investeringer og for 2015 legges det opp til å bevilge ytterligere 10 millioner kroner. Bevilgningene skal brukes til å forlenge kryssingsspoet ved Oteråga fra 290 til 600 meter som ligger 24 km øst for Bodø. I prosjektet

inngår også bygging av plattform for å betjene reisende som er tilknyttet forsvarsanlegget på Reitan. Et lengre kryssingsspor på opp til 600 meter vil gi økt kapasitet for lengre godstog og mer effektiv persontransport. Det foreslås bevilget 24 millioner kroner i 2014 og 10 millioner kroner i 2015.

Intervjustudien

Analyse av intervjuene

I forbindelse med kunnskapsinnhenting har vi intervjuet 46 respondenter i regionen. De er ordførere, rådmenn, ledere i næringslivsorganisasjoner og medlemmer av styringgruppen. Vi skal i det følgende gi en oppsummerende analyse av funnene.

Noe må gjøres. Av alle de som ble intervjuet var det et fåtall som mente at man burde samarbeide mindre, eller som mente at man burde opprettholde dagens situasjon. I de små kommunene blir det uttrykt bekymring for at man ikke har tilgang på kompetanse for å fylle kommunens roller eller få til en god utvikling. Noen av samarbeidsløsningene som har vært etablert mellom kommunene fungerer fint, men noen er opphørt eller fungerer dårlig.

Regionrådet. Det ble uttrykt positive holdninger til Salten regionråd. Flere påpekte at det er et viktig organ og at det jobbes godt for å få til felles løsninger. Flere trakk også frem samarbeid mellom rådmenn som viktig for å løse utfordringer i kommunene.

Mer samarbeid. De fleste intervjuede uttrykte et ønske om mer samarbeid på tvers av regionen, og mente at dette var nødvendig for å møte fremtidens utfordringer. Her ble også Bodø sin rolle som region- og fylkeshovedstad påpekt, og at det ønskes at Bodø skal kommunisere regionens ønsker og krav til sentrale myndigheter. «-Vi har ikke hatt folk på de rette stedene til rett tid». Underliggende er det også at regionen må samles om felles budskap.

Bodø må lede an i samarbeidet mellom kommunene, og Bodø må være raus som storebror. Et par stykker har nevnt at Bodø heller skulle være en storesøster, en som tok seg godt av sine småsøsken. Det er

flere som sier at Bodø må dele på de offentlige arbeids- plassene og jobbe for at de skal bli etablert distribuert i de andre kommunene i Salten.

Det er en **svak regionfølelse** i Salten. Mange identifiserer seg som Vesteråling, Lofotværing, men ikke Saltenværing. Navn er identitet, og man er nødt å ta debatten snart og bestemme om det skal hete Bodø-regionen, eller Saltenregionen. I flere av de andre kommunene identifiserer man seg ikke med begrepet Bodø-regionen. Her er man i utgangspunktet redd for at Bodø skal «karre til seg» på bekostning av resten av regionen.

Salten mangler en **felles røst** som kan jobbe for å få til etableringer. Et eksempel som blir nevnt er etableringen av Subsea7 som til slutt havnet i Tromsø. Den eneste fellesløsningen en har lyktes med er Vegpakke Salten.

Bodø mest kjent. I resten av landet, eller i utlandet, er Bodø-regionen benevnelsen mer gjenkjennelig, og det er Bodø som by, fylkeshovedstad og regionssenter som vil bidra mest med å trekke folk til regionen. De intervjuede som kommenterte dette tror ikke at Salten er så godt kjent.

Kultur og natur. Svært mange av respondentene trekker frem kultur- og friluftstilbud som fortrinn i sine kommuner. Det er mye slik aktivitet rundt i kommunene, og det er mange som har tro på at det er viktig for opprettholdelsen av bosettingen. Det er flere som har nevnt at Bodø har et godt kulturtilbud og at dette er viktig. Mange har tro på at det nye kulturhuset vil bli viktig for regionen.

Fauske ansees ikke som regionssenter. Dette

gjelder for flere av kommunene. Det er et større sted enn de andre, men oppleves ikke å ha noen regionsenterfunksjoner. Fauske trekkes frem av flere som et naturlig sted for omlasting av gods og som trans- portknutepunkt, som et sted å handle og som bosted for folk som jobber i nabokommunene.

Fauske og Bodø. Noen mener at Fauske og Bodø kan samarbeide på flere områder enn de gjør nå. Andre mener at det nå er så mange samarbeidsordninger at en kommunesammenslåing er det beste alternativet. Folk på Fauske er delt i oppfattelsen av det å bli en del av Bodø. Historisk har det vært utenkelig, men nå er spesielt de yngre mer positiv. De to kommunene oppfattes som en felles bo- og arbeidsmarkedsregion.

Stor-Salten. Det er flere som nevner Salten som en mulig storkommune. Det er flere som sier at det er «mulig at det er dit det går». Andre sammenslåingsløsninger som blir nevnt er en samling rundt Fauske som senter i Indre Salten. Det er ingen som er konkrete rundt hva som da eventuelt skjer med resten av kommunene i Salten. En siste løsning er sammenslåing av kommuner parvis eller flere. Flere av de små kommunene trekker frem at det er vanskelig å fortsette slik som nå. De mangler kompetanse innen flere områder og samarbeidsløsningene når sine metningspunkter.

Politikerne på **bortebane.** Politikerne i Bodø oppfattes som mer opptatt av forhold mellom Bodø og andre byer enn av det som foregår i sitt eget område. Det etterlyses mer tilstedeværelse i det regionale samarbeidet og mer fokus på Salten som region. Administrasjonen i Bodø oppleves som samarbeids-

villig. Flere nevner Bodøregionens utviklingsselskap (BRUS) som et godt tiltak, men andre kjenner ikke til det i det hele tatt, eller vet ikke hva BRUS har som oppdrag.

Plankompetanse. Enkelte kommuner rapporterer mangel på plankompetanse og -kapasitet, og at dette er en faktor som hemmer utviklingen i deres kommune.

Mangler Bodø arealer? Nabokommunene oppfatter at Bodø mangler arealer til næringsvirksomhet og til boliger. I Bodø oppfatter de det ikke slik. Respondenter i nabokommunene mener at situasjonen er begrensende for vekst og at det er naturlig at nyetableringer av offentlig virksomhet, men også privat, kan komme i de omkringliggende kommunene. Det er flere av kommunene som har arealer tilgjengelig for næring.

Er Bodø avhengig av et **omland**? Flere av de intervjuede trakk frem at Bodø er avhengig av omlandet. Flere trekker frem Nord-Sverige som eksempel på hvor det har gått galt, og hvor byene dør fordi en ikke tar vare på omlandet. I Bodø er denne oppfatningen bare delvis delt.

Dyrke sine fortrinn. Det er flere som har sagt at det ville styrke Salten hvis hver kommune eller område fikk dyrke sine sterke sider og sine fortrinn. For eksempel kunne Hamarøy eller Sulitjelma blitt fokusområde for mineralutvinning, Saltdal eller Sørfold for industri, Fauske for transport og logistikk, Meløy eller Gildeskål for havbruk. Det er forventninger om at noen skal sørge for at arbeidsplassene blir fordelt geografisk slik at ikke alt havner i Bodø.

Boligmangler. Fra flere av kommunene blir det uttrykt bekymring for boligsituasjonen. Enkelte sier at mange av boligene får endret bruksområde fra bolighus til fritidshus. Andre sier at de mangler ut- leieboliger for nyetablerte og tilflyttere. Dette er forhold som begrenser utviklingen i flere av kommunene.

Universitetet i Nordland er avgjørende for vekst og attraktivitet i regionen. Dette er noe alle respondentene har nevnt. Det er uttrykt et savn av utdanning som treffer næringslivet i Salten på en bedre måte. Eksempler er fag som er nyttige i industrien og innen reiseliv. Flere uttrykker bekymring for at ungdom- men skal måtte reise ut av regionen for å ta utdanning. De er redde for at de ikke skal komme tilbake og etablere seg i Salten.

20-40. Det å beholde befolkningsgruppen i alderen 20-40 er viktig for vekst. Og det er denne ressursen man konkurrerer med andre regioner om. Det er stort sprik i hvordan de intervjuede oppfatter hvilke regioner Salten konkurrerer med. Eksempler: Med Lofoten innen reiseliv, med produsenter i utlandet innen industri, med Narvik, Trondheim og Tromsø om studentene, og Østlandet om generell etablering. Det er stort fokus på bolyst. Flere sier at det er en trend at flere og flere skal bo på de større stedene og at landsbygda blir flyttet fra. «Ungdommen må trives der de skal slå seg ned».

Transport og kommunikasjon. Det ble også uttrykt, at selv om dagens transportløsninger dras frem som en styrke for regionen, bør denne forbedres for nettopp å knytte regionen mer sammen. For kommuner nærliggende Bodø er det et ønske å kunne bli bo- og

arbeidsmarkedsregionen med Bodø. Geografien og samferdselsårene blir av mange sett på som en stor utfordring. Spesielt i Hamarøy, Steigen, Sørfold, Saltdal, Beiarn og Meløy. Det ser ut til å være en viktig utfordring å få til samarbeid for å prioritere løsninger for å bedre dette. Dette legger en begrensning på ut- viklingen av regionen. Fauske er den eneste kommunen som sammen med Bodø sier at de har gode kommunikasjonsløsninger, selv om det mangler litt for at jernbanen og togløsningene skal fungere optimalt. I Saltdal og Beiarn ser flere veien østover mot Sverige som veien til potensielle markeder og samarbeids- løsninger. For å realisere dette potensialet må veien oppgraderes. Det er mange som har sagt at det er viktig å få på plass en skikkelig flyplass i Bodø.

Ressursrikdom. Det er store ressurser i kommunene: Havbruk, stein, mineraler, kraft, havnemuligheter etc, men det mangler kompetente folk som vil satse på ny virksomhet på småstedene. Turisme blir av mange sett på som en stor uutnyttet ressurs. Salten har mye natur, både urørt og tilrettelagt. Svært mange ser på dette som et potensiale for turisme og for bolyst om de blir utnyttet riktig. «- Salten kan bli det nye Lofoten om ting blir gjort riktig».

Konkurransen med Tromsø. Respondentene er ikke entydige om Saltens konkurranse med de andre regionene. Konkurransen med Tromsø er det som blir trukket frem oftest. Noen mener at det ikke er noen konkurranse, noen mener at det er fint med konkurranse, og de fleste som har sagt noe om det mener at konkurransen med Tromsø alt i alt er negativ for utviklingen.

Sammenfatning om deltakende kommuner

Vi skal i det følgende gi et kort sammendrag om kommunene basert statistisk materiale, intervju samt politisk vedtatte planer for den enkelte kommune.

1. Faktorer som hemmer vekst
 - Fraflytting
 - Mangler risikovillig kapital
2. Faktorer som fremmer vekst
 - God kommuneøkonomi
 - Gode skoler og oppvekstsvilkår
 - Mange kreative mennesker
3. Samspill med Bodø som regionsenter
 - Konkurransen mellom Tromsø og Bodø tar fokus fra regionen
 - Beiarværingen ønsker ikke å bli en Bodøværing, ønsker ikke å være en del av Bodø kommune
 - "Vi skulle ønske at Bodø av og til var mer en Storesøster enn en storebror"
4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten
 - Godt og spesielt klima med varme somre og snørike vintre. Klimaet gir gode vilkår for landbruk
 - Spesielt tilrettelagt for naturopplevelser med veinett langt ut i marka

To grunnskoler og en barnehage. Beiarn har helsestasjon, sykehjem og legekontor.

Sjurrelv & Kufaas

Demografi

I Beiarn er folketallet lavt, så små utslag i befolkningsvolum kan gi store prosentvise utslag. Kommunen har totalt en tilbakegang på 31 % i perioden 1986 til 2014. Det er en gledelig vekst i nyfødte på 33 %, ellers er det tilbakegang for de fleste årskull. For de under 18 år er det samlet en tilbakegang på 56 %. Også for de under 40 år er tilbakegangen stor, på 54 %.

Næringsliv

Beiarn kommune har ca. 46 % av de sysselsatte i offentlig tjenesteyting (Norge 35 %). Sysselsetting i primærnæringene 14 %. Det er et stort behov for opprustning av kommunale veier. God kollektivtransport mellom Beiarn og Bodø, som korresponderer med tog og flyavganger er også viktig. Vegtrasevalg mellom Beiarn og Bodø er for tiden til debatt.

Målområdene for Beiarn kommune er næringsutvikling med innsatsområder:

- Landbruk inkl. reindrift: bærekraft og miljøvennlig
- Industri: ivareta eksisterende industri og arbeide for nyetableringer
- Reiseliv: et attraktivt reisemål
- Handel: Storjord skal være Beiarns handelssenter
- Samferdsel og kommunikasjon: skal gjennom utredning og handling styrkes ytterligere som en del av bo- og arbeidsmarkedsregionen Salten. God kommunikasjon og transport i og mellom kommunene er viktig for å lykkes som bo- og arbeidsmarkedsregion.

- Næringsarealer

Barn og unges oppvekstmiljø er et viktig område for kommunen:

- Beiarn skiller seg ut fra sammenlignbare kommuner ved lav utdanning og stort frafall fra videregående opplæring. Derfor må vi iverksette tiltak som gjør ungdom selvstendige og motiverer til utdanning.
- Innsatsområder: Skole, SFO og barnehage. Eldre ungdom

Samarbeid

Ikommunens notat «Fremtiden begynner nå» påpekes det at Beiarn kommune var frem til 1960-tallet uten veiforbindelse. Kommunen ble stadig mer isolert ettersom trafikken i regionen i større grad gikk fra sjø til land. Beiarn er en typisk landbrukskommune. Fraflytting, og konsekvensene av det, er i dag den største utfordringen for kommunen. Også her pekes det på viktigheten av god kollektivtransport mellom Beiarn og andre kommuner i regionen, og det er behov for opprustning av veier.

Kommuneadministrasjonen har utfordringer knyttet til at de har få ansatte og stort et arbeidsområde. Det pekes på at med høy deltakelse i interkommunale samarbeider kan man stille spørsmål ved om man har reell lokalpolitisk styring.

Kommunale planer

I saksfremlegget til kommunal planstrategier følgende skissert:

Befolkningsutvikling: Folketallet 1.kvartall 2011 1103 personer, nedgang på 13 % på ti år. Den største tallmessige nedgangen er i aldersgruppen 20-39 år. Prosentvis er nedgangen størst i aldersgruppen 0-5 år. Antall over 67 år har økt fra 242 til 253.

Framskrivning MMMM viser en nedgang i kommunens folkemengde med ca. 225 personer fra 2011 fram mot 2040. I et tretti års perspektiv tilsier dette at vi bør planlegge og bidra til en tjenesteutvikling i forhold til at vi blir ca 200 innbyggere mindre enn i dag. En nedgang i folkemengden vil medføre reduksjon i rammetilskuddet fra staten. Kommunen vil på sikt stå overfor flere utfordringer som følge av at det blir færre unge og flere eldre innbyggere i kommunen. Dette vil berøre alle tjenesteområder i kommunen.

Tilflytterprosjektet er et av tiltakene som er satt i gang i et forsøk på å stoppe nedgangen i befolkningsutviklingen. Er det realistisk at vi klarer å bremse opp befolkningsnedgangen helt? Kultursatsinger og tilrettelegging for fysisk aktivitet og naturopplevelser både sommer og vinter er tiltak som bidrar til bedre helse, oppvekstmiljø og økt livskvalitet, men har dette noen virkning i det hele tatt på folketallet? Vi har jo hatt disse tiltakene i nokså mange år og likevel mistet innbyggere.

Verdiskaping og næringsutvikling

Beiarn kommune har ca. 46 % av de sysselsatte i offentlig tjenesteyting (Norge 35 %). Sysselsetting i primærnæringene 14 %. Det er et stort behov for opprustning av kommunale veier. God kollektivtransport mellom Beiarn og Bodø, som korresponderer med tog og flyavganger er også viktig.

Kommuneøkonomien

Som liten kommune opplever vi økt press fra staten i forhold til tjenesteomfang, tjenestekvalitet og effektivitet. Mye skulle tilsi at kommunen hadde stor økonomisk handlefrihet. Kommunen har imidlertid store avstandsulemper og høye enhetskostnader på noen av tjenesteområdene.

Kommunenes inntekter fra staten blir i all hovedsak målt ut pr innbygger. Så lenge vi mister innbyggere hvert år kan vi ikke påregne å bedre den økonomiske handlefriheten.

Kommuneorganisasjonen og interkommunale samarbeidsforhold

Beiarn er den minste kommunen i Salten. På tross av mediefokus og et visst påtrykk utenfra har Beiarn kommunestyre to ganger i siste valgperiode slått fast at vi skal planlegge og drifte ut fra at kommunestrukturen ikke skal endres. Kommunestørrelsen tilsier en ditto liten kommuneadministrasjon, men denne skal fylle de samme funksjonene og oppgavene som større kommuner. En følge av dette er stor bredde i den enkelte ansattes ansvarsområde og mindre spesialisert kompetanse. Vanskelig å rekruttere til stillinger.

Det interkommunale samarbeidet har økt de siste årene. Vi mener å være med i 38 ulike interkommunale samarbeider mer formaliserte ordninger. Dette er svært mye og man kan reise spørsmål ved om man har reell lokalpolitisk styring og en velfungerende struktur.

Fra kommuneplanens samfunnsdel ligger det et ønske om befolkningsvekst. Utviklingen har lenge vært slik at vi må ha større tilflytting enn utflytting for å kunne påregne økt folketall. Vi håper at satsingen på bosetting av flyktninger skal gi et oppsving i folketallet. Beiarn kommunes primære ønske er å bosette småbarnsfamilier.

Det skal samtidig fokuseres på å beholde flest mulig av essensielle samfunnsoppgaver i egen organisasjon. Samhandling med andre kommuner vil være tjenlig for å kvalitetssikre enkelte tjenester. En overordnet drivkraft i samfunnsplanprosessen har vært å sikre befolkningens bolyst gjennom de strategier man løfter frem i planen.

Visjon: Samhold og samhandling gir styrke og utvikling. Framtiden skapes nå.

Vilje, åpenhet, samhold, stolthet.

Målområde 1: Trivsel i hverdagen

Innsatsområder:

- Stedsutvikling i kommunesentrene og aktive grender
- Folkehelse
- Kultur og fritid
- Visuell trivsel

Målområde 2: Næringsutvikling

Innsatsområder:

- Landbruk inkl. reindrift: bærekraft og miljøvennlig
- Industri: ivareta eksisterende industri og arbeide for nyetableringer
- Reiseliv: et attraktivt reisemål
- Handel: Storjord skal være Beiarns handelssenter
- Samferdsel og kommunikasjon: skal gjennom utredning og handling styrkes ytterligere som en del av bo- og arbeidsmarkedsregionen Salten. God kommunikasjon og transport i og mellom kommunene er viktig for å lykkes som bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Næringsarealer
- Målområde 3: Barn og unges oppvekstmiljø
- Beiarn skiller seg ut fra sammenlignbare

kommuner ved lav utdanning og stort frafall fra videregående opplæring. Derfor må vi iverksette tiltak som gjør ungdom selvstendige og motiverer til utdanning.

• Innsatsområder:

- Skole, SFO og barnehage. Eldre ungdom

Målområde 4: Trygge og gode tjenester

Manglende politiberedskap og redusert ambulanse-/helseberedskap aktualiserer utbedringer av eksisterende infrastruktur både i og ut av bygda. Beiarn har flere utføre enn landsgjennomsnittet, og andelen eldre vil også øke framover. Samarbeidsordninger med omkringliggende kommuner skal ivareta krav til forebygging og beredskap.

Innsatsområder:

- Pleie og omsorg
- Helse og sosiale tjenester: Det skal finnes hjelp og mulighet for alle.
- Samfunnssikkerhet og beredskap: sikker og rask øyeblikkelig hjelp i krisesituasjoner.

Samferdsel

Beiarn har i dag en vanskelig kommunikasjonsløsning mot andre kommuner og vekstsentra i Salten, og ikke minst mot stamveinett og jernbane. Dette gjelder i forhold til avstand, veistandard og ikke minst regularitet/trygghet tilknyttet fjelloverganger. Kommunikasjon blir svært viktig for Beiarn når det snakkes om Bas-region og ny kommunestruktur i Salten. Framtidens kommunikasjonsløsning er det viktigste element for å sikre at vi kan arbeide, leve og bo godt i Beiarn, uavhengig av om vi er en egen

kommune, del av indre Salten kommune eller del av storkommunen Bodø.

Etablering av Fjordveien mellom Fv813 i Tvervik og Fv17 på Kjelling er i dag det prioriterte målet, og det har vært jobbet med prosjektet lenge. Fjordveien er i dag prioritert av Regionrådet, men det synes som støtten til prosjektet er redusert. Fjordveien er trukket frem som grunnlag for etablering av en ny kommune med Beiarn, Gildeskål og Meløy. Når kommunestrukturdebatten nå er i gang ser dette ut til å være en aktuell løsning.

For å kunne være med i en BAS-region er den

viktigste målsettingen for Beiarn en raskere og tryggere kommunikasjon mot Fv17/Bodø og E6/Saltdal/Fauske.

Alternativ til Fjordveien, utbedringer av Fv812 mellom Tuv og E6 i Saltdal, samt Fv813 over Beiarnfjellet. Kan ventes mer støtte enn for Fjordveien. Fjordveien ikke beste løsning, gir ikke bedre kommunikasjon mot E6/jernbane/Sverige. Utbedringer av Fv812 har samfunnsmessig større nytteverdi enn Fjordveien, og det vil ut fra dette være lettere å hente støtte i regionen og hos bevilgende myndigheter.

Bodø

I intervjustudien har vi oppsummert følgende for Bodøs del:

1. Faktorer som hemmer vekst
 - Tilgang på areal
 - Høye boligpriser, mangel på boliger
 - Mangel på arbeidsplasser
2. Faktorer som fremmer vekst
 - Infrastruktur - samferdselsårer, bebyggelse, næringsarealer, skoler
 - Arealer kan gjøres tilgjengelig
 - Byen vokser av seg selv
 - Rikt kulturliv
 - Universitetet i Nordland, trenger teknologisk fakultet
3. Faktorer som hindrer samspill med nabokommunene
 - Manglende definisjon av hva man skal samarbeide om
 - Kommunesammenslåing går på identitet ikke rasjonalitet, og det må man ta på alvor
 - Hvis ikke Bodø tar ansvar, gjør ingen andre det. Veldig viktig med samarbeid
 - Nabokommunenes opplevelse kan være at de hverken blir sett eller hørt
 - Det ligger godt til rette for sterkere samarbeid

4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten

- Dersom Fauske og Bodø slår seg sammen, har man tilgang til mye næringsareal
- Bodø har mange fortrinn i form av at de er en stor by med universitet
- Trafikknutepunkt med flyplassen som kjerne og kort vei til Gardermoen
- Stort sykehus
- Vil øke sine fortrinn om Bodø slo seg sammen med Fauske, Meløy og Gildeskål

Bakgrunn

Bodø ble grunnlagt i 1816 som handelsby for nordnorske fiskere. Rundt 1900 bodde det om lag 3 000 mennesker i Bodø. I mai 1940 ble størsteparten av Bodø bombet av tyske bombefly, knapt 200 hus sto igjen, 3 500 av byens befolkning på 6 000 mennesker ble husløse. Gjenreisning av byen ble avsluttet i 1951. I 1968 ble Bodø sammenslått med Bodin og med Skjerstad i 2005.

Bodø er fylkeshovedstaden i Nordland. Byen er vertskap for fylkeskommunal virksomhet inkludert tre videregående skoler. Fylkesmannen er lokalisert med virksomhet i Bodø. Bransjeorganisasjoner og -foreninger, fagforeninger og -forbund har regionskontor i Bodø.

I 1994 ble tre høgskoler i Nordland sammenslått, og i 2011 manifesterte det seg i etableringen av Universitetet i Nordland (UiN). Universitetet har desentralisert undervisning, rundt 80 fag- og

profesjonsstudier opp til og med doktogradsnivå. UiN har i overkant av 6 000 studenter og 550 ansatte. I tillegg har Bodø politihøgskole, kunnskapspark og et betydelig FoU-miljø knyttet til de ulike fagkretsene.

Forsvaret har hatt en sterk posisjon i Bodø med operativt hovedkvarter, flystasjon og redningshelikoptre. Det skal etableres et nasjonalt luftoperasjons- og programmeringssenter på Reitan. I tillegg generalinspektøren for luftforsvaret, luftoperativt inspektorat og luftforsvarets utdanningsinspektorat samme sted. Forsvares aktivitet på flyplassen flyttes til Ørlandet innen 2018.

Bodø er et betydelig kommunikasjonssenter og er hovedsete for Widerøe. Byen har internasjonal flyplass og havn, er endestasjon for Nordlandsbanen, har hurtigruteanløp en rekke hurtigbåter til andre deler av fylket.

Politikk og organisasjonsliv

Ved kommunevalget i 2011 var fremmøteprosenten på 65,9 % og Arbeiderpartiet størst med 33,9 % av stemmene. Høyre fikk en oppslutning på 23,2 % og Fremskrittspartiet 22,2 %. Bystyret, kommunens øverste organ består av 39 representanter og formannskapet består av 9 politikere.

Det er i dag registrert 351 frivillige lag og foreninger i Bodø. Disse favner en rekke ulike interesser og fagfelt. Innenfor idrett er fotball og håndball sterke merkevarer. Musikk er viktig for byen, med flere sjangre og anerkjente artister og band representert. Ulike festivaler har god oppslutning og det knytter

seg stor spenning til åpning av det nye kulturhuset Stormen.

Demografi

Bodø kommune har jevn vekst i folketallet. Og har en økning i folketallet sammenliknet med 1986 på 44 %. Man må imidlertid merke seg at befolkningsveksten er over kommunens gjennomsnitt for de over 42 år. For alle de yngre årsklassene er det høy befolkningsvekst, men denne er lavere enn for de eldste årsklassene. Alle disse årsklassene har lavere vekst enn gjennomsnittet for kommunen. Bodø har en vekst for de under 40 år på 18 %, mens veksten for de mellom 40 og 70 år er på hele 89 %.

Næringsliv

Bodø har en lang historie innen fiskeri, men den senere tid har næringslivet gått mer over på forretningsrelaterte bedrifter, varehandel og administrasjon. For regionen er det viktig at Bodø har gode transportløsninger som knytter omlandet sammen med kommunen. Bodø kommune identifiseres i liten grad som senter for landsdelen, og bør jobbe for å posisjonere byen og landsdelen nasjonalt og internasjonalt.

Bodø er Nordlands fylkeshovedstad og regionsenter i Salten. Byens plassering og infrastruktur gjør den til et knutepunkt for både kommunikasjon, transport og service. Kommunen er derfor en sentral premissleverandør med utviklingsansvar for tjenester som befolkningen i regionen og de øvrige kommunene i Nordland benytter seg av. For

å opprettholde fortsatt vekst og tilflytting er det en særlig utfordring å bygge kommunen attraktiv for tilreisende og besøkende, gi den en tydelig identitet og følelse av tilhørighet for innbyggerne.

Bodø har en relativt bred sammensetning av næringer. Andelen i privat sektor er lavere enn i landet for øvrig (59 % mot 70 % i snitt). Offentlig forvaltning vil fortsatt bety mye for sysselsetting i kommunen, men det er ønskelig å øke andelen privat sektor for på den måten å ta større del i dynamikk og antatt vekst i næringslivet.

Prioriterte næringer: transport-/logistikknæringer, fiskeri/marine næringer, industri, utbyggere og arealkrevende næringer. Handels- og servicenæringen, reiseliv, besøksrelatert næringsliv. Kompetansenæringer (IKT, forretningsmessig tjenesteyting), kultur næringer, FoU-basert næring, utdanning. Offentlig sektor, forsvar, luftfart og petroleumsnæringen.

Fra Bodøs strategiske næringsplan kommer det frem at viktige trusler og utfordringer ansees å være:

- Nordland har netto utflytting, og også Bodø har hatt en negativ flyttestrøm i forhold til resten av landet (til tross for stor tilflytting fra Nordland). Spesielt i den mest mobile aldersgruppen 19-44 år har både Bodø og Nordland en utfordring mht. å konkurrere med andre deler av landet.
- Filialisering
- Liten i nasjonal sammenheng

- Bodø er hovedstad i et fragmentert fylke med mange mindre sentra, hvor byens posisjon og betydning kan styrkes
- Liten grad internasjonalt orientert
- Underkommunisert når det gjelder å få del i etableringer av interessante arbeidsplasser

Tilgang på arbeidskraft i både offentlig og privat sektor er ansett å være en av våre største utfordringer framover.

Basert på et mål og en forventning om befolkningsvekst, er det i Strategisk næringsplan beregnet at det bør etableres 350 netto nye arbeidsplasser i Bodø hvert år. En utfordring å i større grad legge til rette for en øking av private arbeidsplasser i Bodø.

Den demografiske utviklingen med relativ økning i antall eldre sammenlignet med andelen i yrkesaktiv alder vil gi utfordringer forbundet med knapphet på kompetanse i årene framover.

Næringslivet i Bodø har stor mangel på personer som er utdannet ingeniører (elektro, bygg og anlegg), sivilingeniører og programmerere. Manglende tilgang på teknisk kompetanse er en flaskehals for vekst i en rekke bedrifter.

Hovedutfordring knyttes til:

- Attraktivitet
- Behov for vekst i arbeidsplasser – spesielt innenfor privat sektor
- Behov for styrket rekruttering for å kunne

tilby kvalitativt gode tjenester – spesielt innenfor helsefag og tekniske fag / ingeniørfag

- Det er en reell fare for at Bodø hovedflystasjon avvikles innen 10 år. Dette representerer både utfordringer og muligheter for Bodø. (Tap av 800 arbeidsplasser, samt ringvirkninger kompetanseklynge).
- Regional og nasjonal posisjonering/ omdømmebygging
- Økt fokus på rollen som et regionsenter for Nordlandskommunene

Konkrete utfordringer:

Generell omdømmebygging: bla oppnå aksept for Bodø som landsdelssenter og fylkeshovedstad, med fokus på det medansvar vi har for kommuner, region og fylke.

Samarbeid

Bodø er i dag en aktiv part i regionsamarbeidet knyttet til Salten regionråd. Dette samarbeidet er i dag svært omfattende med en rekke områder der området mellom alle/ flere av kommunene i regionen samarbeider. Etter som Bodø har vel 60 % av innbyggerne i regionen er Bodø drivkraften i samarbeidet, med de forpliktelser og utfordringer det medfører. Innen regionsamarbeidet er det i dag særlig to utfordringer som er åpenbare:

- Antallet samarbeidsprosjekter er stort, og det er åpenbart behov for å

evaluere effekten av ordningene og se på fremtidig strukturering/ organisering av samarbeidsordningene

- Finansieringsmodellen må gjennomgås; der en i en trang økonomisk situasjon for kommunene (inkl. Bodø) må se på hva den enkelte ordning koster; ikke minst hva summen av ordningene koster – og hva Bodø kommune får ut i tjenesteproduksjon i forhold til tilførte midler.

Kommunestrukturen er under diskusjon i Norge. Staten stiller til disposisjon midler for 100 % finansiering av utredninger vedr. kommunesammenslåing. Regionrådet i Salten er nå i gang med dette arbeidet. Bodø kommune har valgt en passiv tilnærming, der vi ikke tar aktive initiativ for å be nabokommuner vurdere sammenslåing.

- Bodø kommune bør likevel signalisere vilje og evne til å inngå i slike drøftinger hvis/ når vi blir invitert av nabokommuner til utredning om spørsmålet.

Kommunale planer

I den kommunale planstrategi identifiseres følgende sentrale utfordringer:

Vekst basert på tilflytting: En fortsatt økende andel utlendinger i kommunen, noe som medfører økt behov for integrering, opplæring og hjelp. Denne netto innflyttingen er helt nødvendig for kommunen, spesielt med tanke på rekruttering av arbeidskraft som etter hvert kan bli knapp. Kommunen må også

legge til rette for forhold som har betydning for folks lyst til å bli boende i Bodø.

Sentralisering og fortetting - nedgang i distriktene: Befolkningsveksten vil komme i de sentrumsnære kommuneplansonene, noe som vil gi behov for økt og bedre kollektiv- og trafikkløsninger.

Folkehelsen: Aldrende befolkning, utfordringer vedr økende etnisk mangfold, økt stillesitting, økt livsstilssykdommer: Bodø må styrke den forebyggende og helsefremmende aktiviteten.

Oppvekst: Utfordringer knyttet til barnefattigdom, rus/psykiske problemer hos unge og voksne, frafall vgs, satsingsområder for barnehage og skoleutvikling både strukturelt og pedagogisk. Behov for veiledningstilbud til foreldre, etc.

Mangfold, integrering og deltakelse: For å kunne få ut effekten av byens mangfold bør det i kommende planperiode settes fokus på planlegging og tilrettelegging for at alle – uavhengig av etnisitet, trosretning og funksjonsnivå – opplever byen som sin og får mulighet til å bidra i arbeids- og samfunnsliv.

Fortsatt vekst: Bodø er Nordlands fylkeshovedstad og regionsenter i Salten. Byens plassering og infrastruktur gjør den til et knutepunkt for både kommunikasjon, transport og service. Kommunen er derfor en sentral premissleverandør med utviklingsansvar for en rekke tjenester som befolkningen i Bodøregionen og de øvrige kommunene i Nordland benytter seg av.

Næring – knapphet på attraktive arealer. Bodø er Norges største innenlandske containerhavn. Det

er derfor viktig å arbeide med å få realisert en etterfølger av dagens containerskip, da fremtiden til godsframføring på Nordlandsbanen i stor grad vil avhenge av dette.

Fylkesmannen har sammen med Helgelandregionråd, Nordland fylkeskommune og KS gjennomført samlinger med kommunene i Nordland om kommunale planstrategier og kommuneplanlegging, hvor en av samlingene hadde særlig fokus på felles planutfordringer i Salten. I møtet ble det blant annet diskutert felles utfordringer knyttet til:

- Oppgradering og forsterking av Saltenpendelen
- Kystsoneplan for Skjerstadvfjorden
- Fokus på Salten som næringsregion og behov for en regional strategisk næringsplan
- Behov for rekruttering av kompetanse
- Bodø som regionsenter og Fauske som senter for nabokommunene
- Felles behov for utredninger av risiko og sårbarhets mht. tema som ras, skred og havnivå.

I kommuneplanens samfunnsdel skisseres følgende hovedmål:

1. Antall innbyggere 70.000 i 2030. (evt. regionkommunen Bodø 110.000) Avgjørende for å nå dette målet er å øke innflytting, økt boligutbygging – herunder flere studentboliger, vekst i den private sysselsettingen som

har stagnert i de senere år og utvikling v
Universitetet i Nordland.

2. Byen det er godt å bo i – mangfold, levekår og livskvalitet.
3. Bodø – Norges sikkerhets- og beredskapshovdstad. Med nasjonale, regionale og lokale myndigheter, næringsliv og UiN samlet har Bodø et unikt kompetansemiljø innenfor sikkerhet og beredskap. En videre styrking av Bodø vil være en viktig brikke i Norges nordområdesatsing for å sikre miljø, ressurser, verdiskaping, kunnskap og tilstedeværelse i nord.

Det utpekes seks satsingsområder:

- Sysselsetting og etablering. Sammen skaper vi det næringsmessige tyngdepunktet i nord.
- Sikkerhet og beredskap. Regjeringen har innført et fjerde prinsipp i beredskapsarbeidet i tillegg til ansvar-, nærhet- og likhetsprinsippet, nemlig samvirkeprinsippet.
- Kulturbyen midt i naturen. Det nasjonale kulturbygget Stormen – Bodøs framtidige kulturkvartal – skal være en regional kulturell storstue.
- Utvikling av Universitetet i Nordland. 10.000 studenter og 1220 ansatte i 2030.
- Frisk befolkning – lenge i jobb. God helse er viktig for de fleste mennesker. Helse sier

noe om forutsetningen for deltagelse, både i arbeidsmarkedet og på andre arenaer.

- Bærekraftig byutvikling

I kommuneplanens arealdel skisseres det at erfaringene med gjeldende planer viser at det er behov for tydeligere rammer for bystrukturen. Fortetting, kompakt by kan løses ved at Rønvikjordene blir ny framtidig bydel i Bodø, med plass til 3000 boliger. Noe som vil dekke 25 års behov. Byen Bodø skal i et langsiktig perspektiv utvikle seg innenfor byutviklingsområdet mellom Løpsmarka og Mørkvedmarka/Støver.

I strategisk næringsplan ønsker man en næringsvennlig by og region. Bodø og resten av Salten framstår i økende grad som en felles bo- og arbeidsmarkeds- og serviceregion (BAS-region). Dette innebærer at utviklingen av arbeidsplasser får betydning for hele Salten, uavhengig av hvilken kommune disse ligger i. Derfor bør tilrettelegging for etableringer i økende grad skje i samarbeid mellom kommunene.

Bodø er senter i Nord-Norges største fylke, men identifiseres i begrenset grad som senter for landsdelen. Bodø trenger et sterkere apparat og en langsiktig strategi for å arbeide dedikert med å posisjonere byen og landsdelen, både nasjonalt og internasjonalt. Beslutningen om å flytte hovedflyplassen til Ørlandet, og som betyr 1200 færre stillinger, innebærer en ytterligere svekkelse av Bodø. Nedleggelse av flybasen vil også gi mulighet for nyetableringer for boliger og næringsareal.

Utvikling av olje- og gassressurser i landsdelen er

et annet område med potensial, både for utvikling av funksjoner og marked for lokal industri. Det er utviklet en felles petroleumsstrategi for Salten, hvor bl.a. lokalisering av viktige funksjoner står sentralt.

I Landbruksplanen understrekes det at landbruket har vært og er et av grunnlagene for bosetting i ytterdistriktene i kommunen og er viktig for sysselsetting og ikke minst for trivsel og miljø i bygdene. Presset på landbruksarealene er sterkt og det er behov for en forutsigbar forvaltning av produksjonsarealene og kulturlandskapet.

Bodø kommune er den nest største jordbrukskommunen i Salten. Kun Steigen kommune har større dyrka areal og høyere antall husdyr. Til tross for nedgang i antall gårdsbruk i drift, er omfanget av areal i drift stort sett opprettholdt ved at hvert bruk høster større områder som leiejord. Lavere lønnsomhet på gårdene er en av årsakene til at antall bruk i Bodø er redusert i løpet av de siste årene. Det er viktig å sette fokus på tiltak som kan bedre inntjeningen på gårdene. Økonomisk bistand fra det offentlige er en viktig stimulans og kan være avgjørende for å gå i gang med ny næringsvirksomhet. Det er viktig at kommunen informerer om muligheter for tilskudd og lån via BU-fondet i tillegg til å bistå i arbeidet med å utforme en god søknad.

I plan for idrett og friluftsliv skriver Bodø at befolkningsveksten med påfølgende byfortetting gjør det nødvendig å sikre arealer til idrett- og friluftsmål. Ytterligere samlokalisering og flerbruk av anlegg og områder aktualiseres.

Generelle utviklingstrekk i samfunnet knyttes til at flere og flere trener aktivt og ofte, og stadig færre trener aldri. Likevel har det totale omfanget av fysisk aktivitet i befolkningen gått ned. Dette skyldes i stor grad at hverdagsaktiviteten går ned.

En betydelig del av den voksne befolkningen bruker friluft som arena for fysisk aktivitet. Dette gir et viktig signal om at tilrettelegging som stimulerer til egenorganisert aktivitet og transport uten bil bør prioriteres høyt.

I den boligpolitiske handlingsplan vil Bodø i tillegg til å ivareta boligsosiale forpliktelser er kommunen også samfunnsutvikler og forvalter av plan- og bygningsloven. Det påligger kommunen stort ansvar å medvirke til en boligutvikling med nødvendig differensiering av type, pris og lokalisering av bolig som dekker innbyggeres boligbehov.

Boligutviklingen i Bodø har som målsetting at den følger befolkningens boligbehov med tanke på antall boliger, type boliger som bygges og lokalisering av nye boliger. Boligutviklingen skal bidra til gode bomiljø og underbygge et folkeperspektiv og en helhetlig og bærekraftig areal-, miljø-, transport- og energiplanlegging. Bodø har relativt godt med regulerte boligarealer og det ferdigstilles stadig nye detaljreguleringsplaner. Ulike grupper med utfordringer i boligmarkedet er unge, eldre, studenter, boligsøkere med spesielle behov.

Gildeskål

I intervjustudien har vi oppsummert følgende for Gildeskåls del:

1. Faktorer som hemmer vekst
 - Mangler kvalifisert personell
 - Boligmangel
 - Svakt utviklet næringsliv, vekst i næringer som gir få arbeidsplasser
 - Mangler risikovillig kapital
2. Faktorer som fremmer vekst
 - Full sysselsetting
 - Diversitet i arbeidslivet
 - Oppdrettsnæringas satsning
 - FoU-utvikling i kommunen
 - Næringsselskapet i samarbeid med Beiarne
 - Innvandring
3. Samspill med Bodø som regionsenter
 - Bodø er tydelig senter, viktig for oss andre
 - Vi forventer at storebror skal hjelpe oss og bidra til vår utvikling
 - Frykt for at Bodø skal «stjele» prosjekter
 - "Vi blir liten i enhver diskusjon med Bodø"
 - "Vi ønsker at Bodø løfter blikket litt mer og ser hele regionen"
 - Bodø må slutte å snakke om sin flyplass. Det er hele regionens

- Bodø er raus med oss. Gode relasjoner, politisk og administrativt
4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten
 - Nærhet til Bodø, god kommunikasjon
 - Lokalt/regionalt/nasjonalt/internasjonalt eide bedrifter
 - Diversitet i næringen, hele verdikjeden
 - Kraftkommune
 - God tilgjengelighet hav og fjell
 - Sunn kommuneøkonomi, solide helseinstitusjoner, skoler i god stand
 - Sterkt miljø innen kunnskap om oppdrett

Bakgrunn

Gildeskål kommune ble opprettet i 1838, og innbefattet frem til 1853 også Beiarne. I 1919 leier Gildeskål kommune Sjøfossen med sikte på å bygge ut elektrisk kraft. I 1950 har 800 abonnenter kommunen fått elektrisk kraft etter at Sjøfossen blir satt i drift. 1989 åpnes en forsøksstasjon for havbruk. Tradisjonelt er kommunen en jordbruks- og fiskerikommune. I dag er også turisme og offentlige servicetjenester viktige næringsveier.

Politikk og organisasjonsliv

Valgdeltakelsen ved kommunevalget i 2011 var på 67,7 %, og Arbeiderpartiet er størst med 5 representanter i kommunestyret. Spesielt for Gildeskål er at de har en representant fra Arnøylista.

Nest største partier er Høyre og Fremskrittspartiet med 3 representanter hver.

Det er registrert 30 frivillige organisasjoner i Gildeskål. Flere av disse er innen idrett og friluftsliv.

Gildeskål har flere barnehager to oppvekstsentre og to skoler med tilbud til og med ungdomsskole. Kommunen har ingen videregående skoler. Gildeskål har legekontor, helsestasjon og et bo- og servicesenter.

Den fremtidige kommuneorganisasjonen har følgende utfordringer:

- Kompetanse og rekruttering av arbeidskraft i fremtiden
- Økonomisk robusthet
- Sykefravær
- Kvalitet på basale tjenester

Demografi

Gildeskål kommune har hatt en nedgang i folketallet fra 1986 på 25 %. Størst nedgang i folketallet har kommunen for de under 8 år og de over 71 år. For mange av disse årsklassene er tilbakegangen på mer enn 50 %. Med tanke på ønsket om å stabilisere folketallet er tilbakegangen blant de yngste den største utfordringen. Flyktninger og arbeidsinnvandring oppgis som to sentrale fasetter for at befolkningen har holdt seg stabilt de senere år.

Sentrale utfordringer i Gildeskål kommune er knyttet til økende levealder og økt antall eldre, samt

nedgang i befolkningen og færre unge i yrkesaktiv alder.

Innen bosetting er følgende prioritert:

- Legge til rette for boligbygging
- Etablere gjennomgangsboliger
- Fritidshusbeboere som ressurs
- Videreutvikling av tettstedsprosjektet (med overføringsverdi til resten av kommunen)

Næringsliv

Gildeskål har vesentlig flere sysselsatte i primærnæringene enn gjennomsnitt for Nordland og landet som helhet.

(19,7 % mot 2,4 % i N og 5,6 % i Nordland). 76,1 % i offentlig sektor og privat tjenesteyting mot 77,9 % i landet og 74,6 % i Nordland. 4,2 % industri og anlegg fjerde kvartal 2010, mot henholdsvis 19,3 % i Nordland og 19,6 % i landet. Landbruk viktig: Fått etablert det største bruket i Nordland innen storfeproduksjon.

Lav arbeidsledighet registrert de siste fem år: kvinner 7-9 personer, menn 9-21 personer pga Meløy. (REC) Arbeides godt med fiske, havbruk og reiseliv. Trenger kompetanse og arbeidskraft på disse områdene.

I forbindelse med mulige etableringer av oljenæringen i Salten, er området i Beiarkjeften / Saura et aktuelt område for etablering av oljerelatert virksomhet. Kommunen bør vurdere mulighetsområdet for næringsvirksomhet knyttet direkte og indirekte til oljebransjen og legge Barlindhaug-rapporten til grunn for arbeidet med revisjon av kommuneplanen.

Etablering av et utviklingsselskap i Gildeskål vil ha stor betydning for kommunens engasjement for

arbeidet med næringsutvikling.

Innen næringsutvikling er følgende prioriterte områder:

- Fiskeri og havbruk
- Turisme
- Beiteproblematikk/gjengroing av landskap
- Tilrettelegging for bedrifter
- Energi

Samarbeid

Det bør satses på en ytterligere forbedring av kommunikasjon til og fra fylkeshovedstaden. Dette vil lette tilgang til arbeidsmarkedet i Bodø for personer bosatt i Gildeskål, samt gjøre det lettere for næringslivet i Gildeskål å få tilgang til kvalifisert arbeidskraft.

Kommunale planer

I kommunal planstrategis samfunnsdel – sentrale utfordringer for Gildeskål kommune i planperioden 2012-2016 er følgende framhevet:

Levekår

Utfordringer innen helse, folkehelse og omsorgstjenestene:

- Økende levealder og økt antall eldre – kalibrering av tjenestetilbud
- Innføring av samhandlingsreformen

- Kompetanse- og rekrutteringsutfordringer i helse og omsorgstjenestene
- Sikre kommunale utleieboliger til husstander med svak økonomi og/eller sosiale utfordringer
- Integrasjon av flyktninger i Gildeskål samfunnet

Utfordringer innen oppvekst og kultur:

- Kompetanse- og rekrutteringsutfordringer i skolene og barnehagene
- Personer, menn Frafall i videregående utdanning
- Boligpolitisk strategi for kommunen
- Utvikle en helhetlig tenking i forhold til å kunne ta vare på flyktninger og arbeidsinnvandrere på permanent basis, gjennom både boliger og arbeidsplasser.

Fra kommuneplanens samfunnsdel er følgende ambisjoner vedtatt:

Tema 1: Befolkning/bosetning og boliger

- Gildeskål har 2250 innbyggere i 2025 (omdømmebygging, tilflytterprosjekt)
- Gildeskål har en større andel barnefamilier og yrkesaktive (20-66 år) i kommunen
- Gildeskål er en attraktiv bo-region for arbeidspendlere
- Gildeskål har en moderne og tilpasset

infrastruktur tilpasset innbyggernes behov

- I Gildeskål er fritidsbeboerne aktive i kommunens utviklingsarbeid
- Gildeskål har fokus på utvikling av tettstedene i kommunen
- Gildeskål er preget av trivsel og bolyst

- Naturressursene i kommunen er bedre utnyttet
- Kommunen har en tydeligere identitet, profilering og merkevarebygging for å verdiskapningen, spesielt innenfor reiselivsnæringen

Tema 2: Levekår – oppvekst, kultur, helse og folkehelse

- Gildeskål har gode levevilkår for alle aldersgrupper i Gildeskål
- Gildeskålskolene og -barnehagene er blant de tre beste i Saltenregionen
- Gildeskål skal ha en verdig og moderne tilpasset eldreomsorg
- Gildeskål er kjent for gode kultur- og fritidstilbud for alle innbyggere
- Gildeskål har ambisjoner i forhold til ernæring og fysisk aktivitet, spesielt blant unge
- Gildeskål har tydelig klima- og miljøpolitikk

Tema 3: Verdiskapning og næringsutvikling

- Kommunen har 100 flere arbeidsplasser enn vi har i dag
- Kommunen har flere kompetansesarbeidsplasser enn i dag
- Kommunen har arbeidsplasser med utgangspunkt i Gildeskåls naturlige fortrinn

Kommunikasjon og infrastruktur

Det bør satses på en ytterligere forbedring av kommunikasjon til og fra fylkeshovedstaden. Dette vil lette tilgang til arbeidsmarkedet i Bodø for personer bosatt i Gildeskål, samt gjøre det lettere for næringslivet i Gildeskål å få tilgang til kvalifisert arbeidskraft.

Kommunen har med sin beliggenhet nært opp til fylkeshovedstaden Bodø stor etterspørsel etter hyttetomter. Videre er stadig flere som pendler til Bodø i jobbsammenheng.

1. Faktorer som hemmer vekst
 - Mangler kvalifisert personell på planutvikling og spesielle problemstillinger for mineralutvikling
 - Mangler risikovillig kapital
 - Komplisert samferdselsmønster
 - Manglende vilje til prioriteringer
2. Faktorer som fremmer vekst
 - Samspill med andre kommuner
 - En oppdatert og tydelig sentrumsplan
 - Kompetanse i bedrifter og offentlig virksomhet
3. Samspill med Bodø som regionssenter
 - Samarbeid må bygges på respekt og likeverdighet
4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten
 - Vellykket boligsatsning
 - Tokulturell befolkning med samisk og norsk som utgangspunkt
 - Hamsun som kulturarv. Stor betydning for reiseliv og kultur
 - Sunn arbeidsstokk, lite fravær fra arbeidsstedene

Hamarøy har hatt bosetting helt tilbake til steinalderen. Helt frem til i våre dager har det viktigste levebrødet vært en kombinasjon av jordbruk og fiske. Den teknologiske utviklinga fra midten av 1800-tallet og utover førte etter hvert til en sterk omlegging innenfor næringslivet i Hamarøy. «Fiskarbonden» forsvant og ble erstattet av mer spesialiserte grupper også innenfor primærnæringene.

Politikk og organisasjonsliv

Hamarøy har 25 frivillige enheter med flest innen kunst og kultur, idrett og friluftsliv. Hamarøy har 3 oppvekstsentre og to barnehager. Her finnes helsestasjon, helsesenter og legetjeneste

Hamarøy har totalt en tilbakegang i folketall på 22 % i perioden 1986 til 2014. For de under 18 år er det samlet en tilbakegang på 38 %. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 44 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så har befolkningen i disse aldersklassene vært ganske

stabil med en økning på 2 % i perioden.

Etter 2011 har imidlertid kommunen hatt en svak oppgang i folketall. Dette er nok også grunnen til at SSB sine framskrivninger mot 2040 predikerer en ytterligere befolkningsvekst. Det er 68 flere innbygger i 2014 enn i 2010. Det er spesielt aldersklassene under 10 år og de mellom 25 og 35 som øker. Dette henger mest sannsynlig sammen med bosetting av flyktninger i perioden.

Hamarøy er sin egen bo- og arbeidsmarkedsregion, slik også nabokommunene Steigen og Tysfjord er. Dette innebærer at det normalt ikke er mulig å dagpendle til andre kommuner fra Hamarøy, med unntak av området Hamarøy – Drag – Storfjord – Korsnes. Arbeidsplassene må derfor hovedsakelig skapes i kommunen. Den største arbeidsgiveren i Hamarøy er kommunen.

Etter flere år med nedbygging av offentlige arbeidsplasser, ble Hamarøy internasjonale senter åpnet i 2000. Hovedoppgaven har vært bosetting av enslige mindreårige flyktninger, men fra 2014 bosetter kommunen også voksne flyktninger. Etableringen er et godt eksempel på offentlig entreprenørskap som har skapt flere nye arbeidsplasser med behov for ulike kompetanse, opplyser kommunen.

Næringsliv

Hamarøy har tradisjonelt vært en jordbrukskommune, men i dag er nesten alle gardene nedlagt. En av hjørnesteinsbedriftene er lakseslakteriet Mainstream Norway, Skutvik. I Sagelvassdraget

er det bygd ut tre kraftverk, Sagfossen kraftverk, Rekvatn kraftverk og Slunkajavrre kraftverk, med en samlet årlig produksjon på 214,6 GWh. I tillegg utnyttes store deler av de indre vassdragene i Kobbelv kraftverk i Sørfold.

Hamarøy har tradisjonelt vært en jordbrukskommune, men i dag er nesten alle gårdene lagt ned. En av hjørnesteinsbedriftene er lakseslakteriet Mainstream Norway, Skutvik.

I kommunalt planstrategi for Hamarøy kommune nevnes følgende utfordringer for næringsliv og sysselsetting:

- Etablere flere kompetansearbeidsplasser.
- Gjøre Hamarøy attraktiv for nye næringsvirksomheter.
- Ha fleksible planer, stimulere til nyetablering. Skape gode og forutsigbare rammebetingelser for næringslivet
- Styrke samhandlingen mellom reiselivet og de kulturbaserte næringene.
- Antallet overnattingsplasser er ikke tilstrekkelig.
- Utfordring med manglende koordinert kollektivtrafikk og begrenset veiutbygging
- Påvirke rammebetingelsene for de minerale næringene
- Beholde landbruksnæringa på dagens nivå, samt stimulere til tilleggsnæringer

Hamarøy er rik på naturressurser. Gode vassdrag gir grunnlag for produksjon av rein energi, og åpner for videreutvikling av dagens virksomhet. Med en lang kystlinje og fiskerike havområder i nærheten har Hamarøy en naturlig forutsetning for økt aktivitet

innenfor marin sektor. Kommunens kystnære beliggenhet bør kunne generere flere arbeidsplasser både i tradisjonelt fiskeri, men også innen havbruk og nye biomarine områder. Økt fokus på og verdien av kortreist mat bør utløse interesse for å lande fangst i kommunen og etablering av lokal videreforedling av fisk.

Reiseliv er et annet satsingsområde av stor betydning for Hamarøy. Reiselivet kan i større grad enn i dag utvikles og vokse. Hamarøy har alle forutsetninger for å lykkes i kampen om turistene. Det krever en målrettet satsing og strategisk jobbing. Kommunen mangler en framtidsrettet og strategisk plan for næringsutvikling som beskriver:

- mulighetsområder
- hvordan arbeidet skal innrettes for å skape arbeidsplasser innenfor mulighetsområdene
- hvilke ressurser og organisering som er hensiktsmessig for å oppnå fastlagte mål
- hvordan virkemidler skal brukes for å gi best mulig synergieffekt (herunder næringsfondets midler)

Hamarøy er sin egen bo- og arbeidsmarkedsregion, slik også nabokommunene Steigen og Tysfjord er det. Dette innebærer at det normalt ikke er mulig å dagpendle til andre kommuner fra Hamarøy, med unntak av området Hamarøy-Drag-Storfjord-Korsnes. Arbeidsplassene må derfor hovedsakelig skapes i kommunen.

Den største arbeidsgiveren i Hamarøy er kommunen.

Etter flere år med nedbygging av offentlige arbeidsplasser, ble Hamarøy internasjonale senter åpnet i 2000. Hovedoppgaven har vært bosetting av ensligemindreårige flyktninger, men fra 2014 bosetter kommunen også voksne flyktninger. Etableringen er et godt eksempel på offentlig entreprenørskap som har skapt flere nye arbeidsplasser med behov for ulike kompetanse. Målet for kommunen er at det skal etableres flere arbeidsplasser i Hamarøy, Hamarøy skal ha et levedyktig næringsliv, tradisjonelle og nye samiske næringer skal ha en naturlig og likeverdig plass i Hamarøy.

Samarbeid

Hamarøy har utfordringer når det kommer til å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft. Over tid har det vist seg særlig krevende å rekruttere leder- og spisskompetanse, en utvikling som ser ut til å fortsette, både på grunn av stor naturlig avgang i den kommunale arbeidsstokken, samt at konkurransesituasjonen som det offentlige står overfor i møte med lønnsnivået i privat sektor. Kommunen har innledet interkommunalt samarbeid på noen områder for lettere å kunne rekruttere og tilby gode tjenester. Det kan være at interkommunalt samarbeid må utvides til flere områder.

Nasjonale myndigheter har varslet en gjennomgang av dagens kommunestruktur. Hensikten er å finne nye løsninger på de utfordringer som spesielt kommunene med få innbyggere har. Mange kommuner sliter med å få tak i nødvendig fagkompetanse. Dette gjelder til en viss grad også Hamarøy. Over tid har det vist seg særlig krevende å rekruttere leder- og spisskompetanse. Dette vil sannsynligvis også fortsette framover

på grunn av stor naturlig avgang i den kommunale arbeidsstokken, og konkurransesituasjonen som det offentlige står overfor i møte med lønnsnivået i privat sektor.

Kommunale planer

Hamarøy skal være et samfunn i utvikling - basert på opplevelse, fellesskap og trivsel.

Hamarøy kommune har hatt en langsiktig nedgang i befolkningen, de siste par – tre årene ser det ut til at folketallet stabiliserer seg med forsiktig vekst – fra 1771 i 2007 til 1786 pr. 1.1.2012.

Utfordringer tilknyttet oppvekst, levekår og folkehelse:

- Den største utfordringen i årene som kommer er å tilpasse strukturen og organiseringen av disse tjenestene til synkende barnetall.
- Som vertskommune: Bidra til positiv videre utvikling av Knut Hamsun vgs.
- Implementering av helse og omsorgsplan er den største utfordringen de kommende par år.

Utfordringer tilknyttet bolig og boligbygging:

- Være rustet til å møte boligbehovet, både blant ordinære boligsøkende og vanskeligstilte.
- Kunne tilby bolig til unge i etableringsfasen og andre som ønsker å «prøvebo» i Hamarøy kommune.

Utfordringer tilknyttet samferdsel og infrastruktur:

- Forsvarlig forvaltning, drift og vedlikehold av

kommunal infrastruktur innenfor stramme økonomiske rammer.

- Alle flaskehalser på E6 (Kråkmo, Merkforrbakkan, Ulvsvågskaret, Tortenås mfl.)
- FV 81: Standarden på den viktigste hovedferdselsåren gjennom kommunen utenom E6 er ikke tilfredstillende. Særlig er det utfordringer på aksene Presteid-Ulvsvåg
- Privatisering av kommunale veger vurderes medio 2012
- Utbygging av gang- og sykkelveger i flere av kommunens tettsteder
- Kollektivtilbud og behov for oppgraderte bussholdeplasser.
- Behov for revisjon hovedplan vann og avløp, bl.a for godkjenning.

I samfunnsdelen fokuserer man på tokulturelt samfunn med norsk og samisk. Hamarøy skal være en attraktiv kommune å bo i, og et samfunn med plass til alle. Hamarøy skal ha friske innbyggere, og fostre robuste barn og unge.

Arbeidet med kommuneplanens arealdel må sikre:

1. Reindriftsnæringens arealbehov
2. Arealbehov knyttet til de tre satsningsområdene
3. Bygging av boliger bør i hovedsak skje i nærhet av eksisterende infrastruktur

4. At areal til jord- og skogbruk ikke reduseres fra dagens nivå
5. Følge opp nasjonal marin verneplan

Som en i utgangspunktet næringssvak kommune i distriktet er det viktig for Hamarøy å legge til rette for ny næringsvirksomhet. Nyetablering av næringsvirksomhet på land er sjelden, den har som oftest stor aksept i lokalsamfunnet og er erfaringsmessig lite arealkrevende. Hamarøy

kommune ønsker derfor gjennom arealplanen å ha en grunnleggende positiv holdning til ny næringsvirksomhet, og ønsker av den grunn ikke å detaljstyre nye ervervsbygg i LNF-områdene åpnet for spredt utbygging, utover krav til detaljplan ved store anlegg.

Saltdal

I intervjustudien har vi oppsummert følgende for Saltdals del:

1. Faktorer som hemmer vekst
 - Mangler utleieboliger
 - Mangler arbeidsplasser
 - Dårlig kommunikasjon med Fauske og Bodø
 - Manglende fritidstilbud til ungdom
2. Faktorer som fremmer vekst
 - Gode oppvekstvilkår og servicetilbud
 - Gode kommunikasjonsmuligheter
 - God boligpolitikk
 - Industritradisjon og kompetanse
3. Samspill med Bodø som regionssenter
 - Bodø er motoren i Salten og må være sterk
 - Gjensidig avhengighet med omlandet
 - Det er lett for at ting blir plassert i Bodø
 - Bodø må tenke desentraliserte tjenester
 - Bodø er storebror, må tenke regionalt og må tenke sammen med de andre kommunene i Salten
4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten
 - God geografisk plassering med nærhet til vei, tog og fly, gode kommunikasjonsmuligheter østover mot Sverige, Finland osv.

- Nasjonalpark og natur som gir unike muligheter og potensiale for turisme
- Godt etablert industrimiljø, med unik kompetanse

Bakgrunn

Saltdal har hatt bosetting helt tilbake til yngre steinalder, og kulturminner viser til ulike etniske grupperes tilstedeværelse. Under andre verdenskrig var Saltdal åsted for harde kamphandlinger mellom allierte styrker og tyske invasionsstyrker på vei nordover mot kampene i Narvik. Saltdals næringsliv besto inntil 70-tallet av jordbruk, treforedeling og båtbygging ved Saltdalsverftet. Kommunen opplevde en oppblomstring på 70-tallet med rekordhøye innbyggertall og betydelig næringsvirksomhet.

Næringsliv

I strategisk næringsplan er visjonen:

Saltdal – mulighetenes dal for livskraftig næringsutvikling og nyskaping, med miljøbevisst bærekraft og kvalitet som varemerke.

- Mål og strategier i planen knytter seg til:
- Opprettholde og styrke innbyggertall.
- Utvikle og tilrettelegge næringslivet.
- Tilrettelegge for turister.
- Styrke Rognan som attraktivt handelssentrum i Indre S

- Styrket kompetansebygging i Saltdal. Styrke vgs. og rekruttering.
- Styrke og utvikle primærproduksjonen, og øke oppmerksomheten mot lokal verdiskaping.

I 1972 etablerte Alcatel Kabelfabrikk seg på Rognan, med produksjon av telekabel på vegne av Televerket. Fabrikken består enda, er eid av det franske konsernet Nexans og er spesialisert på fiberoptiske kabler for offshorebruk. Bedriften har i dag 185 ansatte.

På 90-tallet reduserte Alcatel bemanningen på hjørnestensbedriften, noe som i ettertid har ført til nyetableringer av annen høyteknologisk industri i kommunen. Biobag international er et slikt eksempel. Konsernet produserer gjenvinnbare plastposer for et internasjonalt marked. Hepro AS ble etablert i 1987, og er leverandør av elektriske rullestoler til Hjelpemiddelsentralen. På Rusånes ligger Norges største hytteprodusenter, Rusånes fabrikk AS. De produserer ferdighytter for Saltdalshytta med en omsetning på over 200 millioner.

Politikk og organisasjonsliv

Valgdeltakelsen til kommunevalget 2011 var på 66,40 %. Kommunestyret på 27 medlemmer ledes av Arbeiderpartiet med 10 medlemmer. Nest største parti er Høyre med 9 representanter. Valgdeltakelsen for kommunevalget 2011 var på 66,40 %.

Saltdal har 6 barnehager, en barneskole, en ungdomsskole og en skole med tilbud for både barne- og ungdomstrinnet.

Saltdal kommune har helsesenter, legetjeneste og helsestasjon

Demografi

Saltdal har totalt en befolkningstilbakegang på 11 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det en tilbakegang på 33 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så er det her en befolkningsvekst på 27 %.

Kommunale planer

Satsningsområdene er bla. spredt bolig - og fritidsbebyggelse, naustbebyggelse langs sjø og vann, større fritidsbebyggelse, innfallsporter Junkerdal nasjonalpark, friluftsliv og kjerneområder landbruk, kystsone, omdisponering boliger til fritidsbebyggelse.

Kystsone i arealplan:

- Kommunen skal tilrettelegge for ulik næringsvirksomhet i sjøområdene slik at disse kan brukes på en bærekraftig måte og gi grunnlag til verdiskaping og sysselsetting i kommunen.
- Kommunen skal sikre dagens næringsutøvelse og fremtidig utvikling av akvakulturnæringa

Utfordringer for Saltdal kommune:

1. Den økonomiske situasjonen: Saltdal kommune har i flere år hatt en vanskelig økonomisk

situasjon med dårlig likviditet. Utgiftsnivået er for høyt og de må i økonomiplanperioden redusere driften med rundt 40 millioner over 4 år.

2. Demografisk utvikling fram mot år 2020: Reduksjon, andelen eldre øker, mens barn i skolepliktig alder reduseres.
3. Folkehelse: Generelt god, men det er en økende sykdomsutvikling knyttet til livsstil og en aldrende befolkning.
4. Arbeidsplasser, kompetanse og rekruttering. Befolkningsøkning i 2011. Stabilt og voksende næringsliv. Behov for boliger, aktuelle samarbeidspartnere er private entreprenører, Saltdal boligstiftelse og Husbanken. Arbeidsgiverpolitiske utfordringer i et
5. Samferdsel/infrastruktur. Regionalt har Saltpendelen mellom Rognan og Bodø blitt svært viktig for utvikling av BAS-regionen på aksene Saltdal-Fauske-Bodø.
 - Tunell gjennom Tjornfjellet på Rv 77 og utbedring av strekningen Sørelva-Borkamo på E6. Disse oppleves i dag som et problem for utvikling av næringsliv i Saltdal og Saltenregionen. Svært viktig at Saltenpendelen utvikles videre gjennom flere avganger og at den forlenges til Røkkland.
6. Miljø/klima
7. Kommunen som forvalter, tilrettelegger og utfører. Verdier: imøtekommende, ansvarlig og løsningsfokuset. En av kommunenes

største utfordring er knyttet til økonomi. Vil få problemer med å skaffe attraktive fagmiljøer framover. Den mest nærliggende løsningen på disse utfordringene ligger i et større interkommunalt samarbeid på flere tjenesteområder.

8. Vårres unga – vårres framtid (Et trygt og godt oppvekstmiljø), Har bra tilbud til barn og unge, men må koordineres bedre.

Steigen

I intervjustudien har vi oppsummert følgende for Steigens del:

1. Faktorer som hemmer vekst

- Spredt bosetting i flere lokalsamfunn
- Manglende omstillingskompetanse (landbruk og havbruk)
- Boligmangel
- Infrastruktur ikke tilrettelagt for pendling
- Lakseprodusentene tar overskuddet ut av kommunen

2. Faktorer som fremmer vekst

- Å skape nye arbeidsplasser, spesielt for ungdom
- Tilrettelegge samferdsel og infrastruktur.
- Kompetansen i befolkningen er det som fremmer vekst. Mye flinke folk
- Innovasjon i sjømatnæringa

3. Samspill med Bodø som regionssenter

- Bodø er på tilbudssiden Illusjon om at Bodø er den store stygge ulven. Viktig at vi har en fylkeshovedstad
- Bodø må bli stor. Konkurransen med Tromsø er viktig. Kommunesammenslåing et alternativ
- Flystripa er viktig å få til
- Vekst i Bodø går ikke på bekostning av de

andre kommunene

- Bodø må sørge for distribuert kompetanseheving
- Ved fraflytting er det bra om ungdommen stopper i Bodø – de kan hentes hjem igjen
- Bedre samferdsel

4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten

- God barnehagedekning i deler av kommunen – mangel i Nord-Steigen
- Godt utbygde fritidsaktivitetstilbud
- Rikt kulturliv
- God samhørighet og dugnadsånd
- Flinker lokale entreprenører
- Et velholdt kulturlandskap og en sterk jordbrukstradisjon og –kultur

Bakgrunn

Steigen er en spredtbygd kommune der gjennomsnittlig reiseavstand fra der folk bor til kommunesenteret er opp til 25 minutter, noe som er det lengste i landet. Foruten å skape nye arbeidsplasser, er hovedfokus for å stabilisere folketallet å opprettholde bolyst. Samferdsel er sentralt med fokus på E6, tunneller og kystveien. Gode pendlerruter til Bodø vil skape en større bolig-, service- og arbeidsmarkedsregionen for Steigen.

Politikk og organisasjonsliv

Valgdeltakelsen ved kommunevalget i 2011 var på 67,60 %. Kommunestyret har 17 medlemmer, 4 fra Arbeiderpartiet og 3 fra Senterpartiet. Spesielt for Steigen er at de har 2 representanter fra Pensjonistpartiet.

Steigen har fire barnehager, fire skoler, samt legesenter, helsestasjon og Steigentunet. Det er god barnehagedekning i deler av kommunen, men er mangel i Nord-Salten.

Demografi

Steigen har en nedgang i folketall på 27 % i perioden 1986 til 2014. For de under 18 år er det samlet en tilbakegang på 53 %. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 34 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så har befolkningen i disse aldersklassene vært ganske stabil med en økning på 2 % i perioden.

Næringsliv

Primærnæringen er ryggraden i kommunens næringsliv. I nyere tid er oppdrettsnæringen blitt en del av næringslivet. Næringslivet i Steigen er i rask endring. Sysselsetting i primærnæringene: fiske og jordbruk med tilhørende virksomheter er i tilbakegang. Etter hvert som de blir færre, blir mangfoldet i handelsnæringene redusert. Antall statlige ansatte er også redusert de siste årene. Utfordringen ligger i å tilrettelegge for å skape nye arbeidsplasser som kan erstatte nedgangen. Det

er også en betydelig utfordring i å skape større variasjon i arbeidsplassstilbudet. Årlig bør det skapes 10–15 nye arbeidsplasser i Steigen for å holde sysselsettinga på dagens nivå.

Det har de siste årene skjedd en sterk strukturrasjonalisering i landbruket som har medført at sysselsettinga har gått ned selv om produksjonen er opprettholdt. Det er fortsatt en klar nedgang i antall fiskere og avledete arbeidsplasser knyttet til fiskeri. I oppdrett er det derimot framgang. Antall arbeidsplasser øker og det er store investeringsplaner, som for eksempel settefiskanlegg i Forsan. Satsingen i reiselivsnæringen synes å ha stagnert noe, men potensialet er utvilsomt stort.

Utfordringen det pekes på er å tilrettelegge for fortsatt vekst i oppdrettsnæringen ved at arealplaner på land og sjø utarbeides og tilpasses næringa. Legge til rette for rekruttering til landbruk og fiske gjennom å opprettholde dyrka mark og infrastruktur i fiskerinæring (liggeplasser, mottaksanlegg etc). Skape næringsutvikling gjennom at det avsettes industri- og forretningsområder. Tilrettelegge for en økende reiselivsnæring, ved å tillate utbygging av reiselivsanlegg og hyttefelt, samt å ta vare på viktige natur og friluftsområder. Reiseliv avventer utredning om felles satsing i Salten.

Kommunale planer

Planverket er fra 2010.

Utviklingstrekk og utfordringer for Steigen kommune:

Den 1.1.2011 var folketallet i kommunen 2616. I likhet med de fleste andre distriktskommuner har folketallet gått jevnt nedover. I 2021 forventes det at folketallet har sunket til ca. 2500. Konsekvensene av befolkningsutviklingen til for Steigen kommune som organisasjon betyr mindre inntekter til å drive kommunenes virksomhet. For samfunnet betyr det bl.a færre naboer, færre elever, større rekrutteringsproblemer i næringslivet og færre til å påta seg verv og til å bidra i lag og foreninger.

Sannsynlig står Steigen overfor samme utfordringer som landet forøvrig: økte sykdommer knyttet til livsstil, betydelige helseforskjeller mellom sosioøkonomiske grupper og økt levealder med en større andel eldre som følge av dette.

Økende behov for enklere utleieenheter i sentrumsområdene. Mange tidligere helårsboliger tas også i bruk som feriehus. Det er derfor mangel på boliger flere steder, selv om tilbud og etterspørsel varierer. Derfor er det ønskelig å utvikle attraktive sentrumsområder i Leinesfjord, Bogøy, Leines, Nordfold og Nordskot slik at levende lokalsamfunn kan opprettholdes. Tilrettelegge for boligbygging som leiligheter og boliger med utleieenheter i tettstedene. Utvikle attraktive boligfelt for eneboliger og fortsatt åpne for spredt boligbygging.

Målsettingen for arealbruken i Steigen er å skape en bærekraftig utvikling basert på lokale ressurser.

Kommunen står overfor betydelige utfordringer i forhold til befolkningsutvikling, næringslivsstruktur og økonomiske rammebetingelser i årene fremover. Opplever gradvis nedgang i folketallet over mange

år. Betydelige reduksjoner i tilbakeføringene som følge av befolkningsnedgangen har resultert i en strammere økonomisk situasjon/handlefrihet enn på mange år. De mest markante endringene i årene fremover er reduksjonene i gruppene 6–15 år som reduseres med 70 fram mot 2010 for så å flate ut, og gruppen over 80 år som reduseres med rundt 30 fram til 2010. En annen utfordring knyttet til befolkningsstruktur er underbalansen mellom menn og kvinner blant unge mennesker og i den mest produktive aldersgruppen (20–44 år). Selv om tendensen i Steigen på langt nær har vært like sterk som i andre distriktskommuner, er det et faktum at jentene er de første som flytter.

Steigen har naturlige fortrinn for jordbruksdrift i form av store arealer med produktiv dyrka jord, mildt klima med tidlig vår, og ikke minst kompetanse som er bygd opp og vedlikeholdt i fagmiljøet. Det er et mål at ei bærekraftig utnyttning av jordbruksarealene til matproduksjon fortsatt skal være et viktig grunnlag for sysselsetting og bosetting i Steigen. Nedgangen i antall bruk skyter fart, både nasjonalt og i Steigen. Vi forventer at stadig færre bruk vil kunne stå for en effektiv volumproduksjon av de viktigste matvarene. For Steigen-landbruket vil volumproduksjon fortsatt være et viktig satsingsområde.

All statistikk viser at skogressursene utnyttes for dårlig. Vi har hatt en kraftig økning i tilveksten de siste årene.

Reiseliv. Steigen kommune deltar i et felles reiselivssamarbeid med Hamarøy og Tysfjord: Reiseliv i Hamsuns Rike. Knut Hamsun er viden kjent, i alle fall i Europa. Navnet vil gi god drahjelp i markedsføringssammenheng. Steigen har gode

forutsetninger for å utvikle naturbasert turisme basert på sjø- og innlandsfiske, guidede og frie turer på sjø og i fjellet, ørnesafari, fugletitting o.l.

Det viktigste vi i Steigen kanskje kan gjøre for å stabilisere folketallet (og gjerne øke det!), foruten det selvsagte å skape nye arbeidsplasser, er å opprettholde denne "bolysten".

Infrastruktur og samferdsel

Med minst 1,5 times reiseavstand fra Leinesfjord til andre kommunesentra er Steigen kommune avhengig av gode kommunikasjoner og en godt utbygd infrastruktur. Utfordringen er å tilrettelegge for ny kystriksvei gjennom å båndlegge nødvendig areal til fergeleie etc. på Follstranda. Legge til rette for et godt hurtigbåttilbud gjennom å sette av areal til kaifasiliteter. Støtte en utbedring av E6. Fortsette utbyggingen av en god vannforsyning og sikre en god bredbåndsutbygging med fiber. Utbygging av gang-

og sykkelveger for å tilrettelegge for fysisk aktivitet i hverdagen og sikre en trygg og miljøvennlig ferdsel til arbeide og skole. Få fast dekke på alle fylkesveier. Kommunen har også en betydelig utfordring i å tilrettelegge for en bedre avløpsløsning enn i dag.

Steigen er en spredtbygd kommune der gjennomsnittlig reiseavstand fra der folk bor til kommunesenteret er 25 minutter (kilde SSB), noe som er av det lengste i landet.

Steigen har blitt kalt matfatet i Salten. Utviklingen innen de tradisjonelle fiskeriene i Steigen kommune de siste 10 årene har ikke vært udelt positiv. Det har vært en kraftig nedgang i antall fiskefartøyer og fiskere, og dette gjør at kommunens eneste fiskeindustribedrift har fått redusert sin råstofftilførsel.

Ikke-deltakende kommuner

Saltenregionen består av 9 kommuner. Tre av disse kommunene har valgt å ikke delta aktivt i kunnskapsinnhenting. Disse tre kommunene er Fauske, Meløy og Sørfold. Disse kommunene er inkludert i datainnsamling, intervju og analyser tilknyttet prosjektet.

Fauske

I intervjustudien har vi oppsummert følgende for Fauskes del:

1. Faktorer som hemmer vekst
 - «Vi er for lite aktive til å dra de andre kommunene med oss»
2. Faktorer som fremmer vekst
 - Trivsel og bolyst er viktig
 - Gode oppvekstsvilkår og skoler
3. Samspill med Bodø som regionsenter
 - Krangelen mellom kommunene, Bodø, Tromsø, Narvik, Harstad
 - Mistenksomheten ødelegger for alle
 - Godt samarbeid og mange møteplasser
 - God dialog og godt forhold
 - En del skepsis til Bodø. Eldre er redd for at Bodø sluker Fauske. De yngre er mer positive
 - Mer enn 60 samarbeidsordninger i Salten. Vi har nådd et metningspunkt og må gjøre noe

med kommunestrukturen

4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten

- God tilgang på næringsarealer
- God beliggenhet for transport

Bakgrunn

Kommunen har sitt navn etter gården Fauske som finnes dokumentert tilbake til 1500-tallet. Fauske har imidlertid en rik samisk historie, og på Leivset er det en fredet samisk offerplass. Stedsnavn i kommunen vitner om gammel samisk bosetning. Bergverksdriften med Sulitjelma gruver ble startet i 1880-årene, og dominerte Fauske kommune gjennom mesteparten av 1900-tallet. Det ble utvunnet kobber og svovelkis i perioden 1887–1991; Sulitjelma hadde en av Norges største kisforekomster. Det hadde vært gruvedrift på mer enn ti forskjellige steder. Kobbermalm og kobberkis ble transportert med Sulitjelmabanen til utskipningshavnen på Finneid. Jernbanen mellom Sulitjelma og Finneid ble nedlagt i 1972.

Med bakgrunn i at Fauske er et kommunikasjonsknutepunkt, har Fauske en naturlig status som regionsenter i Indre Salten med et befolkningsgrunnlag på nær 23 000 saltenvæinger.

Politikk og organisasjonsliv

Valgdeltakelsen ved kommunevalget i 2011 var på 65,50 %. Kommunestyret med 31 medlemmer har Arbeiderpartiet som største parti med 11 representanter. Fauske har også representanter fra AFI- Alt for innbyggerne med 1 representant, og Felleslista med 5 representanter.

Fauske har registrert 84 frivillige enheter innen en rekke forskjellige områder, blant annet kunst og kultur, og idrett og friluftsliv.

Fauske har et variert skoletilbud med grunnutdanning, private skoler og videregående skole med et bredt tilbud innenfor vg1 og vg2. Innen vg3 har Fauske videregående skole tilbud for Anleggsmaskinmekanikerfaget. Fauske har flere legesentre, eldresenter og to helsetun.

Demografi

Fauske har totalt en tilbakegang i befolkningen på 5 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 48 %. For de mellom 40 og 70 år, så er det en befolkningsvekst på 32 % i perioden.

Fauske ligger på fylkesgjennomsnittet når det gjelder andelen personer med grunnskole som høyeste utdanningsnivå. Andelen med videregående skole ligger over fylkesgjennomsnittet, mens andelen med høyskoleutdanning ligger noe under fylkesgjennomsnittet. Dette indikerer at Fauskes innbyggere har god grunnutdanning, men mangler noe kompetanse fra høyskole/universitetsnivå.

Fauske har en økende andel pendlere til Bodø. En strategi for å sikre samfunns- og næringslivet i Fauske tilgang på kompetanse, er å tilrettelegge for effektiv infrastruktur mellom Fauske og nabokommunene

og samarbeide med nabokommuner for å utvikle tilbud som kan trekke folk med relevant kompetanse til regionen. Fauske kommunes kommuneplaner identifiserer følgende: 555 personer bosatt i andre kommuner pendlet inn i Fauske kommune i 2008, samtidig som 1.427 pendlet ut av kommunen og arbeidet i andre kommuner. Vi vil anta at hovedstrømmen av pendlere til/fra Fauske går til/fra Bodø kommune og industristedet Straumen i Sørfold kommune. Vi ser også at antall innpendlere og antall utpendlere til/fra Fauske øker. Vi antar at det meste av denne økningen skjer på strekningen Fauske – Bodø.

Næringsliv

Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet, samt helse- og sosialtjenester, har vært og er sentrale næringer for Fauske kommune. Den største veksten de siste årene har vi sett innen offentlig administrasjon, undervisning og helse- og sosialtjenester. Fauske fungerer som handelssted både for befolkningen i Saltdal og i Sørfold.

Tradisjonelt har næringslivet i kommunen vært basert på gruvedrift/bergverk, industri og primærnæringene. Det jobbes nå aktivt for å gå gruveaktiviteten i gang igjen i Sulitjelma.

Sysselsetting kan måles etter bosted eller arbeidssted. Målt etter bosted ser vi at utviklingen innen sysselsetting har vært relativt stabil i Fauske i perioden fra år 2000 til år 2009 med en total økning over perioden på 209 sysselsatte personer. Målt etter arbeidssted har sysselsettingen i perioden økt med 141 sysselsatte personer. Vi ser også at sysselsettingen i Saltenregionen – og i Fauske – har falt fra 2008 til 2009, og at veksten i sysselsetting har stagnert siden 2007.

Samarbeid

En god strategi for å sikre samfunns- og næringslivet i Fauske tilgang på kompetanse, kan være å tilrettelegge for effektiv infrastruktur mellom Fauske og nabokommunene og samarbeide med nabokommuner for å utvikle tilbud som kan trekke folk med relevant kompetanse til regionen.

Kommunale planer

I fjerde kvartal 2010 hadde Fauske kommune 9541 innbyggere. En økende andel av innbyggerne er bosatt i tettstedet Fauske, som siden 1998 har hatt bystatus. Tradisjonelt har næringslivet i kommunen vært basert på gruvedrift/bergverk, industri og primærnæringene. Kommuneadministrasjonen ligger i tettstedet Fauske.

Sett i forhold til gjennomsnittsbefolkningen i Nordland har Fauske en høy andel av arbeidsledige personer under 24 år og dette gjelder også i noen grad for arbeidsledige personer under 66 år (2007). På dette området skiller Fauske seg klart ut fra fylkesgjennomsnittet. Antall barnevernssaker er atskillig høyere enn fylkesgjennomsnittet. Det er ikke kartlagt om det skyldes større problemer i kommunen, eller bedre barnevernsarbeid.

Overordnet mål – Fauske 2025:

Fram mot år 2025 skal vi sammen videreutvikle Fauske, Valnesfjord og Sulitjelma til samfunn der det er:

- God folkehelse
- Vekst i næringslivet
- Vekst i folketall
- Gode tjenester

En god strategi for å sikre samfunns- og næringslivet i Fauske tilgang på kompetanse, kan være å tilrettelegge for effektiv infrastruktur mellom Fauske og nabokommunene og samarbeide med nabokommuner for å utvikle tilbud som kan trekke folk med relevant kompetanse til regionen.

Hovedmål:

1. Fauske kommune skal stimulere til et sunt og livskraftig næringsliv.
2. Fauske kommune skal sørge for gode levekår for hele Fauskes befolkning gjennom et godt og likeverdig tjenestetilbud.
3. Fauske kommune skal legge til rette for en aktiv og variert livsutfoldelse for alle.
4. Hovedutfordring befolkningsutvikling: Hvorledes stanse den negative befolkningsutviklingen i Fauske.

Samferdsel / infrastruktur

Fauske kommune er et sentralt og viktig trafikknutepunkt i Nordland/Salten. Her møtes rv. 80 og E6, Nordlandsbanen går gjennom kommunen og kommunen har noen utbygde kaiområder. Dette gir Fauske en unik posisjon som trafikknutepunkt, noe som ønskes utviklet videre i planperioden.

Meløy

I intervjustudien har vi oppsummert følgende for Meløys del:

1. Faktorer som hemmer vekst
 - Nedleggelse av REC – mistet arbeidsplasser
 - Andre næringer reduserer antall ansatte
2. Faktorer som fremmer vekst
 - Arbeidsplasser
 - Flere arbeidsplasser, spesielt innen industri
 - Mulighet for vekst ut ifra forutsetningene til kommunen
 - Bolyst er viktig, kommunikasjon og skoler
3. Samspill med Bodø som regionssenter
 - Kan ikke peke på noe som er stor hindring
 - Avstand størst hindring. Ikke naturlig pendleavstand til Bodø
 - Opplever Bodø som inviterende og åpen
 - Bodø er omorganisert på næringssiden og svekket seg der. Ikke lett å finne hvem man skal kontakte
4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten
 - Industrien og kraftressursene
 - Sterk på prosessindustri
 - Kompetanse innenfor industri og verkstedvirksomhet er sterkeste fordel. Mange med fagbrev i forhold til resten av Nordland.

- Fiskeri og oppdrett er sterke næringer
- Flere store lokalsamfunn, 800-1000 innbyggere

Bakgrunn

Meløy – den stille fjerding. Lenge hadde Meløy og Rødøy felles administrasjon. Meløy var fra gammel av den nordligste fjerdingen på Helgeland, mens den nå oppfattes som en del av Saltenregionen. Meløys nyere historie kjennetegnes av industrivirksomheten i Glomfjord. Denne startet i 1912 og holdt frem i 25 år. Mens Haugvik Fabrikker i Glomfjord produserte aluminium under krigen, regnes etterkrigstida som den store Hydro-perioden i Glomfjord og Meløy. De neste femti årene arbeidet store deler av Meløy på Norsk Hydros fabrikkianlegg.

Politikk og organisasjonsliv

Valgdeltakelsen ved kommunevalget i 2011 var på 62,70 %, og Meløy kommune er den eneste kommunen i Saltenregionen som hadde en valgdeltakelse under landsgjennomsnittet på 64,50 %.

I Meløy er det registrert 56 frivillige enheter. Mange av disse er innen kultur og kunst og idrett.

Meløy har hele 10 barnehager, 2 oppvekstsenter og 7 skoler med tilbud for hele grunnsopplæringsperioden. Meløy videregående skole har tilbud innen elektrofag, helse- og oppvekstfag, teknikk og industriell produksjon, Naturbruk og Studiespesialisering. Meløy har 3 legekontor, tre helsestasjoner, sykehjem og alders- og sykehjem.

Demografi

Meløy har totalt en tilbakegang i befolkningen på 7 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 27 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så er det her en befolkningsvekst på 22 % i perioden.

Meløy kommune hadde i perioden 2000-2013 en nedgang i folketallet på 214 personer (3,2 %). Denne utviklingen har sin årsak i at antall fødsler i Meløy er synkende, samt at det jevnt over flytter flere folk ut av kommunen enn til kommunen. Beregninger som Statistisk sentralbyrå har foretatt, viser at folkemengden med stor sannsynlighet vil fortsette å minske fram mot år 2040. En av de største utfordringene kommunen står overfor i årene framover, er å få snudd denne utviklingen.

Statistisk sentralbyrås framskriving av ulike aldersgrupper viser at denne utviklingen vedvarer mot år 2040. Aldersgruppene over 70 år vil øke med nærmere 60 %, mens aldersgruppene 0-19 år vil minske med nesten 20 %. Prognosene tilsier også færre innbyggere i aldersgruppene mellom 19 og 70 år.

Meløy kommune har et desentralisert bosettingsmønster sammenlignet med gjennomsnittet for fylket og landet som helhet. I Meløy bor 50,7 % av befolkningen i tettbygde strøk, mot 68,9 % i fylket og 79,4 % i landet som helhet.

Næringsliv

For næringslivet i Meløy er det av stor betydning at det skjer en opprusting av de dårligste strekningene

på fylkesvei 17, både sør og nord for Meløy, slik at transporten av varer og produkter inn og ut av kommunen skjer på en effektiv, trafikkssikker og miljøvennlig måte.

Næringslivet består av industri, landbruk, fiske, fiskeoppdrett og servicenæringer. Kommunen har store vannreserver i fjellene og flere vannkraftverk. En av dammene, Storglomvassdammen, er verdens høyeste steinfyllingsdam med asfaltkjerne. Svartisen kraftverk har en årlig produksjon på 2200 GWh.

Glomfjord industripark rommer Yara, som bl.a. produserer gjødsel. Industriparken har hatt opptil 900 arbeidstakere. I begynnelsen av 2008 begynte REC å bygge en ny fabrikk for 1,3 milliarder kroner for multikrystallinske og monokrystallinske silisiumwaferer for bruk i solceller. I tillegg ble det bygd en helt ny fabrikk for produksjon av slurry til wafer-industrien. I 2012 la REC ned sin virksomhet i Glomfjord.

Kommunestyret vedtok i juni 2012 en strategi- og handlingsplan for omstillingsarbeidet i perioden 2012-2018 (se www.meloy.kommune.no/omstilling), og i oktober 2012 ble det vedtatt å opprette et kommunalt foretak, Meløy utvikling KF, som skal lede omstillingsarbeidet. Meløy har vært industri- og kraftkommune i mange tiår og har betydelig kompetanse og infrastruktur på dette området. Disse fordelene er viktig å utnytte i omstillingsarbeidet.

Den største utfordringen Meløy står overfor, er å beholde arbeidskraften som er i kommunen, noe som er avgjørende for å skape nye og lønnsomme bedrifter for fremtiden.

Salten Regionråd har vedtatt at Meløy skal være lokaliseringssted i Salten for ilandføring av gass ved funn på Nordlandssokkelen. I forbindelse med utvikling av olje- og gassfelt utenfor Nordland legges det opp til store ringvirkninger for nordnorske bedrifter. I Meløy er det allerede bedrifter som er kvalifisert som leverandører, og som har vekstpotensial. I strategi- og handlingsplan for omstillingsarbeidet i Meløy er det et mål å få etablert minst 80 arbeidsplasser innenfor området olje og gass /offshoretjenester innen 2018.

Kommunale planer

Bolyst: Hvordan kan Meløy kommune bli mer attraktivt å bo i og flytte til? Hva skal til for at jobbsøkere skal velge nettopp Meløy som bo- og arbeidssted? Dette er sentrale spørsmål, som kommunen må ta tak i for å hevde seg i konkurransen om arbeidskraft og stabilisere folketallet.

I fylkessammenheng er Meløy en relativt betydelig primærnæringskommune både når det gjelder jordbruk, skogbruk og tradisjonelt fiske. 232 personer var sysselsatt i disse næringene i 2012.

- Meløy kommune skal arbeide for å styrke aktivitetsnivået i primærnæringene, legge til rette for utvikling av nye produksjonsformer og tilfredsstillende mottaksforhold for fisk. Kommunen og Meløy Næringsutvikling skal ha økt fokus på bedriftsutvikling i primærnæringene.
- Kommunen skal arbeide for utvikling av skogbruket i Meløy. Økt satsing på bioenergi kan bidra til lokale arbeidsplasser og bedre avvirkning av skogen.

- Viktige jordbruksarealer skal sikres gjennom kommunens arealforvaltning.
- Kommunen skal gjennom virkemidler skissert i landbruksplanen prøve å motvirke gjengroingen i kulturlandskapet i utvalgte områder.

Hovedmål for landbruket: Meløy kommune skal satse på det tradisjonelle jord- og skogbruket.

Uten å ha foretatt en konkret aldersanalyse, mener vi at det er en gunstig alderssammensetting på brukerne. Det foregår kontinuerlig generasjonsskifter, men trenden med samdrifter og større enheter gjør at den samlede sysselsettingen i jordbruket går ned. Direkte og indirekte sysselsatte i jordbruket var i 2001 beregnet å være 6 % av den totale sysselsettingen i kommunen. Dette vil følgelig være lavere nå.

Samferdsel og infrastruktur

Dagens fergeruter er ikke tilrettelagt for pendling til søndre Meløy. Det er behov for økt frekvens på kystgodsruta med hensyn til frakt av fisk fra kommunens fiskemottak.

For næringslivet i Meløy er det av stor betydning at det skjer en opprusting av de dårligste strekningene på fylkesvei 17, både sør og nord for Meløy, slik at transporten av varer og produkter inn og ut av kommunen skjer på en effektiv, trafikk sikker og miljøvennlig måte. Utbedring av strekningen Glomfjord-Ørnes har høyest prioritet i kommunen, og Statens vegvesen og Meløy kommune har utarbeidet tre reguleringsplaner for utbedring av deler av denne veistrekningen.

Sørfold

I intervjustudien har vi oppsummert følgende for Sørfolds del:

1. Faktorer som hemmer vekst
 - Konjunkturavhengig industri
 - Ikke nok arbeidsplasser
 - Manglende konsesjon for utvinning av mineraler
 - Jobbmarked sammen med Fauske - pendling
2. Faktorer som fremmer vekst
 - Sterkt næringsliv
 - Internasjonal havn og handel
3. Samspill med Bodø som regionsenter
 - Bodø har gjort det bra opp gjennom tidene
 - Bodø skal fortsette med sin tyngde og har tatt et sterkt regionalt ansvar
 - Bodø må skjønne sin posisjon i forhold til omlandet. Utvikle samarbeidet
 - Gode lokaliseringer og etableringer utenfor Bodø
 - Bedre samarbeid på reiseliv. Viktig fremover
4. Hva som er unikt i forhold til resten av Salten
 - Eneste rutegående containerhavn i Nord-Norge
 - Industrielt miljø med mye kunnskap

- Mye kraft, får inn gode skattepenger av kraftproduksjonen

Bakgrunn

Sørfold var i tidligere tider en kommune hvor folk levde av det de høstet fra havet og jorda. I 1967 ble Elkem Salten satt i drift, med strøm fra Siso Kraftverk. Dermed startet en ny æra i Sørfolds historie, der kraftutbygging og industri har fått stor betydning for næringsgrunnlag og arbeidsplasser.

Senere har Elkem Salten gitt livsgrunnlag for flere andre virksomheter, og vannkraften har gitt kommunen trygg økonomi og et godt utbygd servicetilbud.

I nyere tid har også oppdrettsnæringen blitt en betydelig næringsaktør i Sørfold.

Politikk og organisasjonsliv

Valgdeltakelsen for kommunevalget i 2011 var 65,00 %. Kommunestyret med 21 medlemmer har Arbeiderpartiet som største parti med 12 representanter. Ordfører er Lars Kr. Evjenth (Ap).

Det er registrert 25 frivillige enheter i Sørfold, mange av disse innen friluftsliv og idrett.

Sørfold har to barnehager, ett oppvekstsenter og en skole med barne- og ungdomstrinn.

Her finnes legekantor, helsestasjon og eldresenter. Det samarbeides med Fauske familiesenter om svangerskapskontroll og jordmortjenester.

Demografi

Sørfold har totalt en tilbakegang i befolkningen på 34 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 53 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så har befolkningen i disse aldersklassene vært ganske stabil med en tilbakegang på 4 % i perioden.

Næringsliv

I Norge utgjør sysselsetningen i privat tjenesteyting nå nesten 45 %, og i offentlig sektor ca. 35 % av samlet sysselsetning. I Nord-Norge er sysselsetningen innenfor offentlig tjenesteyting vel så høy som i privat tjenesteyting. I Sørfold er sysselsetningen innenfor offentlig tjenesteyting ca. 42 %. Resterende sysselsetting er innenfor privat tjenesteyting hvor industri, oppdrettsnæring og bergverk er de fleste arbeidsplassene.

Sørfold var i tidligere tider en kommune hvor folk levde av det de høstet fra havet og jorda. I 1967 ble Elkem Salten satt i drift, med strøm fra Siso Kraftverk. Dermed startet en ny æra i Sørfolds historie, der kraftutbygging og industri har fått stor betydning for næringsgrunnlag og arbeidsplasser.

Senere har Elkem Salten gitt livsgrunnlag for flere andre virksomheter, og vannkraften har gitt kommunen trygg økonomi og et godt utbygd servicetilbud. Oppdrettsnæringen har blitt en

betydelig næringsaktør i Sørfold.

Kommunale planer

I likhet med de fleste distriktskommuner har folketallet gått nedover. Per 01.01.2012 var folketallet 2003 personer. Januar 2001 var folketallet 2.352. Dvs. en nedgang på 14,8 %. I 2022 forventes at folketallet er sunket til 1840 personer(SSB). Sørfold kommunes mål er at vi skal være minst 2.022 innbyggere i 2020. Det kan allikevel forventes at antallet årsinnbyggere (fastboende + fritidseiendommer) vil øke fremover. I 2009 var det beregnede tallet ca. 3600 personer. Konsekvensen av nedgangen i befolkningsutviklingen vil for Sørfold kommune som organisasjon, bety mindre inntekter til å drive kommunens virksomhet. For samfunnet betyr det bl.a. rekrutteringsproblemer for arbeidsgivere og færre personer til å bidra til samfunnet med skatteinntekter. Det er også utfordringer i forbindelse med de demografiske endringer som skjer hvor bl.a. størstedelen av befolkningen er bosatt i og rundt kommunesenteret Straumen. Videre ser vi at antallet eldre øker både i faktiske tall og som andel av befolkningen.

Samferdsel og infrastruktur

Utfordringer i kommunen er knyttet til samferdsel og infrastruktur. Det er 16 tunneller på E6 gjennom Sørfold. Standarden på E6 er generelt for dårlig og tunellene er ikke tilpasset trailertrafikk og med manglende sikkerhet.

Konklusjon

Problemstillingen for denne studien har vært:

Identifisere flaskehalser i samspillet mellom Bodø som regionhovedstad og resten av Salten, som er hemmende for vekst i hele Saltenregionen.

Denne problemstillingen knyttes til vekst. Statistikken viser at veksten over tid har vært i Bodø. Omlandskommunene har jevnt over hatt nedgang i antall innbyggere, økonomi etc. Framskrivninger fra SSB sannsynliggjør at denne utviklingen vil fortsette. Det er en allment akseptert oppfatning at det foregår en kontinuerlig sentraliseringsprosess i samfunnet. Bodø har nå nådd en kritisk masse som innebærer at den vokser ved hjelp av egen kraft. Veksten skjer naturlig og på bekostning av omlandet. Det er ingen krefter i Bodø som vil jobbe for at denne veksten begrenses. Bodø ønsker å vokse i konkurranse med andre og større byer.

De andre kommunene i Salten har andre utfordringer enn Bodø. Deres utfordring knyttes ikke til vekst, men til å begrense nedgangen.

Ser man på Salten som en felles region og snakker om vekst skjuler man at det foregår en negativ utvikling i omlandskommunene. Salten vil etter alle solemerker vokse og dette skjer på grunn av Bodø som vekstmotor. Målet for Saltenregionen bør være vekst i Bodø og stabilisering i omlandskommunene.

Vårt materiale viser at det ønskes mer samarbeid for å løse omlandskommunenes utfordringer. Det er forventninger om at Bodø skal gjøre mer enn Bodø faktisk har mulighet til. Mange av de som er intervjuet har trukket fram at Bodø må innta en storebror-/søster rolle. Denne rollen har ikke definert innhold eller mandat. Forventningene til Bodø må avklares og begrensningene må tydeliggjøres. Omlandskommunene mener at det er Bodøs oppgave å se utfordringene og å initiere samarbeid. Bodø savner konkrete initiativ fra omlandskommunene om mulige samarbeidsområder. Det er flere uttalelser om at omlandet trenger Bodø, men vi har ingen bekreftelse på at Bodø trenger omlandet. Respondenter uttaler at omlandet forventer at Bodø skal bidra til å løse deres utfordringer.

"Hvis ikke Bodø tar ansvar, gjør ingen andre det."

Bodø har verken økonomi eller ansvar for å iverksette tiltak i andre kommuner. Et samarbeid med Bodø må komme som følge av et konkret behov, som har gjensidig nytteeffekt for alle deltakende parter. Samarbeidet må initieres av den som ser det konkrete behovet. I et samarbeidsforhold må partene være klar over at det er et ulikt maktforhold. Uttalelsen

"Vi blir liten i enhver diskusjon med Bodø"

støtter dette. Bodø vil i kraft av sin størrelse i de fleste

sammenhenger være den sterkeste part. Dette vil forsterke seg ettersom Bodø fortsetter sin vekst og omlandet opplever nedgang. Det vil da være frykt for at denne makten utøves med negativ konsekvens for omlandskommunene. Distriktenes behov avviker fra Bodøs. Her ligger latente motsetninger som krever avklaringer og avtaler. Dette trenger ikke å bli et stort problem da flere respondenter har uttalt liknende utsagn: "Bodø er raus med oss. Vi har gode relasjoner, politisk og administrativt."

Omlandskommunene er avventende, fordi de noen ganger forventer at andre skal ordne opp, for eksempel veibygging, etablere virksomhet etc. Enkelte kommuner er avventende, fordi de ikke ser behovet for å iverksette tiltak, eller venter på at kommunestrukturendring skal bidra til å løse utfordringene for befolkningen. Flere venter nå på en avklaring.

Det er også en utfordring for små kommuner å skaffe seg økonomisk handlingsrom til å iverksette utviklingstiltak. Liten administrasjon gjør også små kommuner sårbare i forhold til å besitte personellmessige ressurser til planlegging og gjennomføring av tiltak.

I mindre kommuner kan det være vanskelig å prioritere fordi det er nær kobling mellom politikere

og innbyggerne. Alle vet at kommunestrukturen blir endret, men ikke alle synes dette er positivt. Iverksettelse av upopulære tiltak utsettes til den nye "storkommunen" kommer. Et alternativ for å styrke samarbeidet forut for kommunesammenslåingen kan være å utarbeide en felles strategisk areal- eller boligplan for Salten. Dette kan bidra til å identifisere behov og gi mandat for samarbeidsprosjekter.

For mange er det knyttet sterke følelser til kommunetilhørighet. Uttalelser som

"Beiarværingen ønsker ikke å bli en Bodøværing"

viser at identitet er viktig for folk. Endringsprosesser er ikke bare rasjonell iverksettelse av tiltak. Flere har uttrykt at Salten har ikke den samme sterke identiteten som eksempelvis Lofoten har. Det kan tolkes som at Salten har kommunisert for dårlig til omverdenen hva regionen har å tilby. Flere har foreslått en mer helhetlig profilering av Salten. Andre mener at Bodø er mest kjent, og at dette merkenavnet må benyttes på regionen. Navn er viktig og valg av navn kan påvirke samspillet i regionen.

Salten har ni svært ulike kommuner og flaskehalsene i samspillet mellom dem tar ulike former. Det finnes ikke et enkelt grep for å løse alle utfordringer. Dialog og god forventningsavklaring viktige grep for å komme videre.

Besøksadresse:
Storgata 51, 9256 Tromsø

Hilde Sjurelv Tlf: 913 21 000
Jens Kr. Nilsen Tlf: 948 31 262
Sigrid Mogård Tlf: 456 66 963
Espen Igesund Tlf: 993 68 997
Bianca Johansen Tlf: 958 65 979
Rune Kufaas Tlf: 901 73 461

Sjurelv & Kufaas AS forenkler samarbeidet mellom private næringsinteresser og offentlig administrasjon for å skape fruktbare allianser som bidrar til verdiskaping i samfunnet.